

Âşıkların Diliyle Sivas

Dr. Doğan Kaya

Sivas 1000 temel eser

Dr. Doğan KAYA

ÂŞIKLARIN DİLİYLE

SİVAS

Sivas-2005

ISBN :

Yazılım ve baskı :

Basıldığı Yer : **Sivas**

Basıldığı : **2006**

İÇİNDEKİLER

TAKDİM

ÖNSÖZ

GİRİŞ

I. SİVAS İLİNİN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

A. YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ

1. Dağlar - Platolar - Yaylalar
2. Akarsular
3. Göller
4. Vadiler ve Ovalar
5. Bitki Örtüsü

B. DİĞER ÖZELLİKLER

1. Hayvan Türleri
2. Nüfus
3. Yeraltı Zenginlikleri
4. İklim Bitki örtüsü

II. SİVAS'IN TARİHÇESİ

A. İLK VE ORTA ÇAĞ'DA SİVAS

B. TÜRKLER DÖNEMİNDE SİVAS

1. Danişmendliler
2. Selçuklular, İlhanlılar ve Eratnalılar
3. Kadı Burhaneddin Devleti
4. Timur İstilâsı
5. Osmanlılar Zamanında Sivas
6. Cumhuriyetten Sonra Sivas
7. Tarihi Eserler

III. KÜLTÜREL YAPI

A. Giyim-Kuşam

- B. Yaşama Biçimi
- C. Beslenme
- D. Gelenekler
- E. İnançlar
- F. El sanatları
- G. Şiirlerde Sivas

Birinci Bölüm: SİVAS'I KONU EDİLEN ŞİİRLER

Adem Aydın	<i>Sivas</i>
Adil Özsoy	<i>Koca Sivas'ım</i>
Alenî	<i>Sivas'ım</i>
Aleni	<i>Sivas</i>
Ali Dayı	<i>Sivas'ım</i>
Ali Ertekin	<i>Şanlı İlim</i>
Alimî	<i>Sivas'ım</i>
Bekir Güzeldağ	<i>Sivas'ım</i>
Bekir Yiğit	<i>Sivas</i>
Bekir Yiğit	<i>Bizim Sivas</i>
Berdârî	<i>Yeri Sivas'ım</i>
Berdârî	<i>Sivas'ım</i>
Bülent Altay	<i>Sivas</i>
Cafer Tuncer	<i>Benim İlim</i>
Cengiz Alpay	<i>Özü Sivas'ım</i>
Coşarî	<i>Sivas'ım</i>
Çetin	<i>Senden Ayrılmalı</i>
Derdî	<i>Sivas</i>
Derdiment	<i>Yazı Sivas'ım</i>
Derdiyar	<i>Kullar Sivas'ta</i>
Dönmez	<i>Sivas</i>
Duran Tamer	<i>Sivas'ımı Özledim</i>
Ehramî	<i>Gülü Sivas'ım</i>
Erdem Can	<i>Sivas'ta</i>
Erkanî	<i>Sivas'ım</i>
Fazlı Ertekin	<i>Sivas</i>
Feryadî	<i>Sivas'ta</i>

Feryadî	<i>Sivas'ın</i>
Feyzullah Demiray	<i>Sivas</i>
Furkanî	<i>Sivas'ım</i>
Gafilî	<i>Sivas'a Bakışımız</i>
Garip Ozan	<i>Sivas İli</i>
Gülçınar	<i>Sivas'ım</i>
Gülhanî	<i>Varı Sivas'ın</i>
Gülşadî	<i>Ozanına Sevdalıyım Sivas'ın</i>
Gülşadî	<i>Özü Sivas'ın</i>
Gül-Yani	<i>Sivas</i>
Güven Tahtakıran	<i>Soğuk</i>
Güven Tahtakıran	<i>Sivas'la Hasbihal</i>
Halil İbrahim Bacak	<i>Sivas'ım</i>
Halil İbrahim Bacak	<i>Sivas'ın Derdi</i>
Halil Topçu	<i>Sivas'ta</i>
Halis Dönmez	<i>Sivas</i>
Hamit Bölücek	<i>Tanımalı Sivas'ı</i>
Hasan İris	<i>Sivas'ın Kışı</i>
Hayatî Bilgin	<i>Sivas</i>
Hitabî	<i>Kışı Sivas'ın</i>
İbrahim Doğan	<i>Sivas İlimiz</i>
İhsan Akpınar	<i>Gardaş Sivas'ın Neresindensin</i>
İlhamî	<i>Sivas</i>
İlhami Arslantaş	<i>Sivas</i>
İsa Koç	<i>Sivas</i>
İsmetî	<i>Sivas Şehri</i>
İsmetî	<i>Sivas'ım</i>
İsmetî	<i>Sivas</i>
İsmetî	<i>Yanık Hava Çalar Teli Sivas'ın</i>
İsmetî	<i>Sivas</i>
Kadir Baba	<i>Kışı Sivas'ın</i>
Kâhyaoğlu	<i>Sivas</i>
Kaptanî	<i>Gelin Görün Sivas'ta</i>
Kaptanî	<i>Gururdur Bize</i>
Kaptanî	<i>Özledim</i>
Kaptanî	<i>Sivas'ım</i>

Kaptanî	<i>Sivas'ıma</i>
Kaptanî	<i>Meşhurdur</i>
Kaptanî	<i>Oy Sivas'ım Sivas'ım</i>
Kaptanî	<i>Gardaş</i>
Kaptanî	<i>Sivas</i>
Kaptanî	<i>Hepsi Beğdi Sivas'ım</i>
Karagöz	<i>Âşığım ben Sivas'ıma</i>
Karaoğlan	<i>Sivas</i>
Kelamî	<i>Gördüm Güzel Sivas'ı</i>
Bahattin Köse	<i>Sivas'ım</i>
Kul Coşkun	<i>Sivas'ım</i>
Kul Eyüp	<i>Sivas İli</i>
Kul Fani	<i>Sivas</i>
Kul Gazi	<i>Sivas</i>
Kul Mehmet	<i>Sivas'ım</i>
Kul Mehmet	<i>Sivas</i>
Kutubî	<i>Sivas</i>
Leşkerî	<i>Sivas Güzellemesi</i>
Musa Tektaş	<i>Sivas</i>
Musa Tektaş	<i>Selamlar Olsun</i>
Mustafa Altınay	<i>Sivas</i>
Mustafa Altınay	<i>Sivas'ımız</i>
Mustafa Altınay	<i>Sivas</i>
Mustafa Altınay	<i>Sivas Sivas</i>
Mustafa Altınay	<i>Sivas'ım</i>
Mustafa Altınay	<i>Hasret Kaldı</i>
Mustafa Rahmi	<i>Sivas</i>
Nazım Onmuş	<i>Sivas Güzellemesi</i>
Ömer Tombul	<i>Özledim</i>
Ömer Tombul	<i>Sivas</i>
Rahime Aslan	<i>Sivas'ım</i>
Ruhsatî Eroğlu	<i>Sivas Sevdası</i>
Ruhsatî Eroğlu	<i>Sivas'a Haksızlık</i>
Recep Kızılkaya	<i>Sivas Marşı</i>
Rıza Aslan	<i>Sivas Seni</i>
Rıza Ümit	<i>Sivas İçin</i>

Sağlam	<i>Bambaşka</i>
Sanatî	<i>Sivas Methiyesi</i>
Sefil Kadimî	<i>Sivas</i>
Sefil Selimî	<i>Harabelerde</i>
Sefil Selimî	<i>Sivas'ta</i>
Sefil Selimî	<i>Sivas</i>
Sevdanur	<i>Sivas'ım</i>
Süleyman Yücekaya	<i>Ah Canım Sivas'ım</i>
Süleyman Yücekaya	<i>Ben Sivas Yazarım</i>
Şahin Yılmaz	<i>Sivas'ta</i>
Şahin Yılmaz	<i>Ben Sivas'ın Oğluyum</i>
Şükranî	<i>Sivas'ım</i>
Şükranî	<i>Kongre Şehri</i>
Tabibî	<i>Sivas'ım</i>
Talip Kılıç	<i>Memleketim Sivas'ın Destanı</i>
Talip Kılıç	<i>Sivas'ım</i>
Talip Kılıç	<i>Güzel Sivas'ım</i>
Tanrıverdi	<i>Hali Sivas'ın</i>
Tanrıverdi	<i>Sivas</i>
Turan Yıldırım	<i>Olmuş Sivas'ım</i>
Turgut Yalçın	<i>Sivas İline</i>
Tüccarî	<i>Sivas</i>
Yurdagül Erdoğan	<i>Sivas'ın Methi</i>
Veysel	<i>Ziyaret Eyledim Koca Sivas'ı</i>
Veysel Cehdi Kut	<i>Sivaslıyım</i>
Yalçın (H. İbrahim)	<i>Kul Ağlar Sana</i>
Yalçın (H. İbrahim)	<i>Sivas'ın Hali</i>
Yalçın (H. İbrahim)	<i>Sivas</i>
Yalçın (H. İbrahim)	<i>Vardır</i>
Yunus Nadi	<i>Sivas</i>
Zakirî	<i>Sivas'a Medhiye</i>
Zeynel Sarı	<i>Karı Sivas'ın</i>
Mahlassız	<i>Sivas İli</i>

Âşık Deyişmelerinde Sivas

Kaptanî-Erdem Can

İkinci Bölüm

SİVAS'IN İLÇE, BELDE VE KÖYLERİNİ KONU EDİLEN ŞİİRLER

Gül-Yanî	<i>Altınyayla</i>
Gül-Yanî	<i>Gül-yan Altınyayla</i>
Gul-Yanî	<i>Altınyayla Köyleri</i>
H. Gazi Metin	<i>Çamşılı Elleri</i>
H. Gazi Metin	<i>Divriği</i>
Karaoğlan	<i>Doğanşar (İpsile)</i>
Ömer Tozar	<i>Doğanşar'a Özlem</i>
Kadir Baba	<i>Elbeyli köyleri</i>
Hacı Yetkin	<i>Emlek Yöresi</i>
Ozan Faruk	<i>Gemerek</i>
Abdullah Sandık	<i>Yeşil Gürün</i>
Emin Alpay	<i>Gürün</i>
Ersani Yiğittürk	<i>Şenol Gürün'üm</i>
Ersani Yiğittürk	<i>Gürün</i>
Gülebi	<i>Gürün'e Hasret</i>
Gülhanî	<i>Gürün</i>
Gülhanî	<i>Saydığım Köyler</i>
Hamit Bölücek	<i>Gürün</i>
Layıkî	<i>Gülü Gürün'ün</i>
Medine Kayapınar	<i>Gürün</i>
Mustafa Çevik	<i>Gürün'üm</i>
Tacettin Kekeç	<i>Gürün</i>
Turgut Yalçın	<i>Gürün</i>
Turgut Yalçın	<i>Yeşil Gürün</i>
Ali Doğan	<i>Var Hafik'te</i>
Kayhanî	<i>Hafik İlçesi</i>
Mustafa Altınay	<i>İmranlı</i>
Ozan Mehmet	<i>İmranlı</i>
Ozan Mehmet	<i>İmranlı</i>
Berdarî	<i>Kangal Destanı</i>

Leşkerî	<i>Kangal</i>
Mihmanî	<i>Kangal Güzellemesi</i>
Seyfi Fındık	<i>Ortaköy</i>
Battal Aydoğmuş	<i>Ortaköy</i>
Duran Tamer	<i>Sızır</i>
Duran Tamer	<i>Sızır'ım</i>
Talibî Coşkun	<i>Suşehri</i>
Ali İzzet Özkan	<i>Şarkışla Köyleri Destanı</i>
Bekir Karadeniz	<i>Şarkışla</i>
Cafer Tuncer	<i>Şarkışla</i>
Feryadî	<i>Şarkışla</i>
Kul Gazi	<i>Şarkışla</i>
Sefil Selimî	<i>Şarkışla'm</i>
Kelamî	<i>Ulaş</i>
Rüştü Tecer	<i>Ulaş</i>
Şeyh Hamit	<i>Kazam Ulaş</i>
Coşarî	<i>Uzun Yayla Yollarında</i>
Ahmet Bozkurt	<i>Yıldızeli Köyleri Destanı</i>
Ali Doğan	<i>Yıldızeli</i>
Adem Öztaş	<i>Zara Güzelleri</i>
Halil Topçu	<i>Zara</i>
Hikmet Çanlı	<i>Güzel Zara</i>
Kemal Ozanoğlu	<i>Zara Destanı</i>
Kılıçoğlu	<i>Zara</i>
Nidai	<i>Zara</i>
Osman Topçu	<i>Zara</i>

**KELİME VE DEYİMLER
KAYNAKÇA**

ÖNSÖZ

Sivas, Orta Anadolu'da tarihi önemi haiz bir ildir. Daha ilk çağlardan itibaren birçok kavim burada iskân tutmuş, kendisinden izler bırakmıştır. Bunun yanında Sivas, bazı devletlere başkentlik yapmış, birkaç yüzyıl da eyalet merkezi olmuştur. Sivas, coğrafi konum bakımından da, ayrı bölgelerden, ayrı karakterde ve farklı kültürden olan insanların uğrak yeri haline gelmiş, böylece yıllar boyu ticarî, iktisadî, sosyal ve kültürel açıdan devamlı etkileşim içinde kalmıştır. Bundan dolayıdır ki Sivas, Orta Anadolu'da bir kültür merkezi olmuş, bu özelliğini yıllarca korumuştur.

Kitabımızda, halk şairlerinin Sivas'ı anlattığı asıl bölüme geçmeden önce, kısaca Sivas'ın coğrafi özellikleri, tarihçesi ve kültürel yapısını anlatmaya çalıştık. Bu, çalışmamızın "Giriş" bölümünü oluşturdu. Şüphesiz, insan ile üzerinde yaşadığı toprak arasında sıkı bağ vardır. İklim, tabiat (akarsular, göller, dağlar, vadiler, bitkiler, hayvanlar...) ve mevsimler insana etki eden faktörlerdir. Bunun yanında, yörede cereyan eden sosyal hadiselerin, geçmişten günümüze kalan tarihi miras ve kültürün de yöre insanının yetişmesinde, karakteristik vasfının oluşmasında, davranışında, terbiyesinde, inancında, düşüncesinde ve bilgisinde, hülâsa insanın sosyal yapısının oluşmasında önemli yeri vardır. Bu bakımdan Sivas'ın tabii yapısını incelerken, tarihçesini ve kültürünü özlü olarak ele almayı gerekli gördük.

Aşağı-yukarı 15 yıllık bir çalışmanın ürünü olan kitabımızda, âşıkların Sivas'a bakış tarzı, iki cepheli olarak ele alınmıştır. Birinci bölümde "Sivas'ı Konu Edinen Şiirler"e yer verilmiş; İkinci Bölümde ise "Sivas'ın İlçe, Belde ve Köylerini Konu Edinen Şiirler" bir araya getirilmiştir. Şiirler, beldelerin alfabetik sırasına göre kaydedilmiştir.

Şiirlerin sahipleri genel olarak âşıklar ve halk şairleridir. Bunun yanında kendileri âşık olmadıkları halde âşık tarzı şiirler yazan İhsan Akpınar, Nazım Onmuş, Mustafa Çevik ve Emin Alpay gibi şairlere ait eserleri de buraya almakta sakınca görmedik. Diğer taraftan bütün

ŕiirlerin teknik ve anlam yönünden mükemmel olduğunu söyleyemeyiz. Okuyucularımızın, bir sandıktaki elmaların hepsinin aynı kalitede olamayacağı örneğini göz önüne alarak, bu tip ŕiirleri hoşgörüyle karşılamalarını umut ediyoruz. Sivas'ı konu etmiş ve sayısı birkaç tane olan söz konusu ŕiirlerin bir kenarda kalmasına elbetteki gönlümüz razı olamazdı.

ŕiirlerin birçoğu tarafımızdan derlenmiştir. Bu tarz ŕiirler "Doğan kaya Arşivi" olarak kaydedilmiştir. Derlenen ŕiirler içinde en fazla ŕiir, 10 ŕiirle Kaptanî'ye aittir.

Kitapta yer alan 188 ŕiir, bir ŕehir için küçümsenmeyecek bir rakamdır. Bunda, şüphesiz, yöre insanının karakteristik yapısının ve sanat cephesinin varlığının büyük rolü vardır. Elbette ulaştığımız bu rakam yeterli değildir ve eminiz ki, bu konuda söylenmiş daha pek çok ŕiir vardır. Âşık ŕiirinde Sivas konusunda ilk kitap olan bu eser dileriz ki, bundan sonra yapılacak çalışmalar için temel oluşturur.

ŕiirleriyle kitabın vücut bulmasında katkıları olan âşıklardan vefat edenleri rahmetle anıyorum. Hayatta olanlara da içten teşekkür ediyor; sağlıklar diliyorum.

Ayrıca kitabım basılmasına öncülük eden Sivas Valisi Sayın Dr. Hasan Canpolat'a ile Kültür ve Turizm Müdürü Sayın Kadir Pürlü'ye şükranlarımı arz ediyorum.

Sivas, 20 Mayıs 2005

Dr. Doğan KAYA

GİRİŞ

I. SIVAS İLİNİN COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

İç Anadolu Bölgesinin doğusunda yer alan Sivas şehri 38° 50' ve 38° 14' doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Yüzölçümü itibariyle Türkiye'nin ikinci büyük ilidir. İklimi bölgelerine göre değişiklik gösterir. Kızılırmak Havzasında karasal, Fırat Havzasında Doğu Anadolu, Yeşilirmak Havzasında Karadeniz ardi iklim görülür. Sınır bakımından Erzincan, Giresun, Kahramanmaraş, Kayseri, Malatya, Tokat, Ordu ve Yozgat ile komşudur.

Sivas'ın merkez ilçe dâhil on yedi ilçesi vardır. Bunlar; *Merkez İlçe, Akıncılar, Altınyayla, Divriği, Doğanşar, Gemerek, Gölova, Gürün, Hafık, İmranlı, Kangal, Koyulhisar, Suşehri, Şarkışla, Ulaş, Yıldızeli, Zara'*dır.

A. YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ

1. Dağlar - Platolar - Yaylalar

Sivas ili toprakları, yüksek platolar üzerinde bulunmaktadır. Yükseklikler doğu bölgelerinde daha fazladır. Ortalama yükseklik, 1000 m. kadardır. Mevcut dağ ve tepeleri şöyle sıralayabiliriz: *Köse Dağları* (3050 m.), *Kızıldağ* (3015 m.) *Bey dağı* (2802 m.) *Gövdeli Dağı* (2719 m.), *Gürlevik Dağı* (2688 m.), *Yama Dağı* (2631 m.), *Tekeli Dağı* (2621 m.), *Yıldız Dağı* (2537 m.), *Asmalı Dağı* (2406 m.), *Ozangediği Tepesi* (2371 m.), *Hezanlı Dağı* (2283 m.), *Karababa Dağı* (2235 m.), *Keşlik Tepe* (2230 m.), *Güldede Tepesi* (2137 m.), *Karaca Tepe* (2079 m.), *Dikilitaş Tepesi* (1930 m.), *Çamlıbel Dağı* (1916 m.), *Yücepınar Tepe* (1789 m.).¹

Sivas'ın iki önemli Platosu vardır. Bunlar düzlük, yükseklik ve uzunluk bakımından Orta Anadolu'nun önemli platoları arasında yer

¹. *Yurt Ansiklopedisi*, C. IX, Anadolu Yayıncılık, s. 6836 - 6838.

alır. *Uzunyayla Platosu*, Gemerek sınırından başlayıp Malatya sınırına kadar uzanır. İl merkezinin kuzeybatısında bulunan *Mereküm Platosu* Uzunyayla'ya nazaran daha küçük olup 1500 m. kadar yüksekliktedir. Bunlardan başka Yama Dağı, İncebel Dağları, Karababa Dağı, Akdağlar ve Çamlıbel Dağları çevresinde büyüklü küçüklü birçok platolar da vardır.

2. Akarsular

Sivas ili toprakları *Kızılırmak*, *Yeşilirmak* ve *Fırat* gibi üç büyük ırmağın meydana getirdiği havzalar içinde bulunur.

Türkiye'nin en uzun ırmağı olan *Kızılırmak* (1151 km.), Kızıldağ'ın güney yamaçlarından doğar ve çeşitli çay, dere ve ırmaklarla birleşir. Bunların başlıcası Habeş (Arap) Çayı, Kuruçay, Acırmak, Tecer, Sivas merkezde Mundar ve Mısmılırmak, Yıldızeli Çayı, Kalın Çayı, Kardırak Çayı, Acısu, Sınır ve Kasımbeyli'dir. *Kızılırmak*'ın il sınırları içindeki uzunluğu 250 km.'dir. İmranlı, Zara, Hafik, Sivas Merkez, Yıldızeli, Şarkışla ve Gemerek, *Kızılırmak* Havzası içinde kalır.

Koyulhisar ve Suşehri'nin içinde bulunduğu *Yeşilirmak Havzasında* Şahnıyar, Akşar ve Gemin dereleri ile beslenen Kelkit Çayı ile Tozanlı Çayı bulunmaktadır.

Türkiye'nin en büyük havzalarından biri olan *Fırat Havzasının* bir bölümü de Sivas'ta bulunmaktadır. Gürün, Kangal ve Divriği gibi ilçeler, bu havzanın içinde yer alır. Güneş Çayı ve Sincan Çayı ile birleşip Keban'a dökülen Çaltı Çayı ile Gökpınar, Sazcağız ve Tohma adlı iki koldan beslenip Fırat'a karışan Tohma Çayı, Fırat Havzasının Sivas'ta bulunan başlıca akarsularıdır.²

3. Göller

². *Yurt Ansiklopedisi*, s. 6838-6839.

Sivas ili hudutları içinde Bostankaya, Acıgöl, Gölova, Aygır gibi pek çok sayıda göller vardır. Bunların çoğu, alanı dar, derinliği az olduğundan ve yaz aylarında kurduğundan özellik göstermez. Ancak Tödürge, Hafik, Lota ve Gökpınar gölleri diğerlerin den farklıdır.

Tödürge gölü il merkezinin doğusunda ve ilin 50 km. uzaklığındadır. Alanı 5 km², ortalama derinliği 20 m.'dir. Gölde balık ve turna yaşamaktadır.

Hafik'in kuzeybatısındaki Hafik Gölü'nün yüzölçümü 1 km² derinliği ortalama 6 m.'dir. Gölde balık yaşamakla birlikte, kuşlar için de oldukça elverişli imkânlar mevcuttur. Hafik'in 3 km. doğusunda da Lota Gölü vardır. Burada da balık bulunmaktadır. Gökpınar Gölü ise, Gürün'e 10 km. mesafededir. Temiz soğuk suyu, harika manzarası ve alabalığı ile meşhurdur.

4. Vadiler ve Ovalar

Sivas'ta yüksek kesimlerde hızlı akan sular ilin muhtelif bölgelerinde dar ve derin vadiler meydana getirmiştir. Vadilerin bilhassa kara ve demiryolu ulaşımında önemli rol oynadığı görülür. Bazı vadiler de yer yer genişleyerek alüvyonlu ovalar haline gelmiştir.

İlin önemli vadileri arasında *Kızılırmak, Çaltı, Kelkit* ve *Tohma Vadileri* başta gelir. Kızılırmak Vadisi, İmranlı'dan başlayıp, güneyde Gemerek sınırına kadar devam eder. Tecer ve Yama Dağlarından başlayan Çaltı Vadisi, Divriği'ne kadar uzayıp Fırat Vadisine açılır. Kelkit Vadisi de Suşehri ve Koyulhisar topraklarındadır. Tohma Vadisi ise, iki kol halinde başlayıp Malatya topraklarında devam eder.

Sivas ili hudutları içinde adından söz edeceğimiz ovalar, Gemerek, Yıldızeli (Bedehdun) ve Suşehri ovalarıdır.

5. Bitki Örtüsü

Karadeniz ardı ikliminin görüldüğü Suşehri ve Koyulhisar'da *iğne yapraklı ağaçların* oluşturduğu ormanlarla diğer ağaçlar ve otsu bitkiler görülür. Diğer bölgelerde *ot, geven, sığır kuyruğu, kekik, yavşan* gibi bitkiler vardır. Bunlar yöre halkınca toplanıp soğuk kış günlerinde yakılır.

B. DİĞER ÖZELLİKLER

1. Hayvan Türleri

İrili ufaklı pek çok göle sahip olan Sivas'ın toprakları engebeli ve yer yer sarptır. Bunun yanında önce de belirttiğimiz gibi, muhtelif bölgelerde Karadeniz, Doğu Anadolu ve İç Anadolu iklimi hüküm sürmektedir. Bu özellikler, Sivas'ta, yabancı hayat için bir zemin hazırlamıştır. Sözcüğü yabani av hayvanları (*toy, keklik, turna, yaban kazı, tilki, bıldırcın, üveyik, çulluk, angut, ördek, tavşan, porsuk, kurt, ayı, sansar, yaban domuzu ve dağ keçisi*) oldukça boldur. Göllerde fazla miktarda balık vardır.

2. Nüfus

Sivas, İl Nüfus Müdürlüğünden aldığımız bilgiye göre, 1997 nüfus sayımında merkez ilçenin nüfusu 280.000, il toplam nüfusu ise 685.000'dir. Bu rakam, 1990 sayımında 767.645'dir. 1927-1935 yıllarında nüfus artış hızı %o 34.1 iken, 1975-1980'de %o 2.3'e düşmüştür. Bu tabii sonucu ise, yetersiz ekonomik şartlara bağlı olarak il dışına sürekli göçün olması, doğurmuştur.

3. Yeraltı Zenginlikleri

Sivas, çeşitli jeolojik hadiseler sahne olmuş bir bölgedir. Bu bakımdan maden rezervi oldukça fazladır. Başta *demir* olmak üzere *kömür* (linyit), *kalker*, *jips* (alçıtaşı), *kurşun*, *manyezit*, *krom* ve *asbest* gibi maden yataklarına sahiptir.

4. İklim

İç Anadolu'nun doğusunda bulunan Sivas'ta genellikle *karasal iklim* hüküm sürer. Yazları sıcak ve kurak, kışları karlı ve soğuktur. İlin kuzeyinde Karadeniz ikliminin, doğusunda ise Doğu Anadolu yüksek bölge ikliminin etkisi görülür. Kelkit Vadisi hariç, yazları pek yağış almaz. Merkez ilçenin yıllık ortalama sıcaklığı 8.6° C'dir.

II. SİVAS'IN TARİHÇESİ

A. İLK VE ORTAÇAĞ'DA SİVAS

Anadolu'nun önemli yerleşim merkezlerinden biri olan Kapadokya, coğrafi taksimata göre Amasya, Tokat, Sivas, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Niğde, Malatya bölgelerinden ibarettir.

Sivas tarih boyunca Konya ve Kayseri gibi gerek etnik, menşe, gerekse din bakımından muhtelif toplumların yaşadığı bir yerleşme merkezidir.

Kapadokya bölgesinin bilinen ilk sakinleri Hitit (Eti) ler'dir. Hititler (M.Ö. 1650-1200), arkeolojik ve antropolojik araştırmalara göre merkez olarak Yozgat'ı seçmişlerdir. Bir ara Karadeniz sahillerine (Giresun, Sinop, Samsun, Kastamonu) kadar ülke topraklarını genişletmişlerse de, ortaya çıkan **Asur** saldırılarına boyun eğmek mecburiyetinde kalmışlardır (M.Ö. VIII-VII. yüzyıl). Asur İmparatoru *Sargon* M.Ö. 813'te *Kapadokya*'yı ele geçirmiş, ancak buralarda pek tutunamamıştır. *Lidyalılar* Asurluları yenerek, bu bölgeleri istilâ etmiştir.³

³. M. Fahrettin Başel, *Sivas Bülteni*, Sivas, 1935 s. 11-14.

Lidya komutanlarından *Giges*, meşhur “Kral Yolu”nu Sivas’tan geçirmiştir. Kral Yolu, o devirlerde şu yerleşim merkezlerinden geçiyordu: *Efes, Sart, Uşak, Gordiyon, Ankara, Çorum, Mecitözü, Tokat, Zile, Sivas, Malatya, Harput, Diyarbakır, Ninova, Erbil, Suda*. Görüldüğü gibi Sivas, Kral Yolu’nun odak noktası durumundadır.

Bu arada İran’daki *Med* Kralı *Keyaksares*, *Kimmer-İskit* akınlarının desteğinde kolayca Anadolu’ya girdi. Medler, Lidyalılar ile antlaşma yaptılar (M.Ö. 585). Antlaşmaya göre, Sivas ve civarı Medlerin eline geçti. Fakat bu egemenlik kısa sürdü. Med İmparatorluğu’nu yıkan *II. Kiro*s, M.Ö. 550’de *Pers* devletini kurdu ve şehir bu defa onların eline geçti. Kral *I. Darsios* (M.Ö. 522-485) ülkesini satraplıklara ayırdı ve her satrapa bir vali tayin etti. Sivas bu satraplıkların içinde, *Kapadokya* satraplığına bağlandı. Çok geçmeden Perslerin Büyük İskender’le arası açıldı. *Büyük İskender* M.Ö. 334 ve 332’de iki sefer Persleri yenerek *Kapadokya’yı* ele geçirdi. Büyük İskender bölgeyi *Makedonyalı* subayların eline bıraktı. *Kapadokya*, daha sonra çeşitli mücadelelere sahne oldu. Nihayet M.Ö. 17’de *Roma İmparatoru* bu bölgeyi ele geçirerek eyalet yaptı.

Kapadokya bölgesinde yer alan *Sivas, Roma* ve *Bizanslılar* idaresinde önemli bir ticaret merkezi idi. Bir süre prensliklerle idare edilen şehir, VII. yüzyılın ilk yarısında *Sasanilerin* eline geçmiş ve *Sivas’a*, 1021 yılında *Armania* prenslerinden *Joan Senekerim* yerleşmiştir. Nihayet 1071 yılında *Sivas*, kesin olarak *Türk* hâkimiyetine girmiştir.⁴

B. TÜRKLER DÖNEMİNDE SİVAS

1. Danişmentliler (1072-1174)

1071’de *Alparslan’ın* *Malazgirt’te Romanos Diogenes’e* karşı kazandığı kesin zaferden sonra *Bizanslılar* elindeki toprakları *Türlere* bırakarak *Anadolu’nun* batısına geçmeye mecbur kalmışlardır. Terk edilen topraklardan birisi de *Sivas* ve civarıdır.

⁴. *Sivas 1973 İl Yıllığı*, Ank., ?, s. 5-7.

Sivas'ta devlet kuran *Danişment Gazi*, İran Selçuklularındandır. Sivas'ı Sultan Alparslan'ın adına zaptettikten sonra buranın idaresi kendisine verilmiştir. Fakat çok geçmeden Danişment Gazi, burada istiklâlini ilân etmiştir (1075). Sivas'a geldiğinde Danişment Gazi'nin yanında *Tursun*, *Çavuldur Çuha* ve *Karadoğan* gibi kumandanlar bulunuyordu.⁵

Emir Danişment zamanında Sivas önemli bir hale gelmiş, çağın kültür ve ticaret merkezi olmuştur. Danişment oğullarından emirlik yapanların başlıcası şunlardır: *Emir Ahmed (Mehmed!)*, *Gazi Danişmend Taylı*, *Melik Gazi*, *Melik Mehmed*, *Melik Nizameddin Yağıbasan*, *Melik Şemseddin İsmail*, *Melik İmameddin Zünnun*. Malatya'da beylik yapanlar ise: *Melik Aynüddevele*, *Alaaddin Zülkarneyn*, *Nasireddin Mehmed*, *Fahreddin Kasım* ve *Melik Efridun*'dur.

Danişmentliler zamanında ülke toprakları bilhassa Bizanslılarla yapılan savaşlar sonucu *Kayseri*, *Tokat*, *Amasya*, *Çorum*, *Çankırı*, *Kastamonu*, *Sinop* ve *Malatya*'ya kadar genişlettiler.

Danişment oğulları'nın son emiri *Zünnun*'dur. Zünnun, Selçuklu Sultanı II. *Kılıçarslan*'ın (1155-1192)'in saldırılarına karşı koyamamış ve 1175'te başşehri olan Sivas'ı teslim etmek mecburiyetinde kalmıştır.⁶

2. Selçuklular, İlhanlılar ve Eretnalılar

Sivas, Selçukluların hakimiyetine girince önce II. *Kılıçarslan*'ın oğlu *Kudbettin Melikşah* tarafından idare edilmiştir. Daha sonraları *Rükneddin Süleyman* (1106-1204) ve I. *İzzeddin Keykavus*'un idaresinde kalmıştır. Şehir, I. *İzzeddin Keykavus* zamanında (1211-1219), devrin önemli kültür merkezi haline gelmiştir. Meselâ, Anadolu'da bugünkü mânâda ilk tıp fakültesini (*Dürüşşifa*), 1217'de Sivas'ta o açmıştır. I. *İzzeddin Keykavus*'un ölümü üzerine, yerine *Alaaddin Keykubad*

⁵. Yılmaz Öztuna, *Büyük Türkiye Tarihi*, Ötüken Yayınları, C.I. İst., 1977, s. 472.

⁶. *Sivas 1973 İl Yıllığı*, s. 7.

(1219-1237) geçmiştir. Alaaddin Keykubad zamanında şehrin nüfusu 120.000 kadardı. Bu konuda *Sivas Şehri* 'nde şu bilgilere rastlıyoruz:

*"Nefs-i Sivas'ın Alaaddin Keykubad zamanında 120.000 nüfusu vardı. Medreseleri de o zamana göre bir darü'l-fünun hükmünde idi."*⁷

26 Haziran 1273' te meşhur *Kösedağ Savaşı*'nda II. Gıyaseddin Keyhusrev (1237-1246) Moğol kumandanı *Baycu Noyin*'e mağlup oldu. Böylece Anadolu, dolayısıyla Sivas, Moğolların eline geçti. Moğol askerleri Sivas'ı üç gün boyunca yağmaladı. Anadolu, İlhanlı hakimiyetinde iken Sivas bunların gönderdikleri valiler tarafından idare edilmiştir.

XIII. ve XIV. Yüzyılda Sivas'ın genel durumu hakkında Fuad Köprülü bize şu bilgileri vermektedir.

*"... Büyük İlhanlı İmparatorluğu hudutları içine giren Anadolu, Avrupa- İran transit ticareti için müsait bir hal almış, hudut manialarından kurtulmuştu. Sivas, coğrafi vaziyeti itibariyle muhtelif ticaret yollarının tekatu ettiği bir ticaret merkezi idi. Suriye, Elcezire ve Konya'dan gelen zengin Müslüman tacirleri, Ceneviz tacirleri Sivas'a yerleşmişlerdi; oradan Karadeniz limanlarına, Trabzon'a ve bilhassa Samsun ve Sinop'a kervanlar gönderiliyordu. Tebriz'e Şarkî Anadolu merkezlerine, Akdeniz ve Karadeniz limanlarına, Anadolu'nun muhtelif sahalarına giden yollar üstünde bulunan bu şehir, çok defa Moğol valilerinin de merkezi idi."*⁸

Köprülü, aynı eserin bir başka bölümünde de şunları kaydediyor:

"Kızılırmak vadisinde zengin bir ziraî ortasında bulunan bu şehir, coğrafi mevkiî itibariyle İlk Çağlardan beri mühim bir siyasî ve ticarî merkezdi. XIII-XIV. asırlarda bu şehirden bahseden bütün menbaların verdiği malumatı şöyle hülasa edebiliriz: Sivas, sur ile çevrilmiş büyük ve ma'mur bir şehir olup hububat, meyve, pamuk, mensucat istihsali ile ma'ruftur. Yirmi dört hanı, büyük camii, mescitleri, medreseleri, tekkeleri,

7. İsmail Hakkı [Uzunçarşılı]- Rıdvan Nazif [Edgüer], *Sivas Şehri*, Maarif Vekaleti Matbaası, İst., 1346, s. 11.

8. Fuad Köprülü, *Osmanlı Devletinin Kuruluşu*, TTK Yayınları, 3. Baskı, Ank., 1988, s. 55.

sarayları, güzel binaları vardır. Sokakları büyük, çarşıları kalabalıktır, Anadolu'nun, Suriye ve Elcezire'nin tacirleri, hatta Garb'dan gelen tacirler orada toplanırlar. Halkı, zengin ve ihtişama, eğlenceye düşkündür. Menafi-i umumiye için birçok vakıfları vardır; o kadar ki, kışı şiddetli olduğundan, karlı mevsimlerde kuşlara yem vermek için bile bir vakfı vardır. Khalkokondyle, şehrin bu devirdeki nüfusunu 120.000 olarak gösteriyor. Kazvinî'ye göre şehrin halkı Türkmenlerden mürekkeptir. İşte bu kısa izahat şehrin inkişafındaki ekonomik amilleri açıkça göstermeye kâfidir.⁹

XIV. yüzyılın meşhur seyyahlarından *İbn-i Batuda*, notlarında Sivas'ı anlatırken, burasının Anadolu'nun en büyük şehri olduğunu ifade eder.

*"Anadolu'da Irak hükümdarlarına bağlı kentlerin en büyüğü Sivas'tır. Büyük komutanlar, ünlü beyler hep bu kentte otururlar. Yörenin konut yapıları oldukça güzeldir. Sokakları geniş çarşıları kalabalıktır. Kentte, Efendiler Yurdu adlı, medreseye benzer bir yurt vardır ki, tanınmış kişilerden başkası buraya alınamaz. Üstelik buradan ayrıldıklarında, gidecekleri yerlere kadar da kendilerine yolluk verirler"*¹⁰

XIV. yüzyılda Sivas'a *Alaaddin Eretna* (1327-1352) hükmediyordu. Alaaddin Eretna, sadece Sivas'ın değil, Anadolu'nun büyük bir kısmının da hakimi idi. Burada İlhanlı Hükümdarı *Ebu Sait Bahadır Han*'ın naibi olarak bulunuyordu, fakat sonraları Memlukların sayesinde himayesine girdi. Ne var ki, 1343'te *Timurtaşoğlu Şeyh Hasan*'la çarpışıp onu yenmesinden sonra istiklâlini ilan etti ve Sivas'ı merkez yaptı.

Alim bir hükümdar olan Alaaddin Eretna 1352'de ölünce oğlu *Gıyaseddin Mehmet Bey* (1352-1365) yerine geçti. Bunun da emirleri tarafından öldürülmesiyle *Alaaddin Ali Bey* (1365-1380) başa getirildi. Ancak bu emir, babası gibi değildi. Eğlenceye düşkünlüğü, ülkede idarenin zayıflamasına ve bozukluklara yol açtı. Bu yüzden, kendisine saldıran Karamanoğlu'na karşı koyamadı. *Kadı Burhaneddin* o sırada Kayseri'de kadılık yapıyordu. Sivas'a gelince Alaaddin Ali

⁹. Fuad Köprülü, a.g.e., s. 59-60.

¹⁰. *Yurt Ansiklopedisi*, s. 6872.

Bey'in veziri oldu. Alaaddin Ali Bey 1380'de ölünce *II. Mehmed Bey* yerine geçti. Fakat Kadı Burhaneddin, küçük olan *II. Mehmed*'i tahttan indirip idareyi eline aldı.

Ertanoğulları devletinin sınırları bugünkü duruma göre şu bölgeleri içine alıyordu: *Ankara, Kırşehir, Nevşehir, Yozgat, Tokat, Çorum, Amasya, Niğde, Kayseri, Sivas, Erzincan, Erzurum, Tunceli, Samsun, Gümüşhane, Giresun ve Malatya*'nın kuzeyi.

3. Kadı Burhaneddin Devleti (1380-1398)

Bir av sırasında Mehmet Bey'i öldürüp tahta geçen *Kadı Burhaneddin*, bununla da kalmayıp kendisi için tehlikeli olabilecek kişileri de ortadan kaldırdı. Kendisi adına para bastırdı ve hutbe okuttu.

Kadı Burhaneddin hükümetinin bir özelliği, kendisi ile bu hükümetin başlayıp bitmiş olmasıdır.

Kadı Burhaneddin ilk iş olarak Malatya'yı almıştır. 1389'da Sivas'ı kuşatan *Memluklar*'a, kabiliyeti ve cesareti sayesinde 40 gün karşı koymuş, Çorum civarında *Yıldırım Bayezid*'in ordusunu dahi mağlup etmiştir. Bu arada, devamlı olarak kendisini rahat bırakmayan Eratna sülalesi, Amasya ve Tokat Beyi, Karamanoğlu ve Erzincan hakimi ile uğraşmak mecburiyetinde kalmıştır. Bunlar yetmiyormuş gibi Kayseri'de *Müeyyet* adlı bir yeğeni kendisine baş kaldırıncaya, Akkoyunlu Beyi *Karayülük Osman Bey*'le üstüne yürümüş ve önce *Müeyyet*'i esir almış, Osman Bey'in rızası olmamasına rağmen onu öldürmüştür. Bu hadise üzerine Osman Bey, Kadı Burhaneddin'e karşı çıkmıştır. Divriği civarında yapılan çarpışmada, Kadı Burhaneddin düşüncesiz davranınca *Karayülük Osman Bey*, onu ağır yaralamış, sonra Tokat emiri *Şeyh Necib*'in kışkırtmasıyla öldürmüştür (1398).

4. Timur İstilas

Kadı Burhaneddin'in öldürüldüğü sırada *Timur, Bağdat'ta* bulunuyordu. Timur, kendisi için bir tehlike olduğunu bildiği Kadı Burhaneddin'in öldürüldüğünü duyunca ordusunu kuzeye yöneltti. Üstelik Karayülük Osman Bey, Sivas'ı muhafaza etmişti. Halk, Kadı Burhaneddin'in yerine oğlu *Alaaddin'i* başa geçirmişti. Halk uzun süre şehrin istikbâlini müzakere etti. Sonuçta Sivas'ı Yıldırım Bayezid' e teslim etmeye karar verdi. *Yıldırım Bayezid*, o sırada Amasya'da idi. Derhal 24.000 kişilik bir kuvveti oğlu *Süleyman Çelebi* kumandasında Sivas'a gönderdi. Çarpışmada Osman Bey mağlup oldu.¹¹ Bilahare, Yıldırım Bayezid Sivas'a gelerek şehri teslim aldı ve *Kutlu Paşa'yı* vali tayin etti. Fakat Timur tehlikesi göz önüne alınarak Valiliğe *Şahzade Süleyman* atandı.

Timur, 180.000 kişilik kuvvetle 1400 yılında şehri kuşattı. Şehir, korumaya elverişli durumdaydı. Yine de Şahzade Süleyman yardım getirmek için Sivas kalesinden ayrıldı, yerine *Malkoçoğlu Mustafa Bey'i* bıraktı. Kalede 4000 kişi kadar kuvvet vardı. Timur'un askerleri, içerdekileri top ve mancınıklarla perişan duruma soktu. Gerek bu durum, gerekse Timur'un sabrının kaçması iki tarafın anlaşmasına yol açtı. Şehir, kan dökmemek şartıyla teslim edildi. Ancak Timur sözünde durmadı, halkı onar kişilik gruplar halinde diri diri toprağa gömdürdü. İhtiyar, kadın, çocuk demeden öldürdü. Sivas'ta yedi gün kaldıktan sonra ordusunu güneye yöneltti. Sonra Tokat'a ve oradan da Antakya'ya yöneldi. 1402 yılında Bayezid'i yendi. Bayezid'in çocukları taht kavgasına düştüler.

Sahipsiz kalan şehrin idaresini Türkmen *Mezit Bey* üstlendi.¹² Mezit Bey, kendisinde kuvvet görüp topraklarını genişletmek istedi. Bu yüzden o sırada Amasya'da bulunan *Çelebi Mehmed'le* arası açıldı. Çelebi Mehmed, *Bayezid Paşa* kumandasında bir kuvvet gönderdi. Mezit Bey, teslim olmak mecburiyetinde kaldı. Halkın, öldürülmesini istediği Mezit Bey'i Çelebi Mehmed Sivas'a vali yaptı, ancak iyi hali görülmeyince 1407 yılında *Yıldızlıoğlu Mehmed Paşa'yı* yerine getirdi.

11. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. I., TTK. Basımevi, Ank., 1982, s. 299.

12. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, a.g.e., s. 347.

1414 yılında Sivas, *Köpekoğlu Hüseyin Bey*'in saldırısına uğradı. Hüseyin Bey, Mehmed Paşa'yı öldürüp Kadı Burhaneddin'in oğlu *Zeynel Abidin*'i Vali yaptı. Bir yıl sonra valilik tekrar Mezit Bey'e verildi. Mezit Bey, o sırada Amasya'da idi. Topladığı kuvvetle Sivas'a saldırdı ve şehri kolayca aldı. Köpekoğlu Hüseyin Bey, Malatya'ya kaçtı. Zeynel Abidin de Amasya'ya gönderildi.

Tarih boyu önemli hareketlere sahne olan Sivas şehrinin Selçuklular zamanındaki ticarî, iktisadî ve sosyal yapısı hakkında Prof. Dr. Osman Turan şu bilgileri vermektedir:

*"Sivas'ın iktisadî ve ticarî bakımından, Selçuklu Türkiye'sinde haiz olduğunu gördüğümüz ehemmiyet İslâm kaynaklarının burasını neden Anadolu'nun en büyük şehri olarak gösterdikleri keyfiyetini izah eder. Yine bu kaynaklar, şehir halkının çok zengin ve müreffeh, eğlenceye düşkün olduğunu söylerler... İbn Arabşah Sivas'ı şehirlerin en mükemmeli, eski ve mamur eserleriyle hayrat ve mabedleri ile meşhur olarak gösterir."*¹³

5. Osmanlılar Zamanında Sivas

Osmanlı İmparatorluğunun başında *Fatih Sultan Mehmed* bulunduğu sıra, *Akkoyunlular* ile *Osmanlıların* arası açıldı. 1472'de *Yusufoğlu Mirza*'nın kumanda ettiği bir Akkoyunlu ordusu, Sivas'ı ve Tokat'ı yağma etti. Fatih Sultan Mehmed, 1473 'de *Otlukbeli*'nde yapılan savaşta *Uzun Hasan*'ı yendi. Bu savaştan sonra, Sivas bir müddet yağma, kargaşalık ve ayaklanma gibi hareketlere maruz kaldı.

Fatih'in ölümünden (1481) sonra, başa *II. Bayezid* geçti. Bayezid rind-meşrep ve iyi niyetli biri idi. Onun bu özelliği, İran'da *Safevîler*'in başında bulunan Şah İsmail'e cesaret verdi. Şah İsmail, güvendiği adamlardan Nur Ali'yi Anadolu'ya göndererek ona Şiilik propagandası yapma işini verdi. Bu sırada Şah İsmail'in babası *Şeyh Haydar*'ın halifelerinden *Hasan Halifeoğlu Şah Kulu*'da Antalya civarında aynı faaliyetleri sürdürüyordu (1509). Şah Kulu, 1511'de

¹³. Osman Turan, *Selçuklular ve İslâmiyet*, Turan Neşriyat Yurdu, İst., 1971, s. 126.

Bursa üzerine yürüdü. Hareketi bastırmak için Vezir-i Azam *Hadım Ali Paşa* komutasında bir kuvvet gönderildi. İki kuvvet arasında Sivas civarında *Gökçay mevkiinde* bir çarpışma oldu. Çarpışma sırasında *Hadım Ali Paşa* öldü, Şah Kulu da kayıplara karıştı.¹⁴

1512'de babasının yerine geçen *Yavuz Sultan Selim*, tehlikenin farkına vardı. İlk olarak Anadolu'da Şah Kulu'na inanmış 40.000 kişiyi öldürdü. Daha sonra Çaldıran'da Şah İsmail'i yenilgiye uğrattı (1514). Böylelikle, sinsice sürdürülen Safevî faaliyetine son verdi. *Yavuz Sultan Selim*, 1516'da *Amasya, Yozgat, Kayseri, Tokat, Çorum, Divriği ve Arapgir*'i sancak yaparak, "*Eyalet-i Rum*" adını verdiği Sivas'a bağladı.

Kanuni Sultan Süleyman başta iken, Sivas, Maraş ve Adana bölgelerinde istenen fazla vergi yüzünden ayaklanmalar oldu (1526). Bu sırada Kanuni Sultan Süleyman, seferi dolayısıyla İstanbul'da değildi. İsyanı bastırmak için birleşen illerin valilerine Sivas Valisi Hüseyin Paşa da katıldı. Ancak kendisi de ağır yara aldı ve çok geçmeden öldü.

1574-1575 ve 1576'da büyük bir tahıl kıtlığı oldu. Bütün Anadolu ile birlikte bu arada, Sivas da çok sıkıntılı günler geçirdi. Bu da yetmiyormuş gibi XVI. yüzyılın sonlarına doğru *Celalî* liderlerinden *Karayazıcı*, Sivas'ı haraca bağlamıştı. Padişah, *Karayazıcı* üzerine Bağdat Valisi *Sokulluzade Hasan Paşa* ile Halep Valisi *Hacı İbrahim Paşa*'yı gönderdi. İbrahim Paşa'nın yenilmesine karşılık, Hasan Paşa, *Karayazıcı*'yı yendi ve 20.000 kişi öldürdü. Çarpışmada canını kurtaran *Karayazıcı*, *Canik Dağları*'na kaçtı ve orada öldü. Ancak *Karayazıcı*'nın yerine geçen *Deli Hasan*, *Sokulluzade Hasan Paşa*'nın bazı adamlarının da kendi tarafına geçmesiyle kuvvetini artırdı ve 30.000 kişilik kuvvetle Sivas'a girdi ve askerlerine, şehri baştanbaşa yağmalattı.

1622'de Erzurum Eyalet Valisi *Abaza Mehmet Paşa Sultan II. Osman*'ın öcünü almak için baş kaldırdı. Bu sırada Erzurum'dan Sivas'a gelip buradaki kapıkulu ocağına bağlı olan yeniçeri, cebeci,

¹⁴. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, a.g.e., C. II, s. 253.

topçu ve acemi oğlanları yakalayıp öldürttü. Bu sırada Sivas ve Kayseri civarındaki *Türkmenler* de kendilerine katıldı. Osmanlı idaresi 1624'te Sadrazam *Çerkez Mehmet Paşa* kumandasındaki kuvveti Abaza üzerine gönderdi. Çarpışma sırasında Türkmenler, Abaza Mehmet Paşa'yı terk etti. Abaza Mehmet Paşa'yı terk edenler arasında Sivas Valisi *Tayyar Mehmet Paşa* ile *Şebinkarahisar Emiri Murtaza Paşa* da bulunuyordu. Kuvveti azalan Abaza Mehmet Paşa, Erzurum'a kaçarak hayatını kurtardı. Osmanlı İdaresi, daha sonra Abaza Mehmet Paşa'yı affederek Erzurum Valiliğine getirdi.

XVIII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu gerilemeye başladı. Alınan topraklar bir bir elden çıkıyordu. Ülkede görülen rüşvet, adam kayırma, adaletsizlik ve mali çöküntü gerilemeyi hızlandırıyordu. Bu durum Sivas'ta da aynı idi. Kanunsuz ve düzensiz işlere karşı çıkan dürüst insanlar yok ediliyor, başıbozukluğun önü bir türlü alınamıyordu. Gerek bu durumlar, gerekse eşkıyalık, göçler, kargaşa ve savaşlar Sivas'ta nüfusun azalmasına yol açtı; Anadolu'daki merkezi yapısını gün geçtikçe kaybetti. Öyle an oldu ki 7 liva (sancak), 72 ilçeden ibaret olan Sivas'a, yılda üç-dört vali atanıyordu. Bunlardan Sivas'ı görmeden valilikten alınanlar dahi vardı.¹⁵

Sivas'ın Osmanlılar idaresindeki genel durumu hakkında "*Sivas Şehri*"nde şu bilgileri buluyoruz:

*"Sivas şehri Osmanlı Devleti teşkilatında eyalet merkezi idi. Kanunname-i Süleymanî üzerine vezirinin hayatı 900.000 akçedir. 48 zemet ve 928 tımarı vardı. Sivas Eyaleti'nin hududu, şarkta Erzurum ve Diyarbakır, cenupta Maraş ve Karaman, garpta Karaman ve Anadolu Eyaletleri, şimalde Karadeniz idi. Sivas Eyaleti, Amasya, Bozok, Canik, Çorum, Divriği ve biri de merkez sancağı olmak üzere yedi sancaktan müteşekkildi."*¹⁶

XIX. yüzyılın başlarında II. Mahmud'un başlattığı ıslahat hareketleri, ülkenin her yerinde olduğu gibi, Sivas'ta da meyvelerini

¹⁵. İbrahim Aslanoğlu, *Her Yönden Sivas*, Sivas, 1979, s. 28.

¹⁶. İsmail Hakkı Uzunçarşılı-Rıdvan Nafiz Edgüer, a.g.e., s. 11.

vermeye başladı. Zorbalar bir bir temizlendi. 1831' de ilk nüfus sayımı yapıldı ve bu sayımda erkekler sayıldı. *Halil Rıfat Paşa*, Sivas'ta kaldığı sürede (1881-1886) karayolu yapımına hız verdi. Çeşitli öğütleri ihtiva eden on bir *Tenbihname*'yi yayımlayıp halka dağıttı. Hükümet, adliye, hapishane binaları yaparak imar işleri ile uğraştı. Sivas'ın kuzeyinde mesire yeri vücuda getirdi ve değirmen yaptı. 1884'te Askerî ve Mülkî Rüştiye açtı. Halil Rıfat Paşa'nın yaptığı önemli faaliyetleri, Vali *Reşit Akif Paşa* (1901-1908) devam ettirdi. Sivas, sosyal, idarî ve malî yönden yeni bir çehreye sahip oldu.

Bilindiği gibi *Mustafa Kemâl Atatürk*, ülkenin istiklâlini sağlamak için *Samsun*'dan başlatmış olduğu hareketi, *Ankara*'da tamamlamıştı. Bu arada *Amasya*, *Erzurum* ve *Sivas*'ta toplantılar yapılmıştı. Bunlardan *Sivas Kongresi'nin* mahiyeti itibariyle *Türk İnkılâp Tarihi*nde önemli bir yeri vardır. Kongre, aralıksız sekiz gün (4-11 Eylül 1919) sürdü ve kayda değer kararlar alındı. Bu kararlarla Türkiye Cumhuriyetinin temeli atılmış oluyordu.

6. Cumhuriyetten Sonra Sivas

Cumhuriyetin ilanından sonra, Sivas'ın mülkî olarak, merkez dahil on ilçesi vardı. 4 Eylül 1919'da yapılan Sivas Kongresi ile Sivas, yitirmiş olduğu tarihteki yüceliğine tekrar kavuştu. Yapılan yeniliklerle birbirini takip etti. *Numune Hastanesi* (1924), *Türk Hava Kurumu Şubesi* (1925), *İş Bankası Şubesi* (1928), *Sivas-Ankara Demiryolu* hattı (1930), *Sivas-Samsun Demiryolu* hattı (1932) açıldı. Elektrik şebekesi ve *Halkevi* (1932) hizmete girdi. *Suşehri* ve *Koyulhisar*, Şebinkarahisar'dan ayrılıp Sivas'a bağlandı (1934). *Divriği Demir Madenleri* (1938) ve *Devlet Demiryolları Cer Atölyesi* (1939) işletmeye açıldı. *Çimento Fabrikası* kuruldu (1943). *İmranlı Bucağı* (1948) ve *Gemerek Bucağı* (1953) ilçe oldu ve *Ulaş Devlet Üretim Çiftliği* (1950) ve *Belediye Kitaplığı* (1955) ve *SSK Hastanesi* (1955), *Çocuk Bakım Yurdu* (1958), *İçme Suyu Şebekesi* (1969), *Tıp Fakültesi* ((1973), *Beton Travers Fabrikası* (1979) ve *Cumhuriyet Üniversitesi* (1974) hizmete girdi. 1990 yılında da *Akıncılar*, *Altınyayla*, *Doğanşar*, *Gölova* ve *Ulaş* ilçe oldu.

7. Tarihi Eserler

İlkçağlardan itibaren Anadolu'nun önemli yerleşim merkezlerinden olan Sivas, bu özelliğini son zamanlara kadar sürdürmüştür.

Orta Anadolu'da Kızılırmak yayı içerisinde üstün bir medeniyet kurulan *Hititler* (M.Ö. 2000-1200)' in kültürü Sivas'ta da etkili olmuştur. 1927' de *Chicago* Üniversitesinden *Wander Austin*'in ve 1945'te Türk arkeologlarının yaptıkları kazılarda bakır, tunç dönemlerine ve Hitit medeniyetine ait pek çok eser bulunmuştur.¹⁷

Lidyalılar zamanında Sivas'a önem veren *Giges*, *Kral Yolu*'nu buradan geçirek, şehrin her bakımdan gelişmesine yardımcı olmuştur.

M.Ö. VI. yüzyılın ortalarında bütün Anadolu'ya egemen olan *Pers* kültüründen Sivas nasibini almıştır. Bilhassa *Kapadokya*'da yaygın olarak yaşatılan ateş kültürünün izleri Sivas'a kadar gelmiş, halk bu kültür gereği olarak her gün törenler yapmıştır. Rahipler, tapınakta devamlı ateşler yakmış, her gün ağıtlar söylemiş, hayvanlar topuzla öldürülmek suretiyle kurban edilmiştir.¹⁸

Roma ve *Bizans* döneminde Sivas ve civarı tamamen Hıristiyan olmuştur.

Malazgirt zaferinden sonra Türklerin hakimiyetine giren Anadolu'da, yerleşim merkezi giderek Türkleştirildi. Aynı zamanda Türk-İslâm kültürü de hızla yayılma alanı buldu. *Selçuklular* ve *Osmanlılar* döneminde kültürel ve ticarî hüviyete sahip olması dolayısıyla Sivas'ta çok sayıda cami, medrese, türbe, kervansaray, han ve imaret yaptırılmıştır ki, bunların çoğu hâlâ ayakta. Sözü edilen eserlerden önemlileri yörelerine göre şunlardır:

¹⁷. İbrahim Yasak-Ahmet Kaleli, *Dünden Bugüne Sivas İli*, Seyran Yay., 2. baskı, Sivas, 1988, s. 12.

¹⁸. *Yurt Ansiklopedisi*, s. 6921.

Camiler: Sivas'ta *Ulu Camii* (1213), *Meydan Camii* (1564), *Kale Camii* (1580), *Ali Ağa Camii* (1589), *Divriği'de Kale Camii* (1182), *Ulu Camii* (1228-1229), *Gemerek'te Şahruh Bey Mescidi* (XII. yüzyıl).

Medreseler: Sivas'ta *Darü's-Şifa* (1217-1218), *Buruciye Medresesi* (1271), *Çifte Minareli Medrese* (1271), *Gökmedrese* (1271).

Türbeler: Sivas'ta *Kadı Burhaneddin* (1398), *Abdülvehab Gazi* (1495-1496), *Ahi Emir Ahmet* (1332), *Şeyh Hasan* (1347), *Şeyh Çoban* (XIV. yüzyıl), *Divriği'de Sitte Melik* (1195), *Kameriddin* (1196), *Nureddin Salih* (1240), *Naip* (1291), *Kangal'da Samut Baba* (1573), *Yıldızeli'nde Şeyh Halil* (1858), *Zara'da Şeyh Merzuban* (1528).

Hanlar: Sivas'ta *Behram Paşa* (1576), *Subaşı* (XVI. yüzyıl), *Kangal'da Alacahan* (XVII. yüzyıl).

Hamamlar: Sivas'ta *Meydan Hamamı* (XVI. yüzyıl), *Firuz Ağa Hamamı* (1546), *Kurşunlu Hamam* (1576), *Kale Hamamı* (1580).

Köprüler: *Kesikköprü* (XIII. yüzyıl) *Eğri Köprü*, *Boğaz Köprüsü*, *Şahruh* (XIII. yüzyıl), *Yıldızırnak Köprüsü*.¹⁹

III. KÜLTÜREL YAPI

Kültür, toplumun ortak yaşama tarzıdır; toplumun düşünüş ve davranışını yansıtır, iç yüzünü tanıtır karakterini ortaya koyar. Meseleye bu açıdan baktığımızda kültürle folkloru birlikte mütalaa etmemiz gerektiği sonucu ortaya çıkar. Bir başka deyişle, folklor dediğimiz ve halkın yaşantısı, geleneği, el sanatları, düşüncesi, inancı, giyim-kuşamı, edebî mahsulleri vs. gibi unsurlar halkın kültürel cephesini belirler. *Folklor*, milletleri millet yapan onu diğer milletlerden farklı kılan sosyal müesseselerin (dil, din, tarih, dünya görüşü, sanat, örf ve âdetler) ahenkli bir bütünü olarak kabul ettiğimiz *millî kültürün* temel unsurudur. Bu cümleden olarak, biz de

¹⁹ Hakkı Acun, *Sivas ve Çevresi Tarihi Eserlerinin Listesi ve Turistik Değerleri*, Vakıflar Dergisi, S. XX, Ank., 1988, s. 183-220.

burada Sivas'taki folklor öğelerini anlatırken, aynı zamanda kültürünü de tanıtmış olacağız.

Sivas folklorunun önemli bir özelliği, yabancı kültürlerin pek etkisinde kalmamış olmasıdır. Zira Sivas, gerek Selçuklular gerekse Osmanlılar döneminde özellikle kültürel yönden hiç bir devletin egemenliğine girmemiştir. Bir yerde görülen kültürel unsurların küçük farklılıklarla yöredeki durumunu kısaca şöyle izah edebiliriz.

A. Giyim-Kuşam

Sivas yöresi giyim kuşamı geniş manada Orta Anadolu'nun giyim-kuşamı ile aynılık gösterir. Merkezlerde görülen değişim, kırsal yörelere nazaran daha hızlı olmaktadır. Gelişen teknoloji karşısında kırsal yörelerde otantik özellikleriyle yaşatılmaya çalışılan giyim-kuşam, özelliğinden her geçen gün biraz daha değer kaybetmektedir. Buralarda kadınlar başlarına "fes" örtüp etrafına "değirmi" veya "düz" denilen desenli veya düz tülbent bağlarlar. Günlük hayatta başörtüsüyle yahut tülbentle baş bağlanırken, ağzı kapatmak adettendir. Buna yörede "yaşmaklanmak" denir. Yaşlı kadınlar da "namazlık" denilen başörtüsü kullanır, Gövdeye ak bezden "işlik" ve "peşli" denilen üç etek entari giyerler. Üzerine madeni veya elde örülmüş kuşak bağlarlar. Düğün bayram gibi önemli günlerde sırma işlemeli "cepken", altına da şalvara benzer "tuman" giyerler. Tumanın parçalarını, ayaklara kadar uzanan elde örülmüş desenli ve renkli çorap tamamlar. Dışarı kıyafeti olarak giyilen "çarşaf", yerini 1955-1960 yıllarından sonra "atki-manto" ya bırakmıştır. Ayağa giyilen "kelik, çarık, yemeni"nin yerini "kara lastik" ve "plastik ayakkabı" almıştır.

Erkekler ise, başlarına "fes" takmakta iken, bugün "kasket"i benimsemiştir. Gövdelerine düz yakalı, omuzdan düğmeli "işlik", onun üzerine de kolsuz "yelek" giyinirler. "Zıvga" veya "şayak" denilen pantolonu, belde "şal" ile örterler. Ayakkabı olarak da tokalı "çarık", kulaklı "yemeni", sivri burunlu ve yüksek ökçeli "iskarpın" kullanırlar.

B. Yaşama Biçimi

Sivas, Osmanlılar döneminde eyalet merkezi idi. Ancak XIII.-XIV. yüzyıldaki gücünden çok şey yitirmişti. Buna rağmen XVI. yüzyılda 1884'ü Hıristiyanlara ait 3533 hane vardı. Evliya Çelebi, Seyahatname'sinde Sivas'la ilgili bilgi verirken 1000 kadar dükkân ve 40 mahallenin varlığından söz etmiştir.²⁰ II. Mahmut döneminde 59 mahallenin olduğu tespit edilmiştir.²¹ XVII. yüzyılda Sivas'ın hem ekonomik gücü hem de nüfusu azaldı. XIX. yüzyılda da ticaret yollarının dışında kalması dolayısıyla Sivas'ta ticaret hayatı iyice sönükleşti. Bu arada halk arasında el sanatları ve bakır işleri yaygınlaştı. 1808-1839 yıllarında Sivas'ta 153 çeşit esnaf faaliyet gösteriyordu. Bunlar yiyecek-içecek, dokuma, deri, sanayi, inşaat, maden, silah, nakliye, aydınlatma, ısınma, hizmet üretimi, küçük imalatçı, kullanılmış eşya satımı, hayvan alım-satımı, gezici tüccar, sağlık gibi esnaf gruplarını kapsıyordu.²² XX. yüzyıl başlarında Sivas, folklorik öğeler bakımından zengin olmakla beraber dışa kapalı bir ildi. Halk, el sanatları ve diğer işlerin yanında tarım ve hayvancılıkla geçimini sürdürmeye çalışıyordu. 1925'te Sivas'ın manzarası; tarihi yapıları çeviren basit binalar, yükselmeye ve ilerlemeye karşı hiç bir belirti göstermeyen yalnız parlak mazisiyle övünen bir şehir görünümündeydi.²³ Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi 1927-1935 yıllarında %o 34.1 olan nüfus artışı, 1975'te %o 2.3'e kadar düşmüştür. Bu düşüşte imkânı bol olan yerlere yapılan ve bir türlü önü alınamayan göçün de rolü olmuştur. İklim ve coğrafyaya bağlı çetin hayat şartları, sanayi yatırımlarıyla eğitim ve öğretimin istenilen seviyede olmaması gibi faktörler de Sivas'ın geri kalmasını hazırlayan sebepler olmuştur.

²⁰. Evliya Çelebi, *Seyahatname III*, İst., 1314, s. 195-199.

²¹. Ömer Demirel, *II. Mahmut Döneminde Sivas'ta Esnaf Teşkilâtı ve Üretim Tüketim İlişkileri*, Kültür Bakanlığı Yay., Ank., 1989, s. 5.

²². Ömer Demirel, a.g.e., s. 153-155.

²³. Ahmet Emin Yalman, "Sivas Mühim Sanayi Merkezimiz Olmuştur" *Vatan*, Sivas ilâvesi, İst., 26.11.1952.

Sivas, zengin halk kültürüyle Anadolu'nun odak noktasını teşkil eder. Bir bakıma, Anadolu'nun özetidir Sivas. Bunun sebeplerini, yukarıdan beri açıklamaya çalıştığımız tarihî, coğrafi, iktisadî ve ticarî faktörlere bağlayabiliriz.

Bölgedeki bozkır iklimi genel olarak halkın yaşama biçimi üzerinde etkili olmuştur. Halkın geçim kaynağını, kırsal kesimlerde ziraat, hayvancılık ve buna bağlı olarak elde edilen ürünler, şehirde ve ilçe merkezlerinde ise, kamu kuruluşları ile irili ufaklı iş yerleri teşkil eder. Divriği, Gemerek, Kangal gibi bazı ilçelerdeki maden işletmelerinde halk mevsimlik olarak çalışma imkânı da bulabilmektedir. Bunun yanında Sivas halkının geçimini temininde, yurtiçi ve yurtdışındaki iş sahalarının da önemli yeri vardır. Bunun varlığı hasretlik, gurbet acısı, sıla düşüncesi, aile huzursuzluğu, hastalık, kimsesizlik vb. gibi sosyal meseleleri de beraberinde getirmiştir.

C. Beslenme

Sivas mutfağı zengin olup genellikle tarım ürünlerine dayanır. Kışın *"herle çorbası, kelecoş, sübüra, tarhana, hıngel, içli köfte"*, yazın da *"ayran çorbası, süt aşısı, madımak, evelik, düğürcek çorbası"* en fazla yapılan yiyeceklerdir. Kış mevsiminin uzun sürmesi, burada yaşayanları ister istemez bir hazırlık içine sokmuştur. Halkın yörede, sonbaharda *"erişte, kuskus, kadayıf, un, bulgur, sebze kurutma, kavurma et"* gibi hazırlıklara girmesi âdettendir. Süt ürünlerinden *"keş, peskütan, çökelik, peynir"* rağbet edilen yiyeceklerdendir.

D. Gelenekler

Doğumundan ölümüne kadar hayatın her safhasında halkın iç içe olduğu, rağbet ettiği ve nesilden nesle aktardığı gelenekler, Sivas yöresinde canlılığını muhafaza etmektedir. Bilhassa kırsal kesimlerde bu canlılık daha fazladır. Ne var ki, *"evlenme, bulgur çekme, saya gezme, imece, sünnet, taziye, doğum, çocuk, bayram, tören, spor, ziyafet..."* gibi pek çok şekilde kendini gösteren geleneklerde ve buna bağlı

uygulamalarda gün geçtikçe belirgin bir farklılaşma, hatta zayıflama ve azalma olduğu da bir gerçektir. Gelenekler kente göç edenlerde, içinde bulunduğu ortamın da etkisiyle yeni değerler kazanmıştır.

E. İnançlar

Halkın sosyal yaşantısında karşılaştığı olaylarda ve ilişkilerinde, dini öğeler hep ön planda olmuştur. *Uğur, hayır-şer, günah-sevap, cin-peri-şeytan, nazar-kötügöz* gibi olgular dinî unsurlarla birlikte mütalaa edilir. İnsanların üzerinde taşıdığı *nazar boncuğu, hamaylı, üzerlik, türbe toprağı, at başı, at nalı, geyik boynuzu, kurt ciğeri, kartal pençesi* gibi nesnelere her birinin bir tedavi edici özelliğı, koruması ve uğuru vardır.

Çalışmamızın birinci Bölümünde “Manevî Etki Sonucu Âşık Olma” bahsinde üzerinde durduğumuz yatırlardan da anlaşılacağı üzere, Sivas yöresinde ziyaret edilen yatırların sayısı oldukça fazladır. Buralara çocuğı olmayanlar, çocuğı olup da yaşamayanlar, ev sahibi olmak isteyenler, sara hastaları, cinlerin musallat olduğu kişiler götürülür, çeşitli usullerle amaca erişilmeye çalışılır.

F. El Sanatları

Önceki yüzyıllarda, dünyaya kapalı mekânlarda halk, ihtiyacı olan eşyayı kendisi yapıyordu. Bunlar kendi iç âlemini yansıtan özellikte, zevkli, ilgi çekici renk ve desenle meydana getiriliyordu.

Sivas el sanatları, işçilik, estetik ve karakteristik vasıflar bakımından, diğer yörelerin ürünlerine oranla farklı özelliktedir. Yüzyıllar boyu, nesilden nesle devredilerek yaşatılan *çorapçılık, yemenicilik, bıçakçılık, bakırcılık, çubukçuluk, dokumacılık* (halı-kilim), *saraçlık* bugün ya tamamen ortadan kalkmıştır ya da yok denecek kadar az sayıda ve turistik hüviyete bürünmüş olarak varlığını sürdürmeye çalışmaktadır.

G. Şiirlerde Sivas

Şiirlerinde **Sivas** konusunu işleyen âşıklar, Sivas'ı hemen her cephesiyle ele almışlardır. Onların söyledikleriyle Sivas'ın özellikleri olumsuz ve olumlu tarafları olmak üzere, iki cephede ele alınabilir:

Şiirlerde Sivas'ın olumsuz yönleri:

*Yolları bakımsızdır. Köprüler yetersizdir.

*Genellikle geçimini ziraat ve hayvancılıktan sağlayan halk oldukça fakirdir. Bu yüzden Sivas, ülkemizde en fazla göç veren illerin başında gelmektedir.

*Tarih boyu üzerine düşen bütün işleri yapan halk, bunların bir türlü karşılığını bulamamıştır. Haklılığını ortaya koymaya çalışmışsa da sesini duyuramamıştır.

*Yatırımlar yetersizdir. Siyasiler gereken ilgiyi buradan esirgemişlerdir. İlerdeki mevcut fabrikalar (*DDY Vagon Atelyesi, çimento Fabrikası*) nüfusa oranla yetersiz olup halkın ihtiyacını karşılayamamaktadır.

*İş yeri yetersiz olduğundan, kahveler işsizlerle dolup taşmaktadır.

*Kışı sert, soğuk ve uzun süreli, yazı serindir. Halkın kazancı odun-kömüre yetmez. Bütün bunlar, yoksul halkı canından bezdirmiştir.

*Maden rezervi yönünden oldukça zengin olmasına rağmen, halkın bundan bir menfaati olmamıştır. Halk mutlu değildir, derdi çoktur ve yüzü bir türlü gülmemiştir. Bu yüzden ezgileri yanıktır.

*Timurlenk'ten beri yüzü gülmemiştir. Maddi durumu düzelenler burayı terk etmiş; asıl yörelerine yardım etmede kayıtsız kalmışlardır.

*2 Temmuz 1992'deki vuku bulan ve 37 kişinin hayatına mal olan uğursuz hadise, Sivas için bir tuzak olup Sivas, bunu hak etmemiştir.

Otel yakanlar, Sivas halkının arasına nifak sokmayı amaçlayanlar, kiralanmış kişilerle otel yakmışlardır. Hâlbuki Sivas halkı, Alevisi-Sünnisiyle muhabbetle, dostça yaşamaktadır. Bu da Sivashlılar için, övünç verici bir durumdur.

Şiirlerde Sivas'ın güzel yönleri:

*Merkez ilçe dahil on yedi ilçesiyle Türkiye'nin büyük illerinin başında gelir.

*Sivas'ın bağrında, halkın gönlüne taht kuran ulu kişiler .(*Abdülvab Gazi, Battal Gazi, Kadı Burhaneddin, Şemseddin Sivasî, Şeyh Merzuban...*) yatmaktadır.

*Selçuklu ve Osmanlı yapısı pek çok eseriyle (*Çifteminare, Gökmedrese, Darü'ş-şifa, Buruciye Medresesi, Divriği Ulu Camii, Ahi Emir Ahmet Kümbeti, Güdük Minare, Sitte Melik Kümbeti, Kurşunlu Hamamı, Alacahan...*) tarihi şehir kimliğini sürdürmektedir.

*4 Eylül 1919'da yapılan Kongre ile Cumhuriyetin temelini atıldığı yer olan Sivas, bu özelliğiyle, haklı övünce ve gurura sahiptir.

*Sivas, matbaaları ve gazeteleriyle kültüre hizmette geri kalmayan bir ildir.

*Anadolu'nun ortasında doğu, batı, kuzey ve güneye istikametlerinin kesişim noktası oluşturan önemli bir yerleşim merkezidir.

*Halkın lisanı öz Türkçedir.

*Irmaklarıyla (*Kızılırmak, Kelkit*), gölleriyle (*Gökpınar, Hafik, Tödürge..*), yaylalarıyla (*Eğriçimen, Uzunyayla..*), dağlarıyla (*Tecer, Yıldız, Köseadağ, Çamlıbel, Yamadağ...*) tabii güzellikleri bünyesinde bulunduran, görülmeye değer pek çok yöresi olan bir ildir.

*Mesire yerleri (*Paşa Fabrikası, Kardeşler Mevkii, Kale..*) ile yüksek rakımıyla, soğuk suyuyla, temiz havasıyla yaşamaya değer bir yöredir.

*İnsanı mert ve dürüsttür.

*Ünü dünyaya yayılmış güreşçiler (*Ahmet Ayık, Sebahattin Öztürk, Hamza Yerlikaya..*) yetiştirmiştir.

*Edebiyatımızda isim yapmış nice ünlü âşık (*Pir Sultan, Kul Himmet Üstadım, Ruhsatî, Agahî, Veli, Minhacî, Veysel, Ali İzzet, Talibî Coşkun, Feryadî, Sefil Selimî, İsmetî, Kul Gazi vs.*) bu topraklarda yetişmiştir.

*Ünü dünyaya yayılmış Balıklı Kaplıca bu yörededir. Sıcak ve Soğuk Çermik'i şifa kaynağıdır.

*Sivas, hâlâ pek çok folklorik değerini (*düğün, bayram, türküler, halay, çocuk oyunları, mahalli kıyafet, yemekler...*) muhafaza eden bir beldedir.

*Yarış atları ve Kangal köpeği ünlüdür.

*İlçelerde üretilen peynir, yağ, bal, elma, kayısı, dut ve buna bağlı olarak pekmezinin kalitesi dillere destandır.

*Halı, kilim, şal, gümüş işçiliği, ağızlık, kalem ve bıçak gibi el sanatlarının kendi adıyla bütünleşmiş şekliyle, hâlâ canlı olarak varlığını sürdürüldüğü yöredir.

*Halkı, Alevisiyle-Sünnisiyle birlik halinde yaşamaktadır.

Birinci bölüm

SİVAS'I KONU EDİLEN ŞİİRLER

Adem Aydın (Sivas, 1959-)

Sivas

Nasıl anlatayım, nasıl kendimi,
Bir sözün çok şeye yettiği yerim.
Koç yiğidin harman yeri dendimi,
Gayrı sözün sükût ettiği yerim.

Kışın soğuk derttir, yazınsa tozum,
Az olur yeşilim, yayılmaz kuzum,
Başka söz demeye var mı ki lüzum,
Bacanın sekiz ay tüttüğü yerim.

Ne zemheri biter ne kara kışın,
Yürekte dert donar, gözümde yaşım,
Bir yağsız bulamaç, ekmeğim aşım,
Kömürün vakitsiz bittiği yerim.

İnanıp uğruna canını veren,
Vurulup bayrağa kanını veren,
Dört yandan, bu yurda kol kanat geren,
Şehidin gazinin yattığı yerim.²⁴

²⁴ Doğan Kaya Arşivi.

Adil Özsoy (İnkışla Köyü-Gemerek, 1938-)

Koca Sivas'ın

Geriden seyrettim, koca Sivas'a,
Anlatsam derdimi, gelmez lisana,
Yıkılmış evleri, olmuş virane,
Yolları da kötü, koca Sivas'ın.

Köprüden geçince, yokuşla dere,
Mebus arkadaşlar, gitmişler kare,
Ankara'da tabip, Sivas'ta yâre,
Yolları da kötü koca Sivas'ın.

İleri görülmez, tozdan dumandan,
Çalışmak da gelir, dinden imandan,
İnkışla yoluna vardım Sivas'tan,
Yolları da kötü koca Sivas'ın.

Gemerek kazam da İnkışla köyüm,
Kazancım mazota, isterim ölüm,
İşte Sivas yolları oldu çölüm,
Yolları da kötü koca Sivas'ın.

Kızman şoför ADİL yazıyor böyle,
Mebus arkadaşım, merhamet eyle,
Durma sen derdimi paşaya söyle,
Yolları da kötü koca Sivas'ın.²⁵

²⁵ Adil ÖZSOY, *Şafakta Bülbül-Şiirleri*, Sivas, 1992, s. 71.

Alenî (Kurdoğlu köyü-Kangal, 1949-)

Sivas'ın

Abdülvahab Gazi, makamı oldu,
Battal-ı Gazi'yi, misafir kıldı,
Babil Beylerine başsız yer buldu,
Tarihi böylece durur Sivas'ın.

Gardaşlar Dağı'nın eteği duman,
Akar Kızılırmak, geçer boş zaman,
Gökmedrese, daha nice han hamam,
Tarihe damgasını vurur Sivas'ın.

Çifteminareler, simgesi oldu,
Selçuklu sultanlar, paytaht kıldı,
Timur'un zulmünden nasibin aldı,
Geçmişteki halini korur Sivas'ın.

Yatıyor burada Şems-i Sivasî,
Boldur kışı, temiz olur havası,
Lahana turşusu, tandır lavaşı,
Çermikleri şifa verir Sivas'ın.

Doğuya geçiyor Erzincan yolu,
Edalı kızları dokuyor halı,
Tavra'dan geliyor baharın seli,
Mart ayında karı erir Sivas'ın.

ALİ şu Sivas'ı övdün bitirdin,
Neyin gördün bu diyarda oturdun?
Aşını yediğim doğduğum yurdun,
Herkes ahvalini görür Sivas'ın.²⁶

²⁶ Alpaslan AYRAL, *Âşık Alenî*, Sivas, 1995, s. 33.

Alenî

Sivas

Anadolu ortasında bir köşe,
İnsanı fakirdir, muhtaç tıraşa,
Gönlü boldur, sanki bir bey bir paşa,
Geleneksel sözü "gardaş" Sivas'ın.

Huzuru bozmaya çalışanlar çok,
Hepimiz İslâm'ız, dinimiz de hak,
Şer odaklarına inanan ahmak,
Yıllarca birbirine haldaş Sivas'ın.

Esnafı köylüsü, alır satarlar,
İşsizi çok kahvelerde yatarlar,
Zengini burada durmaz göçerler,
Çoğu Kars, Erzurum, Dadaş Sivas'ın.

Kimse fabrika kurmaya yanaşmaz,
Ortalık kurulup bir şey oluşmaz,
Seçtiğin milletvekili çalışmaz,
Tedirgindir halkı, sırdaş Sivas'ın.

Kışı yaman, yaz ayları serindir,
Derdi çok yaralar gayet derindir,
Odun kömür ver bir fakir sevindir,
Hayırsever halkı yandaş Sivas'ın.

ALENÎ bu ilin sorunları var,
Kalktı haya kalmadı namuslar,
Bizi esirgesin o Perverdigâr,
Yönelsin tövbeye bir baş Sivas'ın.²⁷

²⁷ Alpaslan AYRAL, a. g. e., S. 32

Ali Dayı (Çubuk köyü-Yıldızeli, 1925-)

Sivas'ım

Asla dönmez, söylediği sözünden,
İkrarına sadık erdir, Sivas'ım.
İlahi kelâmı gelir özünden,
Yalanı konuşmaz ardır, Sivas'ım.

Temeli sağlamdır, merttir yapımız,
Dostlara açıktır işte kapımız,
İnanç bizim kalkanımız topumuz,
İmanla çevrili surdur, Sivas'ım.

Nice âşık geldi geçti buradan
Deliktaş'tan Şarkışla'dan Zara'dan,
Gönül perdesini alır aradan,
Meşayihler yurdu, pirdir Sivas'm.

Ahmet Duran, Abdülvahab-i Gazi,
Çıkıp yükseklere açmış pervazı,
Meydan Cami ile Şems-i Sivasî,
Kadı Burhaneddin serdir, Sivas'ım,

Çifteminareler sıra sıradır,
Her gelenler sorar, "Bura neredir?"
Selçuklu eseri büyük yöredir,
Söylenir dillerde hürdür, Sivas'ım.

Sivas'ta yetişti pes dedi cihan,
Minder cephesinde büyük kahraman,
Ahmet Ayık, gayet ünlü pehlivan,
Bileğini bükme zordur, Sivas'ım.

İzin almış gelir, Kızıldağ'ından,
Hızlı akar, İmranlı'nın sağından,

Kızılırmak avcılarının ağından,
Sanki koca nehir dardır, Sivas'ım.

Paşa Fabrikası mesire yeri,
Hasta giden sağlam dönüyor geri,
Yorgunluktan zerre kalmaz eseri,
Piknik yapıp sefa sürdür, Sivas'ım.

Bütün Kaplıcalar dolup taşıyor,
İmkânı olanlar hepsi koşuyor,
Sıcak sularında balık yaşıyor,
Hikmet-i Hüda'dır sırdır, Sivas'ım.

ALİ DAYI yazabilse el gibi,
Deryalarda yüzebilse sal gibi,
Sivas'ın suları çağlar sel gibi,
Soğuk pınarların gürdür, Sivas'ım.²⁸

²⁸ Kadir PÜRLÜ *Âşık Ali Dayı Hayatı ve Şiirleri*, Sivas, 1992, s. 85.

Ali Ertekin (Başören köyü-Divriği, 1929-2004)

Şanlı İlim

Dört Eylül Kongresi sende yapıldı,
İstiklâl temeli sende atıldı.
Düşmanlar kovuldu, vatan kurtuldu,
Koçyiğitler yatağısın Sivas'ım.

Koyulhisar, Hafik, İmranlı, Zara'n,
Ulaş'ta Üretme Çiftliği, hârân,
Divriği'den kaynar, demirden paran,
Hazineler yatağısın Sivas'ım.

Yıldızeli, Gemerek, Şarkışla, Gürün,
Kangal'ın, Suşehri'n, bütün köylerin,
Konya'yı geçence, sendedir ürün,
Tahılların ambarısın Sivas'ım.

Bir cennet misali, ilkbahar yazın,
Sürü sürü sığırın koyunun kuzun,
Dağınla tepenle derenle düzün,
Madenlerin yatağısın, Sivas'ım.

ERTEKİN der, âşıkların ozanın,
Pehlivanın âlimlerin yazarın,
İlim, kültür, irfan satar pazarın,
Aydınların yuvasısın Sivas'ım.²⁹

²⁹ Ali ERTEKİN, *Yaşamak Güzel Ama*, Ankara, 2001, s. 189.

Alimî (Sivas, 1957-)

Sivas'ım

Selçuklu'dan miras eşsiz halısı,
Çifteminaresi, Gökmedresesi,
Pek meşhurdur Divrik Ulucami'si,
Tarihi eserin boldur, Sivas'ım.

Gürün'ün kaysısı, meşhurdur Göksu,
Hiç unutulur mu, Kangal buğdası?
Deliktaş'ta Ruhsat âşıklar hası,
Ruhsatı burada güldür, Sivas'ım.

Şarkışla ovası, zümrüt cilası,
Çok olur camuzu meşhur kalesi,
Dört cihetten vardır, bol evliyası,
Nice gariplere yoldur, Sivas'ım.

Şarkışla'da Veysel, ünlüdür ünlü,
Yaman çaldı sazı, her iki yönlü,
Yazıldı tarihe şanlıdır şanlı,
Nice kazalara ildir, Sivas'ım.

Gemerek'te çoktur bahçeler bağlar,
Kaymağı bol olur, eşsizdir yağlar,
Sızır, Eğerci'de suları çağlar,
Suludur tarlalar bildir, Sivas'ım.

Şarkışla'dan çıktık Yıldızeli'me,
Siciminoğlu'dur geldi gönlüme,
Menteşeli Kadir, düştü dilime,
Yiğidin aslanın daldır, Sivas'ım.

Pancarı, buğdayı temiz havası,
 Belcikli Seyit'tir âşık meyvesi,
 Pehlivan insanlar mertler yuvası,
 Âşık Ahmet derler, baldır Sivas'ım.

Sıcak Çermik birdir şifa bulmaya,
 Kangal Balıklısı derdi silmeye,
 Soğuk Çermik'te gel üç gün kalmaya,
 Dertlere dermandır, haldir Sivas'ım.

Sivas'tan hareket doğu yoluna,
 Yetiştik Hafik'in meşhur gölüne,
 Hayranım petekte dolu balına,
 Bereketler saçar eldir, Sivas'ım.

Sis kaplar Zara'yı orda Şerzali,
 Evlerinin önü bostan gazeli,
 Sorarsan Muttalip gerçek güzeli,
 Hakikat yoludur, göldür, Sivas'ım.

Türkiye'de söyler Zaralı Halil,
 Eserleri buna olmuştur delil,
 Bu şirin bölgeler olmasın zelil,
 Esnafa rençbere doldur, Sivas'ım.

Kösedağ'dan gider Suşehri yolu,
 Dört yanı çevrili dağlarla dolu,
 Her yandan kaynıyor, eksilmez seli,
 Yüksek dağlarına yeldir, Sivas'ım.

Kızıldağ'dan kaynar Kızılıрмаğ'ı,
 Devletimizin var nice emeği,
 Her yerden bulunmaz, leziz yemeği,
 Türlü nimet akar, seldir Sivas'ım.

Koyulhisar ise bir başka haldir,
Doğusu Suşehri kestirme yoldur,
Kızıldağ, Bel dağı mahsulü boldur,
Demirden dağları böldür, Sivas'ım.

İmranlı kazası, Kızıldağ, Zara,
Hoş kaza burası, yağ peynir arara,
Olmaz burda yokluk, düşülmez dara,
Yaradanım Hakk'a kuldur, Sivas'ım.

Suşehri hazırdır bak il olmaya,
Gel, Tatar Dağı'nda hava almaya,
Nişancı avcılar avın salmaya
Attığını vuran koldur, Sivas'ım.

Suşehri'nden çıktık Koyulhisar'a,
Yaylası dağları, güzel manzara,
Düşmesin ormanlar, aman zarara,
Bu yalan dünyada saldır, Sivas'ım.

İmranlı'dan döndük Divrik yönüne,
Demirden dağları gelir önüne,
Battal-ı Gazi'den Kale yönüne,
Tarihi bağlamış şaldır, Sivas'ım.

Hüseyin Gazi'si büyük tepesi,
Görülmeli, Ulu Cami kubbesi,
Kulaklarda hâlâ tarihin sesi,
Üstünden yükünü kaldır, Sivas'ım.

Âşık ÂLİMÎ'yi kıl nazarında,
Âşıklar dem çeker sır üzerinde,
Çok savaşlar verdin can pazarında,
Yerinde karıncan fıldır, Sivas'ım.³⁰

³⁰ Doğan Kaya Arşivi.

Bekir Güzeldağ (Gazibey köyü-Sivas, 1956-)

Sivas'ım

Her güzele dem olmuyor gülüşün,
Bilmem neden darlırsın Sivas'ım?
Türkülerde matemlerde yaşarsın,
Manilerde burulursun Sivas'ım.

Yiğitlerin halaylarda tutuşur,
Gelin kızlar düğünlerde atıştır,
Kekliklerin turnaların ötüşür,
Kilimlere örülürsün Sivas'ım.

İsmetî'yi turnaya tel edersin,
Tek başına yalınayak gidersin,
Veysel'inen koyun kuzu güdersin,
Topraklara sarılırsın Sivas'ım.

Ruhsatî'n var, İcadi'yle Cehdidir,
Talibî'n var güzellerin ahtidir,
Minhacî'yle gençliğimin bahtıdır,
Türkülerde sorulursun Sivas'ım.

Selimî'yle muammayı çözersin,
Kul Gazi'yle nice âlem gezersin,
Feryadî'yle nice âlem gezersin,
Gönüllerde yorulursun Sivas'ım.

Tarihlere şan verirsin şanınan,
Cephelerde yoğrulmuşun kanınan,
İmanına saldırırlar kininen,
Tekbir ile dirilirsin Sivas'ım.³¹

³¹ Cengiz ZERMAN, **Bekir Güzeldağ Hayatı, Şiirleri**, Sivas 1996, s. 43.

Bekir Yiğit (Gazi köyü/Sivas, 1920-)

Sivas

Sivas nahiyesi Ulaş diyelim,
Meşhurdur koyunu kebab yiyelim,
Üretme çiftliği orda bilelim,
Tükenmez peyniri, yağı Sivas'ın.

Paşa Fabrikası ufacık orman,
Kesilmez rüzgârı Hak'tandır ferman,
Hastaya şifadır, dertlere derman,
Şifayı bekleyen sağı Sivas'ın.

Hikmet-i Hüda'ya akıl mı yeter?
Baharda dağların gülleri biter,
Havada bülbüller şakıyıp öter,
Tabiat bahçesi bağı Sivas'ın.

Yılanlı Çermik'in suyu şifalı,
Sıcak Çermik güzel daha safalı,
Gidemez fakire göre pahalı,
Safayı sürececek dayı Sivas'ın.

Sivaslıyım BEKİR, Sivas yazarım,
Ne kadar methetsem değmez nazarım,
Alırsam kazmayı toprak kazarım,
Cevherdir deresi dağı Sivas'ın.³²

³² Bekir YİĞİT, **İrşadiye**, Sivas, 2000, s. 5.

Bekir Yiğit**Bizim Sivas**

Nasıl anlatayım size Sivas'ı?
Kireçli suları soğuk havası,
Canıma tak dedi, kömür davası,
Sekiz aydan fazla kışı Sivas'ın.

Beş ton kömür ister, yaza çıkmaya,
Bir ton odun gerek, onu yakmaya,
Yiğit isterim dışarı çıkmaya,
Uçamaz havada kuşu Sivas'ın.

Yıldız dağı gibi kalkmaz dumanı,
Kimsenin buna da olmaz fermanı,
Kışından korkulur harman zamanı,
Her zaman hazırdır, kışı Sivas'ın.

Şaşırtmış bu millet bulamaz yolu,
Sorsalar cevabı Allah'ın kulu,
Sayısız kahveler hepsi dolu,
İyi kumar oynar boşu Sivas'ın.

BEKİR'im yazar unutmayın bunu,
Haziranda al kömürü odunu,
Düşünmeyin nasıl olur sonunu,
Her zaman böyledir işi Sivas'ın.³³

³³ Bekir YİĞİT, a. g. e., s. 8.

Berdarî (Şenyurt köyü-Ulaş, 1934-)

Yeri Sivas'ın

Cumhuriyet temeli atıldı burda,
Dört Eylül Kong(ı)re yeri Sivas'ın.
Türkiye işgalde, kurtuluş zorda,
Destekçi Ata'ya varı Sivas'ın.

Erzurum Samsun'da toplandı heyet,
Özleşti Kong(ı)re temel hafriyat,
Ankara'da kurak bir Cumhuriyet,
Gizlidir kalbinde sırrı Sivas'ın.

Anahtar Sivaslı, kapılar açar,
Ozanları çoktur, mücevher saçar,
Hava alanına konmuş da uçar,
Zikreder semada peri Sivas'ın.

Güreşçisi çoktur, değmesin nazar,
Açmışlar dünyaya bayrakla Pazar,
Hasmını parçalar, çemberler bozar,
Orduda kahraman eri Sivas'ın.

Duada, niyazda ata anası,
Kalbi Hak nazarı, nurlu sinesi,
Numune, Sigorta, Yol Hastanesi,
Metindir doktoru, seri Sivas'ın.

Allah, dertlisine şifa katıyor,
Güllük gülüstanlık bülbül ötüyor,
Her tarafta şehitleri yatıyor,
Yetişir imdada, piri Sivas'ın.

Her yanını gezer, kırklar erenler,
Aşkın şarabından bize verenler,
Meşhur bir fabrika, yapar t(i)renler,
Çimento, sanayi, Cer'i Sivas'ın.

Ürünler her yandan çekilir gelir,
Hergün düğün bayram şadüman olur,
Zikr ü niyazımız semayı bulur,
Buluttur üstünde, nuru Sivas'ın.

BERDARÎ Kangallı, Sivas'tan gelir,
Kalbim nazarını bir Allah bilir,
Ölürsem dostlara hatıra kalır,
Duyulmadık yazar, biri Sivas'ın.³⁴

³⁴ Doğan Kaya Arşivi.

Berdârî**Sivas'ın**

Tarihe noktalar atıldı burda,
Dört Eylül, Kong(1)re başı Sivas'ın.
Nur olsun atamız yaşasın nurda,
Zikir şükür, daim işi Sivas'ın.

Ağır meclislerde rengimiz solmaz,
Hak ile hak olmuş, gayrıyı bilmez,
Cevherleri çoktur, kendinde kalmaz,
Altınla yarışır taşı Sivas'ın.

Çoktur ezanları dinleyen doymaz,
Ulema yurdudur, cahile uymaz,
Parçalar düşmanı vatana koymaz,
Orduda bulunsa beşi Sivas'ın.

Saygıyı sevgiyi başta götürür,
Arifler ülkesi müşkül bitirir,
Minderde hepsini tuşa getirir,
Hepsinin üstünde döşü Sivas'ın.

Onurumuz yüksek dünyaya karşı,
Göklerde bayrağım ufukta marşı,
Aşk-u niyaziyle çınlatır arşı,
Asumanı salları coşu Sivas'ın.

Tefekkürde leyl ü nehar sayıklar,
Kırmızı suratlı pala bıyıklar,
Pehlivan Hocası Ahmet Ayıklar,
Dünyaca tanınmış kişi Sivas'ın.

Hacısı-hocası arif sözlüdür,
 Aşığa maşuğa yanık özlüdür,
 Ojesiz boyasız kara gözlüdür,
 Karadır çatıktır kaşı Sivas'ın.

Arabî Farisi âlim türüyor,
 Rençperler özenip ekip sürüyor,
 Allah rızkımızı çokça veriyor,
 İçi de nurludur dışı Sivas'ın.

Düğünde bayramda yarış atları,
 Dünyaya şan verdi, Kangal itleri,
 Kimya eti yiyen koyun etleri,
 Döneri köftesi, şişi Sivas'ın.

Kapalı hürmetkâr kızı karısı,
 Asri kovanları balda arısı,
 Havucu pancarı, mısır darısı,
 Pastırmalı ekmek, pişi Sivas'ın.

Yazın yaylaları, bahçesi bağı,
 Gölgeleleri hoştur, yaşamak çağı,
 Sütleri meşhurdur, kaymağı yağı,
 Yoğurdu, kaymağı, keşi Sivas'ın.

Ağzlık takımı, Sivas çakısı,
 Kepenek suyundan döner sakisi,
 Torna tezgâhları hali dokusu,
 Göz nuru, emeği, işi Sivas'ın,

Yıldızlar misâli ışıklar yanar,
 Âşıklar maşukun elinden kanar,
 Her yanı gül gonca, bülbüller konar,
 Allah'ı zikreder, kuşu Sivas'ın.

Kangal'ın köyünden bende ozanlar,
Kırk sekiz yılından beri yazanlar,
Nifak söküp varsa ara bozanlar,
Kör etsin, ekmeği aşı Sivas'ın.

Sivas'ın çevresi şehit yatıyor,
Sağları mücevher inci satıyor,
Yetmişlik BERDÂRÎ doğmuş batıyor,
Allah'a emanet eşi Sivas'ın.³⁵

³⁵ Doğan Kaya Arşivi.

Bülent Altay (Sivas, 1974-)

Sivas

Cihanşümul insanların Sivas'ı,
Fertlerinde ne sırları gizlidir.
Abdülvahab Gazi, Şems-i Sivasî,
Mertlerinde ne sırları gizlidir.

İnsan ayırmazlar, tutmazlar kini,
Aza razı olur, bilmez yekûnu,
Kimine yükledin gurbet yükünü,
Sırtlarında ne sırları gizlidir.

Şöhretli şerefli dürüst insanın,
Eşe dosta açık bağın bostanın,
Hakk'a bağlı, hak yolunda hastanın,
Dertlerinde ne sırları gizlidir.

Arap Evliyası, ayrı çabada,
Mumbaba, Şeyh Çoban aynı davada,
Eyyub'un yarası, Çeltek Baba'da,
Kurtlarında ne sırları gizlidir.

Âlimleri gerçekleri fark eder,
Âşıkları güçlü gezer derbeder,
İşsiz olanları gurbete gider,
Şartlarında ne sırları gizlidir.

Âşık BÜLENT yabanından habersiz,
Zenginleri tabanından habersiz,
Çiftçileri sabanından habersiz,
Yurtlarında ne sırları gizlidir.³⁶

³⁶ Doğan Kaya Arşivi.

Cafer Tuncer (Şarkışla, 1947-)

Benim İlim

Tarlası nergizle sümbül laleli,
Bu öldüğüm Sivas, benim ilimdir.
Çifteminareli yüksek kaleli,
Bu övdüğüm Sivas, benim ilimdir.

Ahalisi yazın gelmez tarladan,
Bunca âşıklardır kendin parlatan,
O Kızılırmak'ı suyla haftadan,
Bu övdüğüm Sivas, benim ilimdir.

Göklere püskürür, çimento tozu,
Çok serinidir, onun baharı yazı,
Al yeşil giyinir, gelini kızı,
Bu övdüğüm Sivas, benim ilimdir.

Suşehri, Şarkışla, Hafik'le Gürün,
Cehennem deresi gayet çok derin,
Dümdüz bir ovaya kurulmuş yerin,
Bu övdüğüm Sivas, benim ilimdir.

Gayet çok eski Dört Eylül Lisesi,
Gür ve yüksek çıkar âşığın sesi
Eskiden kurulmuş Cer Atölyesi
Bu övdüğüm Sivas, benim ilimdir.

Kazalar içinde Şarkışla kazam,
Ben CAFER'im bilmem daha ne yazam,
Pir Sultan ve Veysel ondaki ozan,
Bu övdüğüm Sivas, benim ilimdir.³⁷

³⁷ Ahmet ÖZDEMİR, *Şarkışlalı Halk Ozanı Cafer Tuncer'in Hayatı Sanatı ve Şiirleri, Var Efendim Var*, İstanbul, 1988, s. 92.

H. Cengiz Alpay (Gürün, 1922-1991)

Özü Sivas'ın

Selçuklu devrinin otağı olan,
Tarih ile dolu özü Sivas'ın.
Cesur insanların yatağı olan,
Düşmüyor dilimden sözü Sivas'ın.

Coşturur ruhları temiz havası,
Yalçın kayalarda şahin yuvası,
Defineler dolu, dağı ovası,
Buğday ambarıdır düzü Sivas'ın.

Gürün'ün meşhurdur, bahçe bağları,
Divrik'te yükselir, demir dağları,
Kekik kokar, Zara Hafik yağları,
Cennete bedeldir, yazı Sivas'ın.

Suşehri'nin suyu, zannedrsin bal,
Koyulhisar şehri, elmalı bir dal,
Şair yatağıdır, Şarkışla Kangal,
Öter içli içli yazı Sivas'ın.

Bıraktım gönlümü hasret seline,
İmranlı'nın esen serin yeline,
Hele bir git de gör Yıldızeli'ne,
Edepli gelini, kızı Sivas'ın.³⁸

³⁸ Madımak, Sivas Yüksek Tahsil Talebe Cemiyeti Yayını, Mayıs 1969, s. 15.

1992) **Coşarî** (Hasan Güldiken, Sızır kasabası-Gemerek, 1923-

Sivas'ım

Neye küstün, bilmem kime darıldın?
Felek ile aralanmış Sivas'ım.
Görgüsüne iki elle sarılmış,
Kaderinden yaralanmış Sivas'ım.

Güllerini burcu burcu koklayım,
Arı gibi sırlarını saklayım,
Günlerini sabır ile bekleyim,
Talihine kiralanmış Sivas'ım.

Yağmuru, bir boranı bir, seli bir,
Denizi bir, ırmağı bir, gölü bir,
Ağacı bir, meyvesi bir dalı bir,
Yaprak yaprak parelenmiş Sivas'ım.

Geçmişini, geleceği, zamanı,
Bırakmaz dilinden aziz vatanı,
Hacı Bektaş Veli, Eyüp sultanı,
Erenlerden törelenmiş Sivas'ım.

Berberdir, matem günü, bayramı,
Her vatandaş sılasının hayranı,
Eşi, dostu, akrabası, yaranı,
Birbirine sıralanmış Sivas'ım.

İyinin yerine kötü sevilmiş,
Çirkin mekân tutmuş, güzel kovulmuş,
Göç başlamış her tarafa dağılmış,
Diyar diyar kümelenmiş Sivas'ım.

Ozanlar yatağı ilham sinesi,
Bir taraftan Kızılırmak ehresi,
Çifte minare'si, Gökmedrese'si,
Ne sebepten ıralanmış Sivas'ım.

Âşık COŞARI'yem bunlar bahane,
Aşkın çeşmesinden i kana kana,
İrem Bağlarından güzelsin amma,
Neden bahtın karalanmış Sivas'ım.³⁹

³⁹ Doğan KAYA, *Sızırılı Âşık Hasan (Coőari)*, Sivas.,1997, s. 64-65.

Çetin (Vahit Çetin, Çaltepe köyü-Kangal 1940-)

Senden Ayrılmalı

Senden ayrılmalı, ayrı düşeli,
Gitmez hayalimden hali Sivas'ın,
Meşelidir, karlı dağlar meşeli,
Burcu burcu kokar gülü Sivas'ın,

Cennet diyarında, huriler gezer,
Yüksek yaylasında, sürüler gezer,
Bu ilahi yurтта, periler gezer,
Pir Sultan diyarı, ili Sivas'ın.

Semah döner, gökyüzünde selviler,
Sende mevcut ulemalar ulviler,
Ötüşür bülbüller, açılır güller,
İlgıt ılgıt eser yeli Sivas'ın.

Nice âşık yaşar, nice suzanlar,
Nice Pir Sultanlar, nice ozanlar,
Türk'ün tarihini yüce yazanlar,
Bayramdır, Dört Eylül ,yılı Sivas'ın.

Şimdi mezarısın, koca Veysel'in,
Veysel'i dilinden, düşürmez yelin,
Besliyor vatanı, türlü cevherin,
Akar Kerbelâ'ya seli Sivas'ın.

Bir hikmet var, senin engin huyundan,
İçen âşık olur, senin soyundan,
ÇETİN kısmetini aldı payından,
Her derde şifadır balı Sivas'ın.⁴⁰

⁴⁰ Ozan Vahit ÇETİN, **Sözüm Meclisten Dışarı**, Ankara, 1999, s. 17-18

Derdî (Yasin, Savaş, Hacıyusuf-Gemerek / Sivas, 1945-)

Sivas

Eğer sevdiğimi vermezsen bana,
Gözlerinden yağmur dökesin Sivas.
Neler çektiğimi anlamam için,
Bağrını kor ile yakasın Sivas.

Bir kız sevdim kucağından, çok gördün,
Gönlümün gülünü, ellere verdin,
Baharımda bana acı gösterdin,
Bencileyin acı çekesin Sivas.

Gün görmeyip gecelerde kalasın,
Mecnun gibi sevda çekip solasın,
Cimri ağalara köle olasın,
Herkes boynunu, bükesin Sivas.

Sen oldun DERDÎ'yi dertlere salan,
Yıkılsın evlerin etsinler talan,
Kalmasın bağrında bir ekmek bulan,
Ellerin eline bakasın Sivas.⁴¹

⁴¹ Yasin Savaş (Derdî), **Gül**, Basıldığı il yok, 1969, s. 57.

Derdiment (Fatma Oflaz, Kangal, 1894-1980)

Yazı Sivas'ın

Dinleyin ağalar, tarif edeyim;
Ne hoş âlâ gelmiş, yazı Sivas'ın.
Elvan elvan çiçekleri açılmış,
Ötüşür, ördeği kazı Sivas'ın.

Bu ahvâli gören mahlûk şaşarlar,
Acayıple temaşaya düşerler,
Öyle tadil erkân üzre yaşarlar,
Her dem nezaketli sözü Sivas'ın.

Düz ovadır, çevre yanı karşısı,
Görölmüş değildir, kemi vahşisi,
Mermer taşır, sokakları çarşısı,
Bulunmaz toprağı tozu Sivas'ın.

Yekedir ağaçlar, koşadır dallar,
Bölük bölük seyrangâha giderler,
Öyle bir saltanat sefa ederler,
Çalınır udları, sazı Sivas'ın.

DERDİMEND'im bugün meskenim dağlar,
Laleli sümbüllü bezenmiş bağlar,
Herkes yaylasına göçtüğü çağlar,
Çekilmez nüktesi, nazı Sivas'ın.⁴²

⁴² Doğan Kaya Arşivi.

Derdiyar (Murat Tanrıverdi, Sivas, 1961-)

Kullar Sivas'ta

Bir kimse kimseye kötülük etmez,
İlim hakikattır, yollar Sivas'ta.
Alevi-Sünnisi, Kürd'ü kin gütmez,
Ayrımı yapmayan kullar Sivas'ta.

Bozkırdan yapılmış, bağı bahçesi,
İlim kazanında döner kepçesi,
Özgedir lisanı, candan lehçesi,
Baldan daha tatlı diller Sivas'ta.

Güller tomurlanır, yaz-nevbaharda,
Bülbüller ötüşür, vakt-i seherde,
Kızılırmak gelir, çağlar baharda,
Deli deli akan seller Sivas'ta.

Ruhsatî gezermiş, dağları bayrı,
Veysel'in hüznüyle yanarım gayrı,
DERDİYAR ayırır, sazı bir ayrı
Bağlamayı çalan eller Sivas'ta.⁴³

⁴³ Doğan Kaya Arşivi.

Dönmez (Halis Dönmez, Kangal-Kavak köyü, 1950-)

Sivas

Amacım Sivas'ı tanıyıp gezmek,
Gayet soğuk olur, eli Sivas'ın.
Genci, ihtiyarı, giyinmiş kazak,
İşte görünüyor, hali Sivas'ın.

Meşhurdur, Kangal'ı cinstir koyunu,
Tarak tarak olur, tiftiği yünü,
Yayılmış dünyaya, şöhreti ünü,
Gergef gergef, kilim, halı Sivas'ın.

Soğuk-Sıcak Çermik, şifa kaynağı,
Bol olur, ağartı, parmak kaymağı,
Baharda taşarsa, Kızılıрмаğ'ı,
Ekin bostan koymaz, seli Sivas'ın.

Zerun buğdayından olur erişte,
Kuzukulak, yemlik, madımak başta,
Ya Rabbi'm bırakma boranda kışta,
Gayet acı eser yeli Sivas'ın.

Ulaş'ın ayranı, yoğurdu, yağı,
Tekeli, Asmalı, Gürlevik Dağı,
Kıyması, kellesi, Divrik pilavı,
Kekik yavşan kokar, balı Sivas'ın.

Ağırlar konuğu, otel hancısı,
Erzurum, Malatya, tiren yolcusu,
Yücelerde boldur, karı gıcısı,
Geçit vermez, yolu, beli Sivas'ın.

Cumhuriyet temel, atağsın sen,
Köybeköy âşıklar, yatağsın sen,
Tarihi eserler otağsın sen,
İlk Adım Anıtlı ili Sivas'ın.

Halam, bibim, dayım, anamla ebem,
Ta ezelden vardır, emmimle dedem,
Kuzenmiş muzenmiş, sapmayı n'idem,
Öz Türkçe konuşur, dili Sivas'ın

DÖNMEZ'im doğumum Kangal'ın Kavak
Çekerler halayı, semahı da çark,
Ün almış yurdumda etrafa bir bak,
Zurnası, kemanı teli Sivas'ın⁴⁴

⁴⁴ Doğan Kaya Arşivi.

Duran Tamer (Sızır kasabası-Gemerek, 1948-)

Sivas'ımı Özledim

Ey benim bülbülüm, gülüm Sivas'ım!
Burcu burcu kokuşunu özledim.
Senin hasretinden kederim yasım,
Sevgi dolu bakışını özledim.

Taş olayım, temeline harcına,
Hasretim ben, yağmuruna kırcına,
Yiğit gazilerin kale burcuna,
Allı bayrak dikişini özledim.

Dağlarıyın karı kalksın geleyim,
Nöbet tutan eri olam kaleyin,
Davullu zurnalı Sivas haleyin,
Ciğerimi yakışını özledim.

Ozanın âşığın dertlere çaren,
İlimle irfanla sarılır yaren,
Medrese önünde Çifteminare'n,
Sütununu, nakışını, özledim.

İlimde öncüsün, yoktur durağın,
Her kalem tutanda vardır parmağın,
Âşıklar dilinde Kızılıрмаğ'ın,
Boz bulanık akışını özledim.

Sende başlar, Cumhuriyet doğuşu,
Var mı, yıkılmadık düşman koğuşu,
Hasan Onbaşı'yı Halil Çavuş'u
Tel örgüler yıkışını özledim.

Çermik süsler, baharını yazını.
Gölet besler, ördeğini kazını.
Tavşan kovalayan ala tazını,
Kekliğiyin sekişini özledim.

İlim dolu yücelerin tabanun,
Gelinlere türkü yakar çabanun,
Pir Sultan Abdal'ın Veysel Baba'nın,
Gönüllere akışını özledim.

Kardeşler dağından kara bayırdan,
Kekiğin var, koyun kuzu doyurtan,
Oylum oylum çimenlerden çayırdan,
Lale sümbül çıkışını özledim.

Yünü olsam minderiyin çuluyun,
Hasretini anla DURAN kuluyun,
Sana giden kıvrım kıvrım yoluyun,
İnişini, yokuşunu özledim⁴⁵

⁴⁵ Duran Tamer, **Baharı Andırır Gözlerin**, Basıldığı yer ve yıl yok, s. 221-222.

Ehramî (Numan Evcili, Yarhisar köyü-Hafik/Sivas, 1949-)

Gülü Sivas'ın

Yaz bahar ayları geldi yetişti,
Açıldı mı ola gülü Sivas'ın.
Eridi dağların karı kalmadı,
İnce ince akar seli Sivas'ın.

Uzun narin olur, selvinin dalı,
Gez de gör Ulaş'ı, Gürün, Kangal'ı,
Açayım bağrımı esiyor yeli,
Serin serin eser, yeli Sivas'ın.

Nasıl methetmeli, böyle bir ili?
Zara, Suşehri'den var mı güzeli,
Âşıklar diyarı, ozanlar eli,
Yanık yanık çalar, teli Sivas'ın.

Güzeller yaratmış salınsın diye,
Tarihten almıştır bir bir hediye,
Yıldızeli, Hafik ol İmraniye,
Geçilmez her zaman beli Sivas'ın.

Yeşil Koyulhisar, uzakta kalmış,
Gemerek kilimi, pazarlar bulmuş,
Halısı, çakısı, nadide olmuş,
Eserler yaratır, eli Sivas'ın.

EHRAMÎ yoğurdu ayrı söyle,
Şarkıyla Divriği methini eyle,
"Nereden geliyon gardaşım öyle?"
Güzeldir şivesi dili Sivas'ın.⁴⁶

⁴⁶ Doğan kaya Arşivi.

Erdem Can (Yapalı köyü-Ulaş/Sivas, 1955-)

Sivas'ta

Üç ay yazı vardır, dokuz ay kışı,
Acı bir rüzigâr eser Sivas'ta.
Çalışanı çok az, sayısız boşu,
İş için ümidi keser Sivas'ta.

Genç-ihthiyar candan bezen doludur,
Geçim için gurbet gezen doludur,
Köy kasaba şehir ozan doludur,
Sanmayın gerçekler susar Sivas'ta.

Zalimler beni de tutsa da taşta,
İnsanlık yolundan dönemem hâşâ,
Ne Pir Sultan eksik ne Hızır Paşa,
Âşık ERDEM CAN'ı asar Sivas'ta.⁴⁷

⁴⁷ Cengiz GÜRLEK, *Âşık Erdem Can-Gurbet Çiçeği*, Sivas, 1996, s. 71.

Erkanî (Yavuz Altay, Sivas, 1960-)

Sivas'ım

Anadolu bağlarının içinde,
Nadide gül gibi kokar Sivas'ım.
Osmanlı'nın çağlarının içinde
Tarih sana dönüp bakar Sivas'ım.

Kaynaşır burada canlar öz özde,
Dört Eylül bir şandır tarihimizde,
Kızıldağ'dan çıkar, Karadeniz'de,
Bulanarak suyun döker Sivas'ım.

Her taraftan şöhretin var, şanın var,
Söz yetmiyor, yüz bin türlü yanın var,
Ruhsatî, Veysel'in Pir Sultan'ın var,
Daha nice âşık çıkar Sivas'ım.

Hoşgörü bağında gülüm dağılır,
Üniversitede ilim dağılır,
Cehaletlik biter zulüm dağılır,
Sevgi cehaleti yıkar Sivas'ım.

Alevî-Sünnî'nin soyu ayrılmaz,
Düğünü ayrılmaz, toyu ayrılmaz,
Millî hâsılatı payı ayrılmaz,
Hergün kemerleri sıkar Sivas'ım.

Yarının yiğidi bugünkü sabi,
Töre geleneğe kalırlar tabi,
Bizim dertli âşık ERKANÎ gibi,
Her âşık bir türkü yakar Sivas'ım.⁴⁸

⁴⁸ Doğan Kaya Arşivi.

Fazlı Ertekin (1911 Bağdat- 1978 İstanbul)

Sivas

Yıllardır uzağım, hasretim artar,
Baba dede yurdu anarım Sivas,
Bağrımda dinmeyen yaman ateş var,
Feleğe kahredip yanarım Sivas.

Harman olur, sende yiğitler erler,
Dağılır sinende dertler kederler,
Uzat kollarını, dost elini ver,
Bilsen, seni nasıl ararım Sivas.

Halfelik, Gardaşlar, Taşlıdereleler,
Kır atımın geçtiği bir nice yerler,
O dağlar o taşlar beni bilirler,
Gözümde tüttükçe, ağlarım Sivas.

Deli Reşitoğlu, namımız bizim,
Yiğitler mahlesi, yerimiz bizim,
Fukara otağı evimiz bizim,
Nerede o günler, sorarım Sivas.⁴⁹

⁴⁹ Fazlı Ertekin, **Unutturma Bana Seni**, İstanbul, 1970, s. 36.

1987) **Feryadî** (Mustafa Çağırın, Baharözü köyü-Ulaş, 1914-

Sivas'ta

Sayın Başkanımız lütfen,
Geçim nasıl, zor Sivas'ta.
Yazın kışın dirlik her an,
Geçinmesi zor Sivas'ta.

Sivas, yedi ayı kıştır,
Yaz ayları ancak beştir,
İş yok ahalisi boştur,
Bulunmuyor, kâr Sivas'ta.

Hilaf yazmıyor sözü,
Dağlar giymiş, hasa bezi,
Beyaz olmuş dağı düzü,
Geç kalkıyor, kar Sivas'ta.

Sekiz ay geziyor boşa,
Dört ay çalışıyor işe,
Kazancı az çok endişe,
Böyle kadın, er Sivas'ta.

Köylerde ekin bitmiyor,
Bitse yemeğe yetmiyor,
Çalışmak da kâr etmiyor,
Geçim, gayet dar Sivas'ta.

FERYAT anlatır Sivas'ı,
Yalvarıyor ahalisi,
İster Çelik fabrikası,
Emir ver de kur Sivas'ta.⁵⁰

⁵⁰ Kadir PÜRLÜ- Kutlu ÖZEN, *Âşık Feryadî*, Sivas, 1996, s. 121.

Feryadî

Sivas'ın

Haftaları geçip gelende pazar,
Dikilir bayrağı, alı Sivas'ın.
Yüce yere çıkıp eyledim nazar,
Görünür kırmızı gülü Sivas'ın.

Sivas gözümüzde gayet kıymetli,
Binaları güzel, çarşısı kutlu,
Her gün satılıyor türlü-çeşitli,
Meydanda serbesttir malı Sivas'ın.

Değirmen fabrika içinde döner,
Baharı güzeldir, bülbüller konar,
Gecesi aydıdır ışıklar yanar,
Her tarafta parlar pili Sivas'ın.

Öğretmen Okulu'nda öğretmen yeter,
Sanat Okulu var, her işten tutar,
Sivas Lisesi'nde memurluk biter,
Türlü işten tutar eli Sivas'ın.

Asıl buradadır, rençperin hası,
Tükenmez ölçmekle arpa buğdası,
Kimlerde var ise, gezmek hevesi,
Her tarafa gider, yolu Sivas'ın.

Kışımız soğuktur, yazımız tatlı,
Yaylası güzeldir, toprağı otlı,
Asaletli temiz, gayet hürmetli,
Garibi incitmez, dili Sivas'ın.

Çok nezaketlidir, bayanı bayı,
Şerefle geçiyor, haftası ayı,

Ab-ı hayat olmuş, Kepenek Suyu,
Şekerdir ırmağı, seli Sivas'ın.

Burada tamamdır, terbiye izan,
Ta ezelden beri gider bu düzen,
Minarelerinde okunur ezan,
Hocası hacısı dolu Sivas'ın.

Göllere ördeği kazı gelince,
Gövel turnanın avazı gelince,
Evvel bahar olup yazı gelince,
Açılır yaprağı, dalı Sivas'ın.

Ülke, Sebat, Doğuş var gazetesi,
Çimentodan çıkar, madenler hası,
Demirhanesi var, has atölyesi,
Fabrikadır, sağı solu Sivas'ın.

Atatürk gelmişti, bu kutlu yere,
Bulmak için vatan derdine çare,
Dört Eylül gününde yaptı Kong(1)re,
Emrinden çıkmadı, kulu Sivas'ın.

Her gün t(i)ren gelir, tüter bacası,
Gündüzünden daha aydın gecesi,
İsmet İnönü'nün burda hocası,
O da öz evlâdı, ulu Sivas'ın.

Âşık FERYADÎ'yim, Şarkışla yurdum,
Baharözü köyüm, bitmiyor derdim,
Şanlı Sivas'ımız eyledi yardım,
Bol olsun parası pulu Sivas'ın.⁵¹

⁵¹ Kadir PÜRLÜ- Kutlu ÖZEN, a. g.e., s. 119-120.

Feyzullah Demiray (Sivas, 1914-1994)

Sivas

Nereden başlayım, tarife size?
Tarihi eskidir, koca Sivas'ın.
Atadan yadigâr kalmıştır bize,
Kalesi yüksektir, koca Sivas'ın.

Havası serindir, rahatça uyu,
Açmaya gerek yok, pek azdır kuyu,
Sivas'ın meşhurdur, Kepenek suyu,
Akarsuyu boldur koca Sivas'ın.

Kışı çok uzundur, kısadır yazı
Sıfır altı otuza düşer ayazı
Gece gündüz durmaz, tamburu sazı
Rüzgârı fazladır, koca Sivas'ın.

İkramda yarışır, eşleri yoktur,
Misafirperverdir, gözleri toktur,
Fakire, garibe, hizmeti çoktur,
Halkı pek cömerttir, koca Sivas'ın.

Komşunun acısı, kendine derttir,
Olumsuz işlerde, cevabı rettir,
Doğrudan ayrılmaz, sözünde merttir,
Namerdi bulunmaz, koca Sivas'ın.

Gördüğün çilesiz, günlerin azdır,
FEYZULLAH, kendine bir mezar kazdır,
Ölüm yılını da taşına yazdır,
Yukarı Tekke'de koca Sivas'ın.⁵²

⁵² Müjgân Üçer, **Emekli Muallim Feyzullah Demiray'ın Hayatı ve Şiirleri-Nameler**, Ankara, 1996, s. 49-50.

Furkanî (Turan Yıldırım, Tat Köyü-Yıldızeli, 1965-)

Sivas'ım

Nasıl anlatayım, bilmem ki seni,
Kayser'lere mesken olmuş Sivas'ım.
Danişmentler, başkent eylemiş seni,
Selçuklu'ya mesken olmuş Sivas'ım.

Timurlenk, kuşatmış aylarca sürmüş,
Hiç köle olmamış, her daim hürmüş,
Nice padişahlar, sultanlar görmüş,
Keykavus'a mesken olmuş Sivas'ım.

Ta ezelden vardır, bilinmez yaşı,
Havası çok soğuk, sert geçer kışı,
Namertlere eğilmez, dik durur başı,
Köroğlu'ya mesken olmuş Sivas'ım.

Kimisi Ruhsafî, kimi Minhaci,
Şehirler içinde, başımın tacı,
Kimi Fatm'Ana der, kimi de bacı,
Derdiment'e mesken olmuş Sivas'ım.

Şeyh Çoban, Ahmetî, Turan burdadır,
Arap evliyası, pirvan burdadır,
Peygamberin alemdarı burdadır,
Evliyaya mesken olmuş Sivas'ım.

Şemsi Sivasî'yle İhramcızâde
Kıvrıp bükülmezler dilleri sözde
Erenler elinden içerler bâde
Bedrettin'e mesken olmuş Sivas'ım

Ozanları çoktur, çalıyor sazın,
Irmağında yüzer, ördeğın kazın,
Sekiz ayı kıştır, üç-dört ay yazın,
Âşıklara mesken olmuş Sivas'ım.

Garip FURKANÎ'yem bu benim yurdum,
Mereküm'e çıktım, seyrine durdum,
Geleceğe dönük hayaller kurdum,
Gardaşlara mesken olmuş Sivas'ım.⁵³

⁵³ Gökner Özkan, **Âşık Furkanî**, Sivas, 2002, s. 70-71 (Basılmamış Lisans Tezi).

Gafilî (Hacı Ozan, Maksutlu köyü-Şarkışla, 1934-2004)

Sivas'a Bakışımız

Mevsimler dolanıp bahar olunca,
Akar boz bulanık sellerin Sivas.
Baharın müjdesi Mayıs gelince,
Kokar burcu burcu güllerin Sivas.

Şanlı ismin tarihlere mal oldu,
Dört Eylül'de ağlayan yüzler güldü,
Kong(ı)re kararın burada aldı,
El ele verince kulların Sivas.

Temeli atıldı, Cumhuriyetin,
Kaderi değişti, yüce milletin,
Kurtuluştta merkezisin devletin,
Çekildi her yana tellerin Sivas.

Serin yaylaların meraların var,
Ne güzel âdetin törelerin var,
Görölmeye değer yörelerin var,
Gider her tarafa yolların Sivas.

Ozanlar yurdunun kalesi sensin,
İllerin en güzel âlâsı sensin,
Âşık GAFİLÎ'nin sılası sensin,
Bana şevk veriyor dillerin senin.⁵⁴

⁵⁴ Alparslan AYRAL, *Âşık Gafilî*, Sivas, 1995, s. 83.

Garip Ozan (Hasan Hüseyin Yılmaz, Olukman köyü-
Sivas, 1949-)

Sivas İli

Doyamadım, Suşehri'ne,
Kurban olam, Sivas ili.
Baraj yapmışlar nehrine,
Kurban olam, Sivas ili.

İmraniye, Hafik, Zara
Gidin Olukman, Hanzar'a,
Beldesi yeşil manzara,
Kurban olam, Sivas ili.

Divrik, madenle belenmiş,
Demir cevheri elenmiş,
Dünyada akla gelenmiş,
Kurban olam, Sivas ili..

Koyulhisar'a gidip bak,
Leylek gibi ötme lak lak,
Sevecendir yüzleri ak,
Kurban olam, Sivas ili.

Elmasıyla meşhur Gürün,
Kangal'da verimli ürün,
Boş duran toprağı sürün,
Kurban olam, Sivas ili.

Yolunuz düşerse eğer,
Şarkışla, gezmeyi değer,
Kale'n ne güzelmiş meğer
Kurban olam, Sivas ili.

Gemerek'te iç ayrı,ı,
Sevgi dostluğun hayranı,
Zalimin yok kayıranı,
Kurban olam, Sivas ili.

Yıldızeli'ni de sayak,
Doğruya gitmezse ayak,
Huysuzlara vurur dayak,
Kurban olam, Sivas ili.

Sivas şehre güzel duyun,
Derde şifa olur suyun,
Âleme örnektir huyun,
Kurban olam, Sivas ili..

Kış gelince havası sert,
Yakacak sorunları dert,
Yeryüzünde insanı mert,
Kurban olam, Sivas ili.

Koca şehir geri kaldı
Sivaslıyı gurbet aldı
GARİP OZAN'ı derde saldı
Kurban olam, Sivas ili.⁵⁵

⁵⁵ Doğan Kya Arşivi.

Gülçınar (Ayten Çınar, Çanakçı köyü-Şarkışla, 1960-)

Sivas'ım

Doğa derin uykusundan uyanır,
Damarımda atar kanım Sivas'ım.
Yıllardır hasrete can mı dayanır,
Cennet kokar, her bir yanın Sivas'ım

Cumhuriyetimin temel harcısın,
Laikliğe kale, hem de burcusun,
Ata'mdan emanet boynum borcusun,
Ölmem mi yoluna senin Sivas'ım.

Adına destanlar yazanlarınla,
Nice oyunları bozanlarınla,
Birlik türküsüyle ozanlarınla,
Sallasın dünyayı, ünün Sivas'ım.

Bir bedeniz, bizi kimse bölemez,
Özüm ağlar iken yüzüm gülemez,
Alevî-Sünnî'si ayırt olamaz,
Aynı kanın aynı canın Sivas'ım.

Çifteminare'nle seman delinsin,
Albayrağım göklerinde salınsın,
Toprağından namert izi silinsin,
Yiğitler harmanı şanın Sivas'ım.

GÜLÇINAR'ım garip mahzun gezerim,
Değirmene döndüm dertler ezerim,
Yad ellerde koyma benim mezarım,
Sar bağına görem günün Sivas'ım.⁵⁶

⁵⁶ Doğan Kaya Arşivi.

Gülhanî (Mehmet Kargı, Ayvalı köyü-Gürün, 1940-)

Varı Sivas'ın

Mart Dokuzda gelir, baharın ucu,
İlgıt ılgıt erir karı Sivas'ın.
Dağ başları giyer, al-yeşil tacı,
Methine layıktır, yeri Sivas'ın.

Doğudan Batıya ulaşır yollu,
İlerledi sanat, el işi halı,
Kimisi Evliya, kimisi Veli,
İsmail Hakkı'dır Pir'i Sivas'ın.

Bahar gelir bülbülleri ötüşür,
Ozanlar mecliste durmaz atışır,
Âşıklar Sivas'ta doğar yetişir,
Veysel Şatıroğlu, biri Sivas'ın.

On bir kazası var, sayısız köyü,
Ab-ı hayat gibi Kepenek Suyu,
Bahar ile çoşar, deresi çayı,
Hiç bitmez figanı zarı Sivas'ın.

Gezsem kazasını, başta Gürün'ü,
Bin bir çeşit olur, onun ürünü,
Aç gezse de tok görünür karını,
Hiç dışarı çıkmaz sırası Sivas'ın.

Çoğaldı nüfusu geçti yüz bini,
Arttı fabrikalar, yüceldi ünü,
Âşık yetiştirdi, en sonu beni,
Âşık GÜLHANÎ'dir varı Sivas'ın.⁵⁷

⁵⁷ Gürünlü GÜLHANÎ, **Birlik Olunca**, Ankara, 1984, s. 33.

Gülşadî (Yılmaz Altay, Sivas, 1950-)

Ozanına Sevdalıyım Sivas'ın

Garipler meskeni, yoksul diyarı,
İhsanına sevdalıyım, Sivas'ın.
Kültürüyle, tam Avrupa ayarı,
İmkânına sevdalıyım, Sivas'ın.

Kırk inceler, bir kez atar adımı,
Herkesi kucaklar, zorda kaldı mı,
Yardımlaşma yapar, sever yardımı,
İnsanına sevdalıyım, Sivas'ın.

Âşıklar, boş yere gurbette gezmez,
Gerçekleri görür, yalan şey yazmaz,
Ayırım gözetmez, birliği bozmaz,
Vicdanına sevdalıyım, Sivas'ın.

Şairleri, kültüründen kaygılı,
Yiğitleri, birbirinden duygulu,
Küçükleri, büyüklere saygılı,
İrfanına sevdalıyım, Sivas'ın.

Abdülvahab Gazi, Çeltek yarenle,
Arap Evliyası, Çoban erenle,
Şems-i Sivasî'yle Ahmet Turan'la
Destanına sevdalıyım, Sivas'ın.

Veysel ile âşıklara karıştı,
Selimî'yle birlik oldu barıştı,
GÜLŞADÎ'yle her sahada yarıştı,
Ozanına sevdalıyım, Sivas'ın.⁵⁸

⁵⁸ Doğan Kaya Arşivi.

Gülşadî

Özü Sivas'ın

Sivas'tan bir haber sorarsan eğer;
Tarihlerde vardır, izi Sivas'ın.
Methiyeme lâıık övgüye değer,
Evliyalar dolu, özü Sivas'ın.

Yoksul fakiri çok yaşarlar naçar,
Toprakla uğraşan hâsılat biçer,
Kışı Erzurum'dan daha sert geçer,
Yılda üç ay gülmez, yüzü Sivas'ın.

Dört Eylül'de, Atatürk'ün gözdesi,
Çünkü Ata'sından almıştır dersi,
Şairler diyarı, âşık beldesi,
Her yanda bellidir, sazı Sivas'ın.

Yaz gelir, köylüsü yaylaya çıkar,
Çalışır çabalar, kazanca bakar,
Konuşur, dilinden muhabbet akar,
Tatlıdır lisanı, sözü Sivas'ın.

Yurdumda bir aslan gurbette yâdım,
Yıllar yılı, ben bu ismi aradım,
Âşık Ruhsatî'ye kavuşamadım,
Tarihi içimde sızı Sivas'ın.

Geçmiş şairleri, yapmış aşama,
Mevcut âşıkları, sakın baş sanma,
Çok âşıklar gelip geçmiştir ama,
Şimdi vardır bir YILMAZ'ı Sivas'ın.⁵⁹

⁵⁹ Doğan Kaya Arşivi.

Gül-Yani (Yusuf Kılıç, Altınyayla/Sivas, 1936-)

Sivas

Millî Mücadele burda seçildi,
Yeminler edildi, antlar içildi,
Âleme yeni bir bayrak açıldı,
Renk aldı, bayrağın alı Sivas'ta.

Çimento Sanayi hava hatları,
Atölyesi yapar, çelik setleri,
İnsanları, ahbap eder yadları,
Zehir eylemezler, balı Sivas'ta.

Kızılırmak etrafından dolaşır,
Pehlivanı, her sahada güreşir,
Cenuptan şimale, teleks ulaşır,
Gider Şark'ın Garb'ın yolu Sivas'ta.

Veliler yatağı, yiğitler yeri,
Han, hamam, saraylar, dolu serseri,
Yeri tarihlerde en eskileri,
Medrese camiler dolu Sivas'ta.

Paşa Camisi'ne biçilmiş değer,
Gökmedrese, eşin yok imiş meğer,
Eski eserleri gezersen eğer,
Çay, ırmağı değil gölü Sivas'ta.

Bütün minareler, semayı süsler,
Çınlatır semayı, yükselen sesler,
İlahi hak için çıkan nefesler,
Böyle geçer, Hakk'ın yılı Sivas'ta.

Demir-Çelik tesisleri kurulur,
Elektirik cihazları gerilir,
B(i)loklar yapılır, katlar örülür,
Mühendis mimarın eli Sivas'ta.

Günden güne sanayisi gelişir,
Ustaları, tezgâhında çalışır,
Çırakları, sanatına alışır,
Olur desen desen halı Sivas'ta.

Bütün imarata verilir özen,
Tebaası İslâm, bozulmaz düzen,
Deliktaşlı Ruhsat, Feryadî ozan
Şairlerin büyük kolu Sivas'ta.

İsmim Âşık GÜL-YAN, söyler dilimiz,
Kazamız Şarkışla, Sivas ilimiz,
Köyüm Altınyayla, belli halimiz,
Akar Kızılırmak seli Sivas'ta.⁶⁰

⁶⁰ Mehmet GENELİ, *Âşık Gül-yanı*, Sivas, 2002, s. 116-117 (Basılmamış Lisans Tezi).

Güven Tahtakıran (Yeniyapan köyü-Akdağmadeni, 1964-)

Soğuk

Bire Sivas havan soğuk,
Yaylaların ovan soğuk,
İnsanların sıcak kanlı,
Sanılmasın doğan soğuk.

Âşıkların atışırılar,
Celallenir yatışırılar,
Muhabbetle tutuşurlar,
Sohbet sıcak divan soğuk.

Güzellerin dokur halı
Motif olur gülün dalı
Meşhurdur Zara'nın balı
Petek sırlı kovan bozuk

Şifaiye nakış nakış
Gez, gör mazi ile bakış,
Gelse bahar geçse de kış,
Mekân serin tavan bozuk.

Yıldız, Tecer ipi boran,
Yolculardan hesap soran,
Yaraşbeli, Yağdonduran,
Dağın taşın yuvan bozuk.

Balkan'dan Diyar-ı Rum'dan,
Öz vatan Erzurum'dan
Gelip otağ kurduğundan,
Seni candan seven soğuk.⁶¹

⁶¹ Şiir, 7.6.2002 günü tarafımızdan derlenmiştir.

Güven Tahtakıran

Sivas'la Hasbıhal

Karanlıkta, kandil olur yanarsın,
Kuraklıkta, çağlayan bir pınarsın,
Kökü derinlerde ulu çınarsın,
Tâ ezelden bağı yanıksın Sivas.
Türk'ün tarihine tanıksın Sivas.

Bir zamanlar, Danişmend'e yurt idin,
Zulme karşı havan gibi sert idin,
Tarih boyu hep mert oğlu mert idin,
Tâ ezelden bağı yanıksın Sivas.
Türk'ün tarihine tanıksın Sivas.

İlhanlı uğradı, ezip de geçti,
Eratna adalet, yazıp da geçti,
Mugiseddin Tuğrul, kızıp da geçti,
Tâ ezelden bağı yanıksın Sivas.
Türk'ün tarihine tanıksın Sivas.

Osmanlı'ya, gözde muhit oldun sen,
Timur'a direndin, şehit oldun sen,
Genç Cumhuriyet'e, şahit oldun sen,
Tâ ezelden bağı yanıksın Sivas.
Türk'ün tarihine tanıksın Sivas.⁶²

⁶² Doğan Kaya Arşivi.

Halil İbrahim Bacak (Hıdırnalı köyü/Sivas, 1924-)

Sivas'ım

Fatih'in gemisi yüzmüş karada,
Osmanlı turası altın parada,
Selçuklunun eserleri burada,
Türkiye'de deste başı Sivas'ım.

Sivaslı düşmana dost gibi bakar,
Aslan gibi kükrer, ayağa kalkar,
Akrep küçük sanma, hasmını sokar.
Türkiye'de deste başı Sivas'ım.

Yorganı sırtlanır gurbete gider,
Çalışır kazanır, borcunu öder,
Sivas'ın yüzüne gülmüyor kader,
Türkiye'de deste başı Sivas'ım.

Sivas'ın halkının çoktur hüneri,
Güzel olur kavurması döneri,
Dünya şampiyonu, altın kemeri,
Türkiye'de deste başı Sivas'ım.

HALİL'im yokluktan gurbete düşte,
Sene elli beşte Sivas'a göçtü,
Fırında çalıştı, lokanta açtı,
Türkiye'de deste başı Sivas'ım.⁶³

⁶³ Doğan Kaya Arşivi.

Halil İbrahim Bacak (Hıdırnalı köyü/Sivas, 1924-)

Sivas'ın Derdi

Selçuklu'nun Osmanlı'nın mirası,
Türkiye'nin ortasıdır burası,
Nasıl methedeyim, koca Sivas'ı?
Derdini dinleyen var mı Sivas'ım?

Serin havası var, soğuk suyu var,
Yol geçmeyen nice nice köyü var,
Her tarlada birer evlek payı var,
Derdini dinleyen var mı Sivas'ım?

Dedesinden kalmış karasabanı,
Kırk bir kağnısı bir de tapanı,
Dizi tutan terk ediyor vatani?
Derdini dinleyen var mı Sivas'ım?

Yaz gelip geçiyor, kimse duymuyor,
Kar yağınca, açık bir yer koymuyor,
Ekiyor biçiyor, karnı doymuyor,
Derdini dinleyen var mı Sivas'ım?

Çiftçilikten başka bir iş tutmuyor,
Yağmur yağmayınca ekin bitmiyor,
Yazın kazanıyor, kışa yetmiyor,
Derdini dinleyen var mı Sivas'ım?

Söğüt servi kavak, meyvesiz ağaç,
Katıksız ekmeğe kalıyor muhtaç,
Yazın gurbet elde kışın yine aç,
Derdini dinleyen var mı Sivas'ım?

Sivas'ın halkına fabrika lâzım,
Çalışsın, kazansın hem kışın yazın,
Millet Meclisi'ne benim bu sözüm,
Derdini dinleyen var mı Sivas'ım?

HALİL'im Sivas'ın halini bilir,
Kar yağar yolları kapanır kalır,
Ekmek yemek yoksa perişan olur,
Derdini dinleyen var mı Sivas'ım?⁶⁴

⁶⁴ Doğan Kaya Arşivi.

Halil Topçu (Ütük köyü-Zara/Sivas, 1965-)

Sivas'ta

Gönül gel benimle muhabbet eyle,
Hayat, nasıl doğar-batar Sivas'ta?
Hakikat bildiğin ne varsa söyle,
Neslin ahde vefa tutar Sivas'ta.

Mürşid-i kâminden bu asil mazi,
Yaradan Mevlâ'dan diler niyazı,
Şeyh Çoban'ı, Abdülvahab-i Gazi,
Mübarek erenler yatar Sivas'ta.

Çağlar Kızılırmak, Paşabahçe'si,
Çifteminare'si Gökmedrese'si,
Yükselir semaya ilahi sesi,
İlm-i kelim alır-satar Sivas'ta.

Mereküm, Gardaşlar, Seyfebeli'ni,
Çıkıp nazar ettim, Sivas ilini,
Lale, sümbül, mor menevşe, gülünü
Arı koklar, bala katar Sivas'ta.

Çaresiz dertlere inerse perde,
Kaplıcaları var şifa her derde,
Yiğitlerin harman olduğu yerde,
Pehlivanlar, perdah atar Sivas'ta.

Türk, Alevî, Sünnî, Kürd'ü Çerkezi,
HALİL'im der gardaş bildik herkesi,
Birlik şöleninin ta ki merkezi,
Tarifsiz meşale tüter Sivas'ta.⁶⁵

⁶⁵ Doğan Kaya Arşivi.

Halis Dönmez (1950 Kavak köyü-Kangal, 1950-)

Sivas

Amacım Sivas'ı tanıyıp yazmak,
Gayet soğuk olur, eli Sivas'ın.
Genci, ihtiyarı giyinmiş kazak,
İşte görünüyor, hali Sivas'ın.

Meşhurdur Kangal'ı, cinstir koyunu,
Tarak tarak olur, tiftiği yünü,
Yayılmış dünyaya şöhreti ünü,
Gergef gergef kilim, halı Sivas'ın.

Soğuk sıcak çermik şifa kaynağı,
Bol olur ağartı, parmak kaymağı,
Baharda taşarsa Kızılıрмаğ'ı,
Ekin bostan koymaz seli Sivas'ın.

Zerun buğdayından olur erişte,
Kuzukulak, yemlik, madımak başta,
Yâ Rabb'im bırakma boranda kışta,
Gayet acı eser, yeli Sivas'ın.

Ulaş'ın ayranı, yoğurdu, yağı,
Tekeli, Yılanlı, Gürlevik Dağı,
Kıyması, kellesi, Divriğ pilavı,
Kekik, yavşan kokar balı Sivas'ın.

Ağırlar konuğu, otel hancısı,
Erzurum, Malatya tiren yolcusu
Yücelerde boldur karı, gıcısı*,

gıcı: yüksek yerlerdeki kar

Geçit vermez yolu beli Sivas'ın.

Cumhuriyet temel atağsın sen
Köy be köy âşıklar yatağsın sen
Tarihi eserler otağsın sen
İlkadım Anıtlı ili Sivas'ın.

Halam, bibim, dayım, anamla ebem,
Ta ezelden vardır emmimle de dem,
Kuzen'miş muzenmiş sapmayı n'idem,
Öz Türkçe konuşur dili Sivas'ın

Dönmez'im doğumum Kangal'ın Kavak,
Çekerler halayı semahı da çark,
Ün almış yurdumda etrafa bir bak,
Zurnası, kemanı teli Sivas'ın.⁶⁶

⁶⁶ Halis Dönmez, **Derdi Çok**, Ankara, 2005, s. 10.

Hamit Bölücek (Akdere köyü-Gürün/Sivas, 1936-)

Tanımalı Sivas'ı

Tecer Dağı kadar yüce değeri,
Tanımayan, tanımalı Sivas'ı.
Ulu Atatürk'ün gözde şeheri,
Tanımayan, tanımalı Sivas'ı.

Sokağına balı döksen yalanır,
Kızılırmak kıvrım kıvrım dolanır,
Hediyelik süs eşyası bulunur,
Tanımayan, tanımalı Sivas'ı.

Tarihi eserler, yurdun tapusu,
Şifalı suları, sağlık kapısı,
Sayılmıyor, güzelliğin hepsi,
Tanımayan, tanımalı Sivas'ı.

Selçukludan kalma temeli taşı,
Halil Rifat Paşa, tarihi kişi,
Sivas'ın simgesi, madımak aşı,
Tanımayan, tanımalı Sivas'ı.

Ne güzeldir halı, kilim nakışı,
Gönülden gönüle, dostluk akışı,
Bakalım Sivas'a, bir kuş bakışı,
Tanımayan, tanımalı Sivas'ı.

Cumhuriyet için, ilk adım oldu,
Gönüller cihatla, sevgiyle doldu,
Düşmanın gülleri, açmadan soldu,
Tanımayan, tanımalı Sivas'ı.

Sayılmaz şairi ozanı vardır,
Sazının akordu, düzeni vardır,

Hakkında, kitaplar yazanı vardır,
Tanımayan, tanınalı Sivas'ı.

Veysel Baba, peteğimiz balımız,
Kul Ruhsatî, meyve veren dalımız,
Pir Sultan da has bahçeden gülümüz,
Tanımayan, tanınalı Sivas'ı.

Sivas'ı anlatmak bizim konumuz,
Ahmet Ayık, şerefimiz şanımız,
Hamza ciğerimiz, Öztürk canımız,
Tanımayan, tanınalı Sivas'ı.

Demir vardır, toprağında dağında,
Kekik kokar, yaylasında bağında,
Daha da gelişsin, bilgi çağında,
Tanımayan, tanınalı Sivas'ı.

Çerkez'in Kahvesi, hoşça bir yerdir,
Sohbeti koyudur, fikirler hürdür,
Gönlüne göre de arkadaş vardır,
Tanımayan, tanınalı Sivas'ı.

Nice güzellikler, güzelce sardı,
Lutf-ı ilahidir, Yaradan verdi,
İşsizlik buranın biricik derdi,
Tanımayan, tanınalı Sivas'ı.

HAMİT der ki, Sivas girdi içime,
Hatırlanır, seçimlerden seçime,
Gelmemiştir, özlediğim biçime,
Tanımayan tanınalı Sivas'ı.⁶⁷

⁶⁷ Doğan Kaya Arşivi.

Hasan İris (Üzeyir köyü-Hafik/Sivas, 1887-?)

Sivas'ın Kışı

Bizim elin dağları kar dumandır,
Şiddetlidir, soğukları yamandır,
Ona hasretim var, nice çok zamandır,
Yamandır, Sivas'ın kışı yamandır.

Pek erken buz tutar, o Kızılırmak,
Eldivensiz elde, dökülür parmak,
Kolay değil, yağan karları yarmak,
Yamandır, Sivas'ın kışı yamandır.

Tam dokuz ay kışı, üç aydır yazı,
Havası dokunmaz çekilir yazı,
Karla pençeleşir gelini kızı,
Yamandır, Sivas'ın kışı yamandır.

Gürleyik Dağı'nın başı kışın kar,
Her an sular akar, dereler çağlar,
Gözümde tütüyor, o yüce dağlar,
Yamandır, Sivas'ın kışı yamandır. ⁶⁸

⁶⁸ Hasan İRİS, *Ey Felek*, İstanbul, 1962, s. 58.

Hayati Bilgin (Alacahan- 1937 -)

Sivas

Gönül arz'eyledi, güzel yurdunu,
Açılır menekşe, gülü Sivas'ın.
Coşar Kızılırmak, döver bendini,
Durmadan çağlıyor, seli Sivas'ın.

Yaz gelip de yaylalara göçünce,
Koyunlar kuzlayıp güller açınca,
Çiçekten çiçeğe arı uçunca,
Bol olur, yoğurdu, balı Sivas'ın.

Tam bağrından Kızılırmak akıyor,
Dağından taşından maden çıkıyor,
Burada hapisler halı dokuyor,
Dünyada eşi yok, hali Sivas'ın.

Ahmet Ayıklar var, ücra köyünden,
Çünkü Osmanlı'dan, Oğuz soyundan,
Kemlik gelmez, paşasından, beyinden,
Sağlamdır, erkânı, yolu Sivas'ın.

Cumhuriyete yön burada verildi,
Hep yiğitler, silahına sarıldı,
Süngü ile düşman yurttan sürüldü,
Tarihte yazılı, ünü Sivas'ın

Tarihi mirastır, hizmeti sever,
Türk'ün İslâm'ı da dünyayı değer,
Lâyık ki HAYATÎ vatanı över,
Öz Türkçe konuşur, dili Sivas'ın⁶⁹

⁶⁹ Doğan Kaya Arşivi.

Hıtabı (Nazım Sakal, Hanlı Köyü-Sivas, 1930-1993)

Kışı Sivas'ın

Coşkundur suları, serin havası,
Her zaman çok olur, kışı Sivas'ın.
Burada yetişir, buğdayın hası,
Bol olur, ekmeği aşı Sivas'ın.

Mereküm dağından çimento çıkar,
Coşkun Kızılırmak yanından akar,
Gururla şerefle dünlere bakar,
Tarihe dayanır, başı Sivas'ın.

Nicedir mektepler, nicedir yerler?
Selçuklu devrinden kalan eserler,
Dolar camilere dua ederler,
Arasan az olur, eşi Sivas'ın.

Gayeten dost olur, her bir ademi,
Geriye kalmanın yoktur nedeni,
Divriği dağları demir madeni,
Cevherdir, toprağı taşı Sivas'ın.

Açıktır, her yana gider yolları,
Bunu söyler HİTABÎ'nin dilleri,
Dört Eylül Parkı'nın açar gülleri,
Ötüşür dalında kuşu Sivas'ın.⁷⁰

⁷⁰ Doğan Kaya Arşivi.

İbrahim Doğan (Şenyurt köyü-Kangal/Sivas, 1936-)

Sivas İlimiz

Ozanlar yetişir, Sivas ilimiz,
Ölenlere rahmet, sağa selâmet.
Her yerde söylenir iyi halimiz,
Ölenlere rahmet, sağa selâmet.

Birbirini sever, insan kucaklar,
Gelişmiş vilâyet, şirin bucaklar,
Odaları açık, yanar ocaklar,
Yakanlara rahmet, sağa selâmet.

Ne tarafa baksa, her yanı dört yol,
Cumhuriyet kurduk, orda onu bil,
Tarikat, şeriat, dosdoğrudur yol,
Kalanlara rahmet, sağa selâmet.

Pir Sultan Abdal'ı ozanlar başı,
İBRAHİM DOĞAN'ın altmıştır yaşı,
Ankara ilinde Ata'mın na'sı,
Atatürk'e rahmet, sağa selâmet.⁷¹

⁷¹ Şiir, 26.7.2000 günü âşîğın kendisinden derlenmiştir.

İhsan Akpınar (Çat köyü-Gemerek, 1948-)

Gardaş Sivas'ın Neresindensin

Dur gardaş, bir selam ver geç dostuna,
Yabancı değilsin bizim eldensin.
Endamın gururun bize benziyor,
Yiğidin harman olduğu yerdensin.

Sivaslısın gardaş, tanıdım seni,
Neredensin, söyle gardaş ilçeni,
Bilirim ben, Sivas'ımdan göçeni,
Gardaş, sen Sivas'ın neresindensin?

Demirim çeliğim, sana emanet,
Yiğitlik var serde etmezsin minnet,
Çalışkan hatır-naz hem dost hem de mert,
Gardaş, sen Divriği'nin neresindensin?

Gökpınar'ın berrak suyundan mısın?
Selçuklar'ın asil soyundan mısın?
Yoksa üç beldenin birinden misin?
Gardaş, sen Gürün'ün neresindensin?

Namın duyurmuşsun dünya âlemde,
Balıklı Çermiğ'in tıbbın dilinde,
Karabaş gür sesli yayla yolunda,
Gardaş, sen Kangal'ın neresindensin?

Kösedağı, kanat gerer üstüne,
Yiğit gardaş, mert davranır dostuna,
Sahip çıkar, hemşehrine nesline,
Gardaş Suşehri'nin neresindensin

Asil soylu, güzel huylu hemşehrim,
 Büyük gölden su içmişe benziyon,
 Sivas'ıma gönül verin yürekten,
 Gardaş sen Hafik'in neresindensin?

Kelkit vadisinin güzel yerinden,
 Sessiz durup yükselirsin derinden,
 Köseadağ'ın yiğit bekçilerinden,
 Gardaş Koyulhisar'ın neresindensin?

Gönül gözü ile dünyayı gören,
 İnsanlığa örnek olan yön veren,
 Aşık Veysel'imın doğduğu yerden,
 Gardaş Şarkışla'nın neresindensin?

Pir Sultan Abdal'ın Banaz'ından mı?
 Acılarla dolu ayazından mı?
 Kaba yelinden mi poyrazından mı?
 Gardaş Yıldızeli'nin neresindensin?

Gür sesiyle yükseklerden haykıran,
 Sarılırsın Sivas'ına doğrudan,
 İşsizlikten göçtün sen de yurdundan,
 Gardaş İmranlı'nın neresindensin?

Hoş geldin hemşehrim dost kervanına
 Suşehri Zara'yı aldın yanına
 Göğsün kabarıyor güzel adına
 Gardaş Akıncılar'ın neresindensin?

İçtiniz mi gardaş, Tecer suyundan?
 Karabaş koyunun Kangal soyundan,
 Merkezime yakın çevre köyümden,
 Gardaş sen Ulaş'ın neresindensin?

Ata siporumu yaşatan sensin,
Kispet giyip perdah atanım sensin,
Can hemşerimizsin sen de bizdensin,
Gardaş Doğanşar'ın neresindensin?

Uzunyayla, siper olmuş bağrına,
Şiirler yazılmış senin uğruna,
Hoş gelmişsin sen de dost kervanına,
Gardaş Altınyayla'nın neresindensin?

Baba vatanımsın, benim ilçemsin,
Gönülde taht kuran gülsün çiçeğsin,
Seni sevenleri candan seversin,
Gardaş gemerek'in neresindensin?

Yiğitler diyarı aslan elinden,
Dostların soyundan aşık dilinden,
Badelerle dolu pirlere elinden,
Gardaş sen Sivas'ın neresindensin?⁷²

⁷² Sirer Doğan Arşivi.

İlhamî (Yusuf Ziyaeddin Başer, Kangal, 1909-1985)

Sivas

Dinleyin efendim, arz edem bunu;
Şerefle, mazisi dolu Sivas'ın.
Noksanım var ise, affeylen beni,
Kokar mor menekşe, gülü Sivas'ın.

Ne kanun kalmıştı, ne anayasa,
Vatan baştanbaşa girmişti yasa,
Samsun'dan bir güneş doğdu Sivas'a,
Bahr-i umman oldu gölü Sivas'ın.

Atatürk, bu ilde kong(ı)re yaptı,
Devletin temelini burada attı,
Yıktı saltanatı, yurt dışı etti,
Dört Eylül'e sahip eli Sivas'ın.

Bir tarafı Gardaşlar'ın eteği,
Orda vardır erenlerin otağı,
Gaziler diyarı yiğit yatağı,
Çeliktir, bükülmez kolu Sivas'ın.

Ne pazarı belli ne de salısı,
Yapıcı kudrete sahip valisi,
Memlekette şöhret bulmuş halısı,
İlden ile gider, sanı Sivas'ın.

Fabrikalar, çifte çifte tütüyor,
Şemsi Aziz Baba burda yatıyor,
Kızılırmak coşmuş, na'ra atıyor,
Akar, boz bulanık seli Sivas'ın.

Yukarı Tekkesi, meşhur kalası,
Çifte Minare'yle, Gök Medrese'si,

Eski eserlerin bir numunesi,
Tarihe eğilmiş, dalı Sivas'ın.

Arz-ı endam eder, sıra selviler,
Asayiş ber-kemâl yok tufeyliler,
Çekilir pazara gelir köylüler,
Çok olur kaymağı, balı Sivas'ın.

Haberi çok sevinç verdi herkese,
Kalbimizden kalktı büyük bir tasa,
Bir irfan yuvası geldi Sivas'a,
Enerjik gençleri, dolu Sivas'ın.

Aslanlar yatağı kıyan yazısı,
Arda yetişiyor vatan kuzusu,
Gurur verir, yürüyüşü gelişi,
İbrişimden olur, şalı Sivas'ın.

Dolandım çarşığı gezdim pazarı,
Yâ Rab sen uğratma kötü nazarı,
Vakit geçti bağlar döktü gazeli,
Solmasın, yeşili alı Sivas'ın.

Kangal halkındanım Sivas ilimiz,
Ayda birkaç kere uğrar yolumuz,
Şiir söylemekten çektik elimiz,
Öter bülbül gibi dili Sivas'ın.

Üç yüz yirmi beşte, geldim dünyaya,
Sürmedim elimi tambura naya
Mahlasım İLHAMÎ, ismimiz Ziya,
İşte böyle beyler hali Sivas'ın.⁷³

⁷³ Yunus Apaydın-Ali Çavuşoğlu, **Kangallı Âşık İlhamî ve Şiirleri**, Ankara, 2004, s. 150-152

İlhami Arslantaş (Etyemez köyü-Kangal, 1960-)

Sivas

Adı vilâyettir, başında vali,
Yürekler acısı, Sivas'ın hali,
Sanayisi yoktur, göçmüş ahali,
Cumhuriyet şehri Sivas, nerede?

Sevr'in karanlığı, o gün yırtıldı,
Yurduma temeller, burda atıldı,
Ulus-Devlet şimdi kime satıldı?
Cumhuriyet şehri Sivas, nerede?

Derin tarihiyle, kültür ocağı,
Ozanlar diyarı, köyü bucağı,
İade etsinler, büyük sancağı,
Cumhuriyet şehri Sivas, nerede?

Bu davaya ait divan kurulsun,
Faili kimlerdir, sorgu sorulsun,
Dört bir yanı, fabrikayla sarılsın,
Cumhuriyet şehri Sivas, nerede?

Hiç durmak olur mu uzay çağında?
Maden cevher dolu, her bir dağında,
Barajlar kurulsun, Tohma Çayında,
Cumhuriyet şehri Sivas, nerede?

Kurulsun çarşılar, işlesin şu hal,
Birlikle kalkınsın, orada mahal,
Yanık türkülere dönmüş bu ne hal,
Cumhuriyet şehri Sivas, nerede?

Ekmek kapısıydı, Cer Atölyesi,

Kimler susturdular, binlerce sesi,
Özelleştirmeymiş, bu neyin nesi?
Cumhuriyet şehri, Sivas nerede?

Kapanmış köylerin tüm okulları,
Sefalet mahkûm, yetim dulları,
Viraneye dönmüş, evi yolları,
Cumhuriyet şehri, Sivas nerede?

İLHAMİ'yim yalanları silmişim,
Her dem hakkı, hakikati bilmişim,
Kangal Etyemez'den göçüp gelmişim,
Cumhuriyet şehri, Sivas nerede?⁷⁴

⁷⁴ Doğan Kaya Arşivi.

İsa Koç (Karaboğaz köyü-İmranlı, 1947-)

Sivas

Ela gözlüm bize yolun düşerse,
Gel de seyran eyle, bizim Sivas'ı.
O yüce dağlardan yolun aşarsa,
Gel de seyran eyle, bizim Sivas'ı

Yıldız dağlarından, Seyfebeli'nden,
Yaman ozan çıkar, Sivas elinden,
Baba Veysel yurdu Sivrialan'dan,
Gel de seyran eyle, bizim Sivas'ı.

Eksik olmaz, Köseadağ'ın dumanı,
Coşar Kızılırmak, vermez amanı,
Kuzular meleşir, yayla zamanı,
Gel de seyran eyle bizim Sivas'ı.

Orada Kong(1)re kurmuştu Atam,
Ordan kurtarıldı, bu şirin Vatan,
Orda doğdu, Ahmet Ayık pehlivan,
Gel de seyran eyle bizim Sivas'ı.

Sorarsan aslımı acep nereli?
Köyüm Karaboğaz, anam Zaralı,
Muzaffer Sarısözen de oralı,
Gel de seyran eyle, bizim Sivas'ı.

Meşhur olur şu Gürün'ün elması,
Baraj oldu, Suşehri'nin ovası,
Dile destan Eğriçimen yaylası,
Gel de seyran eyle, bizim Sivas'ı.

Gemerek'le Hafik' ten hiç geçtin mi?
Paşapınarı'ndan hiç su içtin mi?

Yeşil Doğanşar' da çayır biçtin mi?
Gelde seyran eyle bizim Sivas'ı.

Zara derler, Köseadağ'ın eteği,
Divriği'dir, âşıkların otağı,
Dünyada ün yapmış, Kangal köpeği
Gel de seyran eyle, bizim Sivas'ı.

Turnaya benzerdi, Halil'in sesi,
Köseadağı derdi ,onun türküsü,
Durmaz çalışıyor, Cer Atölyesi,
Gel de seyran eyle, bizim Sivas'ı.

Bize misafir ol, Hakk'ı seversen,
Sana saz çalarım, eğer dinlersen,
Misafirperveriz, hele bir görseñ,
Gel de seyran, eyle bizim Sivas'ı.

Ozan İSA KOÇ'um, günahkâr kulum,
Sivas Vilâyeti, İmranlı İlim,
Ulu ozanlardan geçiyor yolum,
Gel de seyran eyle bizim Sivas'ı.⁷⁵

⁷⁵ Doğan Kaya Arşivi.

İsmetî (Kâhyalı köyü-Sivas, 1934-)

Sivas Şehri

Bir güzel uğruna gezerim böyle,
Neyleyim bulunmaz, hey Sivas şehri!
Var ise haberin, ne olur söyle,
Yüreğim yaralı, duy Sivas şehri.

O benim gözümde cihanı değer,
Kahri çetin imiş, mâşukun meğer,
Saçının telini bulursan eğer,
Bağrımın üstüne koy Sivas şehri.

İSMETÎ'yim, ona varamaz isem,
Halinden bir haber soramaz isem,
Mah-i cemalini göremez isem,
Ciğerim sızlıyor, vay Sivas şehri.⁷⁶

⁷⁶ Âşık İsmetî, **Gönül Pazarı**, Sivas, 1994, s. 49.

İsmetî**Sivas'ım**

At koşturup cirit attım karada,
 Çok düşüp kalmıştım, yerde Sivas'ım.
 Halay çekip güreş tuttum arada,
 İtibar kalmadı, merde Sivas'ım.

Bakırın yerini, naylonlar aldı,
 Yemenici örsü, müzeye saldı,
 Şal ile şalvar, talipsiz kaldı,
 Sor halimi, selâm ver de Sivas'ım.

Ne gümüş köstek, var ne çuha yelek,
 Çobanda kaval yok, koyunda kelek,
 Sıladan gurbete sırtımda şelek,
 Bir gariplik vardır, serde Sivas'ım.

Kızılırmak, durgun akar, yası var,
 Kağrı gıcırdamaz, motor sesi var,
 Çifteminare'nin düşüncesi var,
 Geçmişini örtüyor, perde Sivas'ım.

İSMETÎ, içini ellere açmaz,
 Caddelerden yaylı faytonlar geçmez,
 Üstümüzden daha turnalar uçmaz,
 Kuş dilinden anlar, nerde Sivas'ım?⁷⁷

⁷⁷ Âşık İsmetî, a. g. e., s. 60.

İsmetî

Sivas

Ne kadar söylesem, dil tarif etmez,
Çok yaralı döşü vardır, Sivas'ın.
Kazancı oduna kömüre yetmez,
Bir de uzun kışı vardır, Sivas'ın.

İşsizlikten yana, kırıktır kolu,
Evinden ayırır, geçimin yolu,
Günü, gurbet elin kahıyla dolu,
Böyle garip başı vardır, Sivas'ın.

Kendi kaderiyle kaldığı halde,
Kaybeder, davayı çaldığı halde,
Dağlarında, maden olduğu halde,
Yağsız pişen aşı vardır, Sivas'ın.

Âşık İSMET, elim yüzümde durur,
Varıp su istesem, pınarlar kurur,
Yabanı gözleyip dostunu vurur,
Yanlış değen taşı vardır, Sivas'ın.⁷⁸

⁷⁸ Doğan KAYA, *Âşık İsmetî*, Sivas,1994, s. 101.

İsmetî**Yanık Hava Çalar Teli Sivas'ın**

Hangi ipi tutsa, sonu gelmedi,
Daim boşta kalır, eli Sivas'ın.
Neden ise, bir gün yüzü gülmedi,
Yanık hava çalar, teli Sivas'ın.

Dost dediklerinden, yaralar aldı,
Yara vuranları, dermana saldı,
Yardımsız, bakımsız, çok geri kaldı,
Sayılmaz derdi var, dolu Sivas'ın.

Âşık İSMET ah ettikçe eriyor,
Köre, güzel diye, gönül veriyor,
Her gelen yolcuya, sofraya seriyor,
İkrama geçmiyor, balı Sivas'ın.⁷⁹

⁷⁹ Doğan KAYA, a. g. e., s. 102.

İsmetî

Sivas

Kıymetini neden ise bilen yok,
Pazarda, altının pul olur Sivas.
Keten değil, ipek versen alan yok,
Atlasın satılmaz, çul olur Sivas.

Cebini arar da kuruş bulamaz,
Talihe küskündür, barış bulamaz,
Durmadan dolaşır, bir iş bulamaz,
Dışarda gâvura kul olur Sivas.

Yumruğunu sıkar, kendine vurur,
Yağsız aşlar ile ot gibi kurur,
Geçim kapıları kitlenmiş durur,
Yokluk ateşiyle kül olur Sivas.

Köprüsüz geçilmez, bulanık selden,
Çile çaldırırmiş, her çeşit telden,
Demir madenini aldılar elden,
Sözü duyulmayan lâl olur Sivas.

Vatana yardıma koştığı halde,
Ufkundan ışıklar saçtığı halde,
Atatürk'e kucak açtığı halde,
Şimdi hükümete el olur Sivas.

Âşık İSMET aslan oldu kediler,
Hakkımızı başkaları yediler,
Her seçim geldikçe ninni dediler,
Söylesem acayip hâl olur Sivas.⁸⁰

⁸⁰ **Toros Gazetesi**, 19 Ocak, 1979, s. 5.

Kadir Baba (Karalı köyü/Sivas, 1932-2001)

Kışı Sivas'ın

Her sene, zamansız gelir oturur,
Yüzsüz misafiri kışı Sivas'ın.
Kendi gitmez, ev halkını göçürür,
Dertli bu yüzsüzle, başı Sivas'ın.

Dokuz ay gelir mi, soba yakmakla?
Kömür alınmıyor, simit satmakla,
Fakir fukarayı, Allah sen sakla,
Yanar kara bağı, döşü Sivas'ın.

Amansız kış tutar, Meraküm dağı,
Buzlarla yükselir, Kızılıрмаğ'ı,
Köylerle kesilir merkezin bağı,
Geçit vermez, dağı taşı Sivas'ın.

Yaman olur, ilin ayazı kışı,
Tarihi eskidir, hesapsız yaşı,
Madımdan pişer, tatlıdır aşı,
Gardaşlar dağıdır, dışı Sivas'ın.

Zemheri ayında hele Şubatta,
Fakirin yüreği, kan ağlamakta,
Yatırım yapılmaz, geri kalmakta,
Bulunmaz bir yerde eşi Sivas'ın.

Bahara çıkarsa, şükreder sağlar,
Coşar Kızılırmak, köpürür çağlar,
Avcılar elinden dertlidir dağlar,
Göçer geri dönmez, kuşu Sivas'ın.

Dört mevsim açmıyor, Sivas'ın gülü,
Çamurdan çıkılmaz, bakımsız yolu,

Genç yaşta bükülür, halkının beli,
Dökülür erkenden dişi Sivas'ın.

Mert olur insanı, asildir kanı,
Gel de Sivaslıyı yakından tanı,
Bastırmaz yurduna, tek bir düşmanı,
Cihana bedeldir beşi Sivas'ın.

Sivas'ta dokunur antika halı,
"Meşhur olur" derler, Zara'nın balı,
Amele meydanı, işsizle dolu,
Her zaman kıt olur işi Sivas'ın.

KADİR BABA Sivaslı, Sivas'tan biri,
Her zaman severim, eroğlu eri,
Memleket yoluna kurbandır seri,
Umarım hayrolur, düşü Sivas'ın.⁸¹

⁸¹ Doğan Kaya Arşivi.

Kâhyaoğlu (Ali Atar, Osmaniye köyü-Zara, 1952-)

Sivas

Şanı şöhretiyle, bir destan gibi,
Uzanır tarihe, kolu Sivas'ın.
Âşıklar yetişir, bağ bostan gibi,
Yanıktır, sazının teli Sivas'ın.

İnsanları cesur olur, mert olur,
Esmer tenli, çatık kaşlı sert olur,
Söylemezsem, içerime dert olur,
Baldan tatlı gardaş, dili Sivas'ın.

İpek Yolu, geçer imiş buradan,
Erzincan'dan, İmranlı'dan, Zara'dan,
Bütün güzelliği vermiş Yaradan,
Dağı taşı, oğul balı Sivas'ın.

Bahar olur, güller açar, yaz olur,
Gün dolanır, solar yaprak, güz olur,
Zemheride ayaz olur, buz olur,
Çetin yoldur Seyfe beli Sivas'ın.

Bülbül güle, gül bülbüle, el eyler,
Göçmen kuşlar, buraları yol eyler,
Bölük bölük, turnalara gel eyler,
Baharda Serpincik Gölü Sivas'ın.

Boz bulanık akar, şu Kızılırmak,
Onun da hedefi ummana varmak,
Kimin haddine ki, önünde durmak?
Coşarsa dumandır, hali Sivas'ın.

Güz gelince, ötmez olur bülbüller,
 Çiğdem, mor menekşe, lale, sümbüller,
 Yavaş yavaş solar, açılan güller,
 O zaman görünür, keli Sivas'ın.

Nice nice erenlerin ocağı,
 Kırklar meclisine açmış kucağı,
 Dağı taşı, köyü ile bucağı,
 Dört bir yanı, yatır dolu Sivas'ın.

Pir Sultan Abdal'ı, dolu içince,
 Kırklar ile kanatlanıp uçunca,
 Âşık Veysel, bu dünyadan göçünce,
 Kırıldı koskoca dalı Sivas'ın.

Yeşillenmiş, Gardaşlar'ın dokusu,
 Hemen dibinde de bulgur sokusu,
 Buram buram gelir, kekik kokusu,
 Güneyden eserse, yeli Sivas'ın.

Erenler, veliler, üçler, yediler,
 Dolu içip meyvesinden yediler,
 Evliyalar, enbiyalar dediler,
 Cennete gidermiş yolu Sivas'ın.

KÂHYAOĞLU der ki, dağlar içinde,
 Pırl pırl sular, çağlar içinde,
 Mor menekşe, sümbül, bağlar içinde
 Açınca gör gardaş, gülü Sivas'ın.⁸²

⁸² Doğan Kaya Arşivi.

Kaptanî (Sivas, 1952-)

Gelin Görün Sivas'ta

Sivaslı'yı kaba saba görenler,
Bol hürmeti, gelin görün Sivas'ta.
Sivas için yanlış karar verenler,
Öz şefkati, gelin görün Sivas'ta.

Tepemizde baykuş gibi ötenler,
Çıkar için benliğini satanlar,
Uzaktan Sivas'a atıp tutanlar,
Merhameti, gelin görün Sivas'ta.

Askere, polise, kurşun sıkanlar,
Kiralayıp burda otel yakanlar,
Bizim aramıza nifak sokanlar,
Muhabbeti, gelin görün Sivas'ta.

Kin ve iftiranız, daha bitmedi,
Terse döndü, hesabınız tutmadı,
Sivas halkı, ülkesini satmadı,
Asaleti, gelin görün Sivas'ta.

Yabancı kültüre olurlar şahbaz,
Örf ve âdetine diyor ki "Yobaz,"
Yobaz olan, insanlıktan anlamaz,
Nezaketi, gelin görün Sivas'ta.

Yıllarca düşmanın yetmedi gücü,
Bir gaflete düşmek acı mı acı,
Misafirdir, Sivaslı'nın baş tacı,
Hakikati gelin görün Sivas'ta

Cumhuriyet kurdu, canların canı,
KAPTANÎ diyor ki, "Atanı tanı."

Dört Eylül'dür, kutlamanın zamanı,
Sadakati, gelin görün Sivas'ta.⁸³

⁸³ Doğan Kaya Arşivi.

Kaptanî

Gururdur Bize

Havandan suyundan mertlik fıskırır,
 “Sivaslıyız” demek, gururdur bize.
 Halayların yiğitliği haykırır,
 “Sivaslıyız” demek, gururdur bize.

Anamızdan helâl temiz süt emdik,
 Yurda yan bakanı tarihe gömdük,
 Başımız eğilmez, her zaman dimdik,
 “Sivaslıyız” demek, gururdur bize.

Tüm dünyada örnek olduk bir nevi,
 Burada kurulmuştur yiğitler evi,
 İki kardeş yaşar, Sünni Alevî,
 “Sivaslıyız” demek, gururdur bize.

Düşmanların göz dikmişti buraya,
 Tüm hainler dizilmişti sıraya,
 Cephelerde neşter vurduk yaraya,
 “Sivaslıyız” demek, gururdur bize.

Siz böyle sevdayı bilemezsiniz,
 Birlik aşkımızdır bölemezsiniz,
 Sevgiyle yaşayıp ölemezsiniz,
 “Sivaslıyız” demek, gururdur bize.

Dört Eylül’de Kong(1)reyi biz kurduk
 Cumhuriyet dnen taşı kondurduk,
 Verdiğimiz sözde sadıkça durduk,
 “Sivaslıyız” demek, gururdur bize.

KAPTANÎ’yim budur bizim özümüz,
 Kaş yıkana yine güler yüzümüz

Anlayana sazımızla sözümüz
“Sivaslıyız” demek, gururdur bize.⁸⁴

⁸⁴ Doğan Kaya Arşivi.

Kaptanî

Özledim

Yine hatırladım güzel Sivas'ı,
 "Gardaş" diyen dillerini özledim.
 Şimdi köylerinde duyulur sesim,
 O çamurlu yollarını özledim.

Kışın kar üstünde kayardık kızak,
 Şirin köyüm şimdi bana çok uzak,
 Bazen kesmük yanar bazen de tezek,
 Tandırdaki küllerini özledim.

Benim memlekette olmaz ki tasam,
 Hoşunuza gider bir şey anlatsam,
 Koyun kaymağıyla beraber yesem,
 Kara kovan ballarını özledim.

Kapkara bulutlar dağlardan aşar,
 Yağmurlar yağdıkça dereler çoşar,
 Sığmaz yatağına her yana taşar,
 Bozbulanık sellerini özledim

Ağustos ayında harman koşardık,
 Düvenin üstünde yanar pişerdik,
 Fırsat bulsak bahçelere koşardık,
 Vişnelerin dallarını özledim.

Düğünlerde bizi uyku tutmazdı,
 KAPTANÎ'yim oyun halay bitmezdi,
 Sofrasında pilav turşu yetmezdi,
 Gençliğimin yıllarını özledim.⁸⁵

⁸⁵ Doğan Kaya Arşivi.

Kaptanî**Sivas'ım**

Türkiye'nin orta yerde kalesi,
Her tarafa, açık yönü Sivas'ın.
Olmamıştır, asla düşman kölesi,
Tarihe yazılı, ünü Sivas'ın.

Gelmiş geçmiş âşıkları, söz eri,
Bulunur mu, Ruhsatî'nin benzeri?
Adım adım dolu, şehit mezarı,
Bu yurda fedadır, kanı Sivas'ın.

Minareden yükselen o sedaya,
Yalvarırım, dinler iken Hüdâ'ya,
Hiç korkmadan, vatan için fedaya,
Yine hazır, yüz bin canı Sivas'ın.

Gel KAPTANÎ, geçmişini sayıkla,
Şems-i Sivasî'yle, nice büyükle,
Hamza Yerlikaya, Ahmet Ayık'la,
Her yana ulaştı, şanı Sivas'ın.⁸⁶

⁸⁶ Doğan Kaya Arşivi.

Kaptanî

Sivas'ıma

Kasım ayı geldi, soğuklar düştü,
Başladı, kardeşim kışı Sivas'ın.
Odun yok, kömür yok, vatandaş şaştı,
Donar gözlerinde yaşı Sivas'ın.

Altı ay kışı var, herkese zarar,
Fakir gençler işsiz, her gün iş arar,
İşsiz kalan, her gün kahveye dolar,
Kahvede başlıyor, işi Sivas'ın.

Saçaklardan uzun buzlar asılır,
El ayaklar ayazımda kesilir,
Tezek sobasıyla evler ısınır,
Türkiye'de yoktur, eşi Sivas'ın.

Bitmez Sivaslının gönlünde yası,
Ne kadar bağırır, duyulmaz sesi,
Çökmüş üzerine dumanı, sisi,
Kara bulutludur, başı Sivas'ın.

Bir buğday ekmekle, geçim olur mu?
Meclisteki, bu zorluğu bilir mi?
Göç etmiş, Sivaslı geri gelir mi?
Birgün kalacaktır, boşu Sivas'ın.

Masraflar başladı, elde yok gelir,
Vallahi, eksiğin borç ile alır,
Bu mevsimde, kurdu kuşu aç kalır,
Güneye göç eder, kuşu Sivas'ın.

Unutma kardeşim, bu böyle gitmez,

Çaresiz kalınca, artık güç yetmez,
Seçim sandığına, daha oy atmaz,
Artık çatılıyor, kaşı Sivas'ın.

KAPTANÎ'm de söylemekten bıkmıyor,
İktidarlar, Sivas'ıma bakmıyor,
Kessen damarımı, kanım akıyor,
Temelden çöküyor, taşı Sivas'ın.⁸⁷

⁸⁷ Doğan Kaya Arşivi.

Kaptanî

Meşhurdur

Anlatayım size bizim Sivas'ı;
Fırtınası, karı, kışı meşhurdur.
Sobanın başında sohbet havası,
Beklenen yazın düşü, meşhurdur.

Çobanları, dağda sürü yayarlar,
Kasım ayı gelir, koçu boyarlar,
Nice kurdun, canlarına kıyarlar,
Kangal köpeğinin döşü, meşhurdur.

Kızlar, su almaya çeşmeye gelir,
Kovalar dolarken, sohbeti bilir,
Gençlerin aklını başından alır,
Güzellerin hilâl kaş, meşhurdur.

Rengârenk çiçekler, dumanlı dağlar,
Karlar erir, derelerden su çağlar,
Düğünlerde ana ağlar, kız ağlar,
Gözlerinden akan yaş, meşhurdur.

Genç ihtiyar, halay çeker yorulur,
Açlık başlar, biraz mola verilir,
Yemek için yere sofraya kurulur,
Düğünlerde keşkek aş, meşhurdur.

KAPTANÎ yemyeşil ovaya bakar,
Rençperler, tarlaya tohumlar eker,
Rakipler her zaman, korkusun çeker,
Pehlivanlarının tuşu, meşhurdur.⁸⁸

⁸⁸ Doğan Kaya Arşivi.

Kaptanî

Oy Sivas'ım Sivas'ım

Güzel Anadolu'nun,
Orta yeri Sivas'tır.
Havası soğuk ama,
İnsanları çok hastır.
Oy Sivas'ım Sivas'ım!
Senden geçmez hevesim.

Yiğidin harman yeri,
Sözünden dönmez geri,
Ta Selçuklu'dan beri,
Bizdeki aynı histir.
Oy Sivas'ım Sivas'ım!
Seni anlatır sesim.

İlkbahar, yaz çağları,
Sümbül açar bağları,
Geçit vermez dağları,
Her taraf duman sistir.
Oy Sivas'ım Sivas'ım!
Oldun gönlümde süsüm.

KAPTANÎ sensiz n'eyler?
Şirindir bizim köyler,
Ozanı dertli söyler,
Türkiye'de tek sestir.
Oy Sivas'ım Sivas'ım!
Sensin benim nefesim⁸⁹

⁸⁹ Doğan Kaya Arşivi.

Kaptanî**Gardaş**

Sivas soğuk ama, insanı sıcak,
“Hani Sivaslıyız.” dedik ya gardaş.
Yoksula garibe açarız kucak,
“Hani Sivaslıyız.” dedik ya gardaş.

Ruhsatî, Pir Sultan, Veysel’den sonra,
Yürüttük kervanı vermedik ara,
Devraldık görevi bizdedir sıra,
“Hani Sivaslıyız.” dedik ya gardaş.

KAPTANÎ’yim bu sanatta inciyez,
Ne kötü niyetli ne de kinciyez,
Vakıfta dernekte bizler öncüyez,
“Hani Sivaslıyız.” dedik ya gardaş.⁹⁰

⁹⁰ Doğan Kaya Arşivi.

Kaptanî

Sivas

Güzel Anadolu'mda,
Bir şehir var bilinmez.
Düşmana eğmez boyun,
Kaleleri alınmaz.

Dağlarında kar yatar,
Kınalı keklik öter,
Madımak yemlik biter,
Başka yerde bilinmez.

Çifteminareleri,
Gökmedrese ile seri,
Selçuklu'nun eseri,
Bu şehirden silinmez.

Alevî-Sünnî özde,
Pişeriz aynı közde,
Ayrı-gayrı yok bizde,
Bizim şehir bölünmez.

Ruhsatî, sözden anlar,
Veysel'in sazı inler,
Bu şehir türkü dinler,
Pop müziği çalınmaz.

Bu şehir nere derken,
KAPTANÎ doğdun erken,
Sivas gibi yer varken,
Başka yerde kalınmaz.⁹¹

⁹¹ Doğan Kaya Arşivi.

Kaptanî

Sivas'ım

Evlatların bu vatanı kurtardı,
Hepsi yiğit, hepsi beğdi, Sivas'ım!
Çelik düşman perdesini yırtardı,
Hepsi birbirinden yeğdi, Sivas'ım!

Osmanlının kalan ömrü bitince,
Samsun'dan Sivas'a bir yol tutunca,
Bağımsızlık temelini atınca,
Atatürk'üm seni öğdü, Sivas'ım!

Millî birliğimi elde tutansın,
Bizim için sen en güzel vatansın,
Sana "Katil" diyen densiz utansın,
Cumhuriyet sende doğdu, Sivas'ım!

Var mı senin gibi asil bir şehir?
İftira etmekte hepsi mahir,
Bunca çile bunca yoksulluk kahır,
Yağmur gibi sana yağdı, Sivas'ım!

Bizler bir bütündük bugüne değin,
Fitnecinin iftirası çok yeğin,
Senin asaletli Kangal köpeğin,
Uyuz çakalları boğdu, Sivas'ım!

Ayrımcı değiliz, yurdu bölmedik,
Şerefsizin oyununa gelmedik,
Sivaslı'yız, ayaktayız ölmedik,
Düşmanların boyun eğdi, Sivas'ım!

Zorlukla atlattık, biz bu çağı da,
Umutluyuz, gerek yok ki ağıda,
KAPTANÎ'nin kaleminden kâğıda,
Bu şiir yazmağa, değdi Sivas'ım⁹²

⁹² Doğan Kaya Arşivi.

Karagöz (Ali Karagöz, Beypınar Köyü-Sivas, 1953-)

Âşığım Ben Sivas'ıma

Dağlar yüce, ova engin,
Tarihi kültürü zengin,
Arasan bulunmaz dengin,
Âşığım ben, Sivas'ıma.

Yazın türlü çiçek açar,
Kızılırmak, ondan geçer,
Âlimleri ilim saçar,
Âşığım ben, Sivas'ıma.

Âşıklar, ozanlar yurdu,
Çok da şampiyonlar gördü,
Savaşlarda şehit verdi,
Âşığım ben, Sivas'ıma.

Cumhuriyetin temeli,
Gördü Mustafa Kemal'i,
Madımağını yemeli,
Âşığım ben, Sivas'ıma.

Güzeller oynar düğünde,
Ceylanlar gezer dağında,
Balıklar oynar çayında,
Âşığım ben, Sivas'ıma.

Yağ donduran, taşlı dere,
Beşik olmuş yiğitlere,
Konu olmuş türkülere,
Âşığım ben, Sivas'ıma.

Âşık Veysel Şatıroğlu,
Dört yanı evliya dolu,
Yüksektedir Seyfebeli,
Âşığım ben, Sivas'ıma.

Kışları sert, insanı mert,
Güzelleri ayrı bir dert,
Kalesinden şehri gözet,
Âşığım ben, Sivas'ıma.

Sıcak Çermik, Yıldız Dağı,
Gonca güller açar bağı,
Meşhur olmuş, Halis Bey'i,
Âşığım ben, Sivas'ıma.

Sivas kebabı mangalda,
Balıklı Çermik Kangal'da,
Bülbülleri öter dalda,
Âşığım ben, Sivas'ıma.

Meşhurdur Sivas halayı,
Başı çeker Ali Dayı,
Hayat verir tatlı suyu,
Âşığım ben, Sivas'ıma.⁹³

⁹³ Ali Karagöz, **Karagöz ve Şiirlerim**, Sivas, 2004, s. 110-112.

Karaoğlan (Hüseyin, Akören köyü-Zara, 1690-1765)

Sivas

Çıksam kalesine, seyran eylesem,
İlgıt ılgıt eser, yeli Sivas'ın.
Dertlerimi bir bilene söylesem,
Pek tatlı sohbetli dili Sivas'ın.

Derdimi söylesem, Burhan Baba'ya,
Biçare gurbette, düştüm belâya,
Belki de gelirim, gelecek aya,
Büklüm büklüm olmuş, yolu Sivas'ın.

Yaz gelende, Kızılırmak coşuyor,
Camiler, mescitler, dolup taşıyor,
Her köşede, püryanları pişiyor,
Misk ü amber kokar gülü Sivas'ın.

Kerpiçten evleri, çamur sıvası,
Ne güzel kurulmuş, Darüşşifası,
Al yeşil giyinmiş, bağlar libası,
Burcu burcu kokar, gülü Sivas'ın.

Bahçeleri, misk ü amber kokuyor,
İrfan ehli, Elif Be'yi okuyor,
Nakkaşları türlü kumaş dokuyor,
Sim ü zer nakışlı şalı Sivas'ın.

Bir şadırvan gördüm, kalmış hatıra,
Bakmaz mısın, şehitlere yatıra,
Kimi çöğür çalar, kimi tambura,
Bin bir nağme söyler, teli Sivas'ın.

Yaz gelende çiçek çiğdem yetişir,
Kahvelerde âşıkları atıştır,
Göllerinde telli suna ötüşür,
İşte böyle böyle hali Sivas'ın.

KAR'OĞLAN'ım eyler, ah ile zarı,
Sönmüyor, gönlümün ateşi narı,
Evliyalar, enbiyalar diyarı,
Her derde devadır, eli Sivas'ın.⁹⁴

⁹⁴ Doğan kaya Arşivi.

Kelamî (İsmet Yılmaz, Eskikarahisar-Ulaş, 1956-)

Gördüm Güzel Sivas'ı

Nasıl methedeyim, sultan şehirim?
İl üstünde gördüm, güzel Sivas'ı.
Bellidir tarihte, otağım yerim,
Dal üstünde gördüm, güzel Sivas'ı.

Tek damlası, derya umman oluyor,
Arayarak menzilini buluyor,
Kızıldağ'dan kaynayıp da geliyor,
Sel üstünde gördüm, güzel Sivas'ı.

Ruhsatî, Meslekî, Emsalî durur,
Edirne, Ardahan, Arvin'e varır,
Doğuya batıya geçidi verir,
Yol üstünde gördüm, güzel Sivas'ı.

Arayanlar, burda bulur menzili,
Kadı Burhaneddin, yaktı kandili,
Abdulvahap Gazi, gibi bülbülü,
Gül üstünde gördüm, güzel Sivas'ı.

KELAMÎ Sivas'ta bülbül ol şakı,
Asilzadelerden geliyor kökü,
Şems-i Sivasî'yle İsmail Hakkı,
Dil üstünde gördüm, güzel Sivas'ı.⁹⁵

⁹⁵ Doğan Kaya Arşivi.

Bahattin Köse (Sandal köyü-Yıldızeli, 1962-)

Sivas'ım

Zengini pek az, fakiri çoktur,
İşsizlikte, dertte başı Sivas'ım.
Kuru bir ekmeğe, katığı yoktur,
Ete hasret yenir, aşısı Sivas'ım.

İnsanı şükreder yine haline,
Kin tutmaz hemşehrim, birbirlerine,
Daha gün doğmamış, alın terine,
Kimseye çatılmaz, kaşısı Sivas'ım.

KÖSE'm der ki, mutlu zaman gelecek,
Yoksulluk, fakirlik birgün ölecek,
Sivaslım da eller gibi gülecek,
Çiçeklenir, dağı taşı Sivas'ım.⁹⁶

⁹⁶ Doğan Kaya Arşivi.

1956-) **Kul Coşgun** (Nurettin Coşgun, Kale köyü-Altınyayla,

Sivas'ım

Soğuk Çermik, Sıcak Çermik Şifadır,
Suyunda yıkanmak, derde devadır,
Yılanlı Çermik'te balık dehadır,
Köyü kenti güzel ilim, Sivas'ım.

Gökmedrese, vilâyetin nişanı,
Her taşı tarihtir, toprağı anı,
Güzelleri mest eyliyor insanı
Köyü kenti güzel ilim, Sivas'ım.

Kızılırmak, değıştirir havayı,
Barajlar doldurur, sular ovayı,
Dünyada meşhurdur, Sivas Halayı,
Köyü kenti güzel ilim, Sivas'ım.

Âşık Veysel, Hacı Ozan, Selimî,
Mevlâ'm destur verdi çözdü dilimi,
Saysam bitmez evliyanı, velini,
Köyü kenti güzel ilim, Sivas'ım.

KUL COŞKUN'um, anlatamam Sivas'ı
Yazın sıcak, serttir kışı havası,
Suyu zenzem kekik kokar yaylası,
Köyü kenti güzel ilim, Sivas'ım.⁹⁷

⁹⁷ Alpaslan AYRAL, **Kul Coşkun**, Sivas; (1995), s. 13.

Kul Eyüp (Eyüp Sabır, Kalecik köyü-Şarkışla, 1944-)

Sivas İli

İstasyon Caddesi, Kepenek suyu,
Merttir insanları, güzeldir huyu,
Birlik beraberlik şehiri köyü,
Güzeldir yemeği, aşısı Sivas'ın.

Kızılırmak eteğinden akıyor,
Gardaşlar tepesi, şehre bakıyor,
Çiçekleri, burcu burcu kokuyor,
Çok eskiye varır, yaşı Sivas'ın.

Merttir insanları, garibi sever,
Hele "Gardaş" sözü, dünyayı değer,
Yaşarsın Sivas'ta, dürüstsün eğer,
Bulunmaz dünyada, eşi Sivas'ın.

Çalışkan insanı, sevmez hasedi,
Orda barınamaz, kemi fesadı,
Eskiden tarihte "Selvikent" adı,
Turna avazlıdır, kuşu Sivas'ın.

Gardaşlar diyarı, güzel ilimiz,
Hakk'a hakikate, gider yolumuz,
Kimse bükememiş, bizim kolumuz,
Sarı mermerdendir, taşı Sivas'ın.

Gençleri var, pırl pırl yüzleri,
Huri melek gibi güzel kızları,
KUL EYÜP söyler, böyle sözleri,
Biraz soğuk geçer, kışı Sivas'ın.⁹⁸

⁹⁸ Doğan Kaya Arşivi.

Kul Fani (Mahir Güler, Bademkaya köyü-Sivas, 1960-)

Sivas

Milattan öncesi, üç bin yılında,
Kurulan şehirdir, güzelim Sivas.
Selçuklu, Osmanlı her tarihinde,
Yer alan şehirdir, güzelim Sivas.

Dört Eylül'de, dikkat eyle Ata'na,
Nice karar kıldı, baktı cihana,
Aydın fikir ile yurdu düşmana,
Dar kılan şehirdir güzelim Sivas.

Pir Sultan Abdal'ın özü hak yönde,
Âşık Ruhsatî'yle bir Veysel sende,
Yüce okulun var, ilimde fende,
Var olan şehirdir, güzelim Sivas

Sözü okşar söyler, gönül kırmadan,
Sevgi dokur, özlem dokur durmadan,
Kürt, Alevi, Çerkez, Laz ayırmadan,
Hür kalan şehirdir, güzelim Sivas.

Sıcak ile Soğuk Çermik'i vardır,
Kışın soğuk olur, altı ay kardır,
"Gardaş" diye sever, kalleslik ardır,
Ar bilen şehirdir, güzelim Sivas.

KUL FANİ ırmaklar yazdırdı destan,
Hayvancılık eder, geçimi harman,
On altı ilçede bitse de derman,
Fer bulan şehirdir, güzelim Sivas.⁹⁹

(Not: Şiir çift ayakla yazılmıştır.)

⁹⁹ Doğan Kaya Arşivi.

Kul Gazi (Tuzla köyü-Şarkışla/Sivas, 1934-)

Sivas

Tarihlerde şanı vardır,
Yurdumun sağ kolu Sivas.
Cumhuriyetin temeli,
Hürriyetin yolu, Sivas.

Atasına kucak açtı,
Eli silah tutan koştu,
İstiklâl için savaştı,
Vatanperver dolu, Sivas.

Bozulmaz birliği vardır,
İnsanları sadık yardır,
Güzeli çok bir diyardır,
Gönüllerin gülü, Sivas.

Mürüvvet kaynağı bura,
Garipler sığınağı bura,
Âşıklar oymağı bura,
Muhabbetin dili, Sivas.

Tuzla köyünün tuzları,
Ekizce'nin karpuzları,
Şarkışla'nın tüm kızları,
Dokur kilim halı, Sivas.

"Mamure" eski mazisi,
Demirdir hep arazisi,
Hele Divriği yazısı,
Cevherlerin bolu, Sivas.

Meşhur Çepni'nin bağları,
Altunyayla buğdayları,

Baharda Tecer dağları,
Açar yeşil alı, Sivas.

Var, Balıklı Kaplıca'sı,
Maden suyu, Ilıca'sı
Çermiklerin can hocası,
Hekimlerin eli, Sivas.

Hakikatı görenleri,
Varlığını verenleri
GAZİ'm çoktur erenleri,
Yetiştirmiş velî, Sivas.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Kul Gazi, **Rüzgârda Kekik**, Ankara, 1990, s. 20-21.

Kul Mehmet (Mehmet Anulur, Sivas, 1949-)

Sivas'ın

Topraktan bacası, kerpiç damları,
Halin arz edeyim bizim Sivas'ın.
Yazın tozlu, kışın çamur yolları,
Katmışım, özüne özüm Sivas'ın.

Kürüdüm, bacanın karla samını,
Üfler eritirdim, buzlu camını,
Loğlardım, her sene akan damını,
Dayanmaz soğuğa, dizim Sivas'ın.

Baca pilavları bahar ayları,
Düğün olur, kızlar çeker halayı,
Hükümetinönü, paşa sarayı,
Başkadır Havuz'u, gözüm Sivas'ın.

Payton atı, gemlerini geiyor,
Bakırcılar, bakırını dövüyor,
Kuru ayaz, burda kendin övüyor,
Sazağından sızlar, yüzüm Sivas'ın.

KUL MEHMET'in vatanısın yurdusun,
Yiğitliğin kalesisin, burcusun,
Fakir memleketi, zengin harcısın,
Zoruna gitmesin, sözüm Sivas'ın.¹⁰¹

¹⁰¹ Kul Mehmet, **Turnalar**, Sivas, 1998, s. 82.

Kul Mehmet**Sivas**

Kuruldu Kong(1)re, tükendi her yas,
Şanlı sayfaları açanım Sivas.
Selçuklu, Osmanlı Ata'dan miras,
Kale'de, hilali uçanım Sivas.

Yiğidimin harman yeri sendedir,
Sevginin mertliğin özü tendedir,
Vatana can veren erler bendedir,
Al kanına, bedel biçenim Sivas.

Gökmedrese burcu, bulut buluttur,
Toprağın iklimin, ozana yurttur,
Şifaiye, sende cana umuttur,
İlimle, şifalar saçanım Sivas.

Ata'mı, bağrında yedi ay tuttuk,
Himayeye manda, diyene çattık,
Cumhuriyetime temeller attık,
İstiklâl yolunu seçenim Sivas.

Bin kırk üç şehitlik Köse Dağları,
Açıyor Sivas'ın güllü bağları,
Geldi yiğidimin asker çağları,
Ya şehit ya gazi göçenim Sivas.

Abdülvahab Gazi, kılıç çalıyor,
Kadı Burhaneddin, burda kalıyor,
Şeyh Çoban erenim, gönül alıyor,
Erenler elinden içenim Sivas.

Gönlünde imanı elinde Kur'an,
 İşte Soğuk Çermik, O Ahmet Turan,
 Çeltek'te yatıyor, ulu komutan,
 Şems-i Sivasîler bu şanı Sivas.

Davullar çalınır, halay kurulur,
 Sivaslım halayda sanma yorulur,
 Gazi Paşa'm gelmiş, selâm durulur,
 Ata'sına sahip çıkanım Sivas.

Canlara can katar, havanla suyun,
 Yiğidim gün be gün meydanda soyun,
 Kalleşçe fend ile bitmez bu oyun,
 Öz yurduma mertçe bakanım Sivas.

Şehitler semtimdir, ozan gönlümün,
 Burada doğmuşum burda ölümüm,
 Hastası olmuşum çifte gölümün,
 KUL MEHMET'in yurdu mekânım Sivas. ¹⁰²

¹⁰² Kul Mehmet, a. g. e., , s. 76-77.

Kutubî (Tevfik Keneş, Sivas, 1951-)

Sivas

Dağlarında, gül olaydım Sivas'ın,
Ağacında, dal olaydım Sivas'ın,
Peteğinde, bal olaydım Sivas'ın,
Yazına, kışına sor beni gardaş.

Mereküm'ün yeli olsam Sivas'ın,
Şeker şerbet dili olsam Sivas'ın,
Muhabbetin eli olsam Sivas'ın,
Suyuna aşına sor beni gardaş.

KUTUBÎ'yem benim yerim Sivas'tır,
Yâre hasret kalmak, zulümdür yastır,
Yiğitler yatağı türküm Sivas'tır,
Dağına, taşına, sor beni gardaş.¹⁰³

¹⁰³ Doğan Kaya Arşivi.

Leşkerî (Hüsni İyidoğan, 1963, Minarekaya köyü-Kangal/Sivas)

Sivas Güzellemesi

Yaz gelince gelin gibi süslenir,
Bin bir çiçek açar, dağların Sivas.
Bülbül sesi ile çınlar bağların,
Muhabbet arz eder, dillerin Sivas.

Sendedir, Kızılırmak yatağı,
Yaylaların koç yiğidin otağı,
Arıdır insanı, sensin peteği,
Coş eder baharla sellerin Sivas.

LEŞKERÎ'yim Sivaslıyım ezelden,
Görmeyi isterim inan tez elden,
Âşıkların bırakmazlar saz elden,
Misk ü amber kokar güllerin Sivas.

Musa Tektaş (Yarhisar köyü-Kangal/Sivas, 1970-)

Sivas

Bu tarih şehrinin zordur tarifi,
İlimdir, irfandır, nûru Sivas'ın.
Ulu Cami'dedir, kabr-i şerifi,
İhramcızadedir pîri Sivas'ın.

İsmail Toprak'tır, Hakkı baba'sı,
Taki Efendi'dir, hikmet deryası,
Olmuştur, daima iman kalesi,
Yıkılmaz binadır suru Sivas'ın.

Abdülvahap Gazi Tekke önünde,
Şehit Şehzadeler vardır yanında,
Sevgi nakış olmuş ruh u canında,
İnsanının gönlü duru Sivas'ın.

Eksik olmaz, kışın boranı karı,
Bir başkadır, yazı güzü baharı,
Anadolu'muzun buğday ambarı,
Mümbit bir topraktır yeri Sivas'ın.

Aşka düşen gönül, mestan olmuştur,
Âşıkları, dile destan olmuştur,
Şairi çok "Şiiristan" olmuştur,
Halay çeker, yiğitleri Sivas'ın.

Havası çok serttir, suyu çok serttir,
Doğrudur, dürüsttür, insanı merttir,
Millî hasletlere düşkün millettir,
Bu TEKTAŞ da bir neferi Sivas'ın.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Doğan Kaya Arşivi

Musa Tektaş

Selâmlar Olsun

“Selâmün aleyküm” aziz gardaşlar,
Altıncı Şehir’e selâmlar olsun.
Allah’tan gayrıya eğilmez başlar,
Batına zahire selâmlar olsun.

Abdülvahap Gazi Tekke’de yatan,
Müşkile, düşünce imdada yeten,
İhramcızade’dir, elimden tutan,
Veliyy-i tahire selâmlar olsun.

Sırrına vakıftır, nice üstatlar,
Sivas’a cem olmuş, cümle sanatlar,
Kuşanmış yiğitler, atlar pusatlar,
Kalem-i mahire selâmlar olsun.

Nasıl methylesin, TEKTAŞ’ın dili?
Elvan elvan açar, Sivas’ın gülü,
Çifteminare’dir, tevhit sembolü,
Mübarek mühüre selâmlar olsun.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Doğan Kaya Arşivi.

Mustafa Altınay (Alahacılı köyü/Sivas, 1947-)

Sivas

Dokuz aydır bekliyorum gelmedi,
Sabret gönül, birgün yaz olur Sivas.
Senin gibi mert bir şehir kalmadı,
Korkarım üstüne söz olur Sivas.

Gelinleri dokur, nakışlı kilim,
Evliya yatağı vatanım elim,
Ancak bir tek bildin sen benim halim,
Maşallah ki sana göz olur Sivas.

Koyunlar yayılır, yaylalarında,
Eksilme yok, yücelme var şanında,
Yiğitlerin gezer, er meydanında,
Ne kadar methetsem, az olur Sivas.

MUSTAFA'yı sen bağrında beslersin,
Kızılırmak güneyinden süslersin,
Biliyorum bizden saygı istersin,
Bu sözün üstüne haz olur Sivas.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Solmaz BAKAY, **Mustafa Altınay'ın Hayatı ve Şiirleri**, Sivas, 1999, s. 96.

Mustafa Altınay

Sivas'ımız

Daima şanımız yücelir gider,
Şehirler içinde, bir Sivas'ımız.
"Doğru" derler sana, bu ismin yeter,
Her daim şahlanır, hür Sivas'ımız.

Yiğitler içinde, merdaneler var,
Onlara lâyıktır, namus ile ar,
Şehadet sesiyle, inliyor dağlar,
Âşıklara ilham ver Sivas'ımız.

Birbirine kardeş, er ile paşa,
Gözün kırpmaz, el uzatır ateşe,
Sevgi yazdırmışlar, dağlara taşa,
"Muhabbet olacak." der Sivas'ımız.

Şükür eyler, kısmetinin azına,
Kurban olam toprağına tozuna,
Güvenilir, gelinine kızına,
Ne kadar güzeldir, nur Sivas'ımız.

MUSTAFA yazıyor, geniş ağımız,
Burada yatanlar, ciğer bağımız,
Analar bacılar dert ortağıımız,
Şaha kalkacaktır, gör Sivas'ımız.¹⁰⁷

¹⁰⁷ Solmaz BAKAY, a. g. e., s. 92.

Mustafa Altınay

Sivas

Bir zulüm çöktü ki, senin üstüne,
Uzanan başına kanlı el Sivas.
Dertlerin geliyor, bir bir üstüne,
Üstünde çevrilen kara yel Sivas.

Ekmeğini yiyip suyun içerler,
Sürüp tarlalarını ekip biçerler,
İlâyık olmayan tohum saçarlar,
Yine de bitirin gonca gül Sivas.

Nice yerlerine kurulur pazar,
Ağlarım gözümden yaşlarım sızar,
Kimileri sana kuyular kazar,
Namertler uzatır sana dil Sivas.

Körpe kuzuların öksüz yavrular,
Üzerinde dolaşiyor ağrılar,
Kulakları işitmeyen sağırlar,
Dil uzatıp derler hele kel Sivas.

Bülbül yuvasında kargalar öter,
Eşinir pislikte dört yana iter,
Bak ki, dil uzatan olacak beter,
Bize dost değil düşmandır el Sivas.

Söyleme ALTINAY helelik yeter,
Bu sözden anlayan cevahir satar,
Nice yerlerinde evliya yatar,
Evliya şehrisin, bunu bil Sivas.¹⁰⁸

¹⁰⁸ Doğan Kaya Arşivi.

Mustafa Altınay

Sivas Sivas

Tarihine baktım, çileyle geçmiş,
Ne kadar mahzundu, bir Sivas Sivas.
Hilekârlar sana çok yara açmış,
Dostun acep kimdir, gör Sivas Sivas.

Nerede sende ki, yetişen yiğit,
Âşıklar üstüne eylemiş ağıt,
Ağaçlar ki kalem topraklar kağıt,
Derdin sığdıramaz der Sivas Sivas.

Gariplerin ekmeğisin aşısın,
Zulüm çok bu yükü nasıl taşısın?
İnanırım şehirlerin başısın,
İnsanlar hakkını yer Sivas Sivas.

Hasta olan gelir, derdini açar,
Hele kaynakları şifalar saçar,
Burada kalkınır, bırakır kaçar,
Böylece hayali kur Sivas Sivas.

Yiyen azar gider ekmeğin aşın,
Çok kıymetli mermer mozaik taşın,
Hani Erzurum'dur özge kardeşin,
Önüne çekerler sur Sivas Sivas.

Kızılırmak'ından Kızıl Dağı'ndan,
Yoğurdundan kaymağından yağından,
ALTINAY söyledi, gönül bağından,
Bir zaman derlerdi, hür Sivas Sivas.¹⁰⁹

¹⁰⁹ Doğan Kaya Arşivi.

Mustafa Altınay**Sivas'ım**

Doğup büyüdüğüm benim vatanım,
Fikirsizler oldu hep sana hasım,
Kahpelik yapanlar, sizler utanın,
Yurdum vatanımdır, güzel Sivas'ım,
Adaletsiz insan hep sana hasım.

Cer atölyen vardı, alıp gittiler,
Kötüler, hep sana oyun ettiler,
Parça parça edip hemen yuttular,
Yurdum vatanımdır, güzel Sivas'ım,
Vcdansız kişiler, oldular hasım.

Dikimevi diker idi dikişi,
Harp merkezi yapar idi nakışı,
Şu Sivas'ın mahzun durup bakışı,
Yurdum vatanımdır, güzel Sivas'ım,
Hele münafıklar oldular hasım.

ALTINAY yazmakla biter mi çile,
Bizi yıkmak için yaparlar hile,
Uyanın kardeşler, tutun el ele,
Yurdum vatanımdır, güzel Sivas'ım
Kendini bilmeyenler hep sana hasım.¹¹⁰

¹¹⁰ Doğan Kaya Arşivi.

Mustafa Altınay**Hasret Kaldı**

Ayın otuzunda bileti aldım,
Yine gönlüm, hasret kaldı Sivas'tan.
Beş on saat sonra gurbete vardım,
Yine gönlüm, hasret kaldı Sivas'tan.

Hafik'le Suşehri, arada Zara,
Çalıştım bir zaman, almadın para,
Gönlüm ahu zarda, başladı zâra,
Yine gönlüm, hasret kaldı Sivas'tan.

Elbet mahzun koymam, o da Gemerek,
Yine bu gönlümü aldı bir merak,
Ben ona yakınım, o bana ırak,
Yine gönlüm, hasret kaldı Sivas'tan.

Her türlü dertlerden, payını almış,
Ağlamış her zaman, hiç şad olmamış,
Bir gün de derler ki, "ALTINAY ölmüş,"
Yine gönlüm, hasret kaldı Sivas'tan.¹¹¹

¹¹¹ Doğan Kaya Arşivi.

Mustafa Rahmi (Çaypınar köyü/Sivas, 1941-)

Sivas

Çıktım Gardaşlar'a, seyran eyledim,
Tarihe mal olmuş kalesin Sivas.
Dört yanına baktım, coştum söyledim,
Gurbete gidene silasın Sivas.

Bir yanında, Kızılırmak bükülür,
Üniverste abidesi dikilir,
İlim irfan tohumları ekilir,
Yeşeren kültüre, halısın Sivas.

Yıldız Dağı, başı duman görünür,
Lale, sümbül örtüsüne bürünür,
Bölük bölük, ak koyunlar sürülür,
Ağlayan gözümün selisin Sivas.

Gökpınar gölünde, yedi renk vardır,
Folklorda, türküde bir ahenk vardır,
Taşın toprağında bir mihenk vardır,
Bozulmamış, bağın gülüsün Sivas.

Tödürge Gölü'nden, Yaraş Beli'nden,
Bade içtim, bir güzelin elinden,
Pir Sultan Abdal'dan, Âşık Veysel'den,
Zaralı Halil'in ilisin Sivas.

Suşehri'nde, Kelkit Çayı vadisi,
Divriği'de, Selçuklular camisi,
Sinesinde, Abdülvahab Gazi'si,
Seyyah Evliyanın yolusun Sivas.

Ulaş'ın gölünde uçuşur kazlar,
Nişanda, düğünde çalınır sazlar,
Çayırdı madımak toplayan kızlar,
Derbeder aşığı kalesin Sivas.

İmranlı'nın suyu soğuk içilmez,
Çok şairin vardır, amma seçilmez,
Ruhsatî, Refikî hiç söz edilmez,
Şairin yazarın ilisin Sivas.

Divane gönlümde bilmem, neler var?
Senden ayrı kalsam, çekem ahüzâr,
RAHMÎ'ye sonunda olursan mezar,
Şu fani cismime gülesin Sivas.¹¹²

¹¹² Gülnaz İPEK, **Mustafa Rahmi'den Şiirler**, Sivas, 1992, s. 14-15.

Nazım Onmuş (Sivas, 1958-)

Sivas Güzellemesi

Duyarım uzaktan, bir derin sızı,
Yadıyla, bir başka güzeldir Sivas.
Şehir değil sanki bir peri kızı,
Adıyla, bir başka güzeldir Sivas.

Sert bakışlı, korkusuz yiğit yatağı,
Savaşta en başta kurmuş otağı,
Sonunda şan alır, ölüsü sağı,
Eriyle, bir başka güzeldir Sivas.

Veysel'i kara yer, bağrına alır,
Bağlama mirası, dünyada kalır,
Pir Sultan ölse de Ali İzzet gelir,
Sazıyla, bir başka güzeldir Sivas.

Madımak mis gibi, yanında soğan,
Tokat'ın pekmezi yanında tahan,
Mıhlayla yapılmış, bir koca sahan,
Aşıyla, bir başka güzeldir Sivas.

"Keşik, gucah, nemarek" diyen dilleri,
Ayrı düşer yaşarsa gurbet elleri,
Yabana kardaşım der gönülleri,
Diliyle, bir başka güzeldir Sivas.

İşte Gökmedrese, Çifteminare,
Atatürk'le attı kalbi, tek pare,
Kurtardı vatani, Kong(1)re çare,
Yaşıyla, bir başka güzeldir Sivas.

Suyu vardır, çermiklere şifadır,
 Hastalığa sağlığa derde devadır,
 Kepenekten içmesi zevk ve safadır,
 Suyuyla, bir başka güzeldir Sivas.

Misketin yerine, cıncık satılır,
 Gödelektir adı, taşlar atılır,
 Oynanan aşıkça, kemik ütülür,
 Oyunda, bir başka güzeldir Sivas.

Güzeldir, kızların al yanakları,
 Gözleri göz değil, kalp konakları,
 Kavuşmak bir yiğide hep adakları,
 Yâriyle, bir başka güzeldir Sivas.

Sivas ellerinde çalınmış sazı,
 Allı turna getirmiş yardan bir sızı,
 Türküyle yoğrulmuş Sivas'ın sözü,
 Sesiyle, bir başka güzeldir Sivas.

Yaymışlar kuzuyu, bayıra vurup,
 Tutmuşlar yolları, madımak derip,
 Abdurrahman'ında sırt sırta verip,
 Halayda, bir başka güzeldir Sivas.

Paşa Fabrikası'nda sular akıtır,
 Değirmenler santırallar döndürür,
 Lâle zambak, mor menekşe eğdirir,
 Yeşille, bir başka güzeldir Sivas.

Tahtaya can vermiş ağazlık olmuş,
 İpliğe renk vermiş cehizlik olmuş,
 Rengârenk halıyla hayale dalmış,
 İşiyile bir başka güzeldir Sivas.

Lapa lapa bir kar olup yağsa da,
 Ayaz olup elin, yüzün ovsa da,
 Geceleri biraz soğuk olsa da,
 Kışıyla, bir başka güzeldir Sivas.

Güz gelir, ağaçlar boynunu bükür,
 Baharda âşıklar kolkola gezer,
 Yel vurur, yollarda dumanlar tozar,
 Yazıyla, bir başka güzeldir Sivas.

Kale Park'a çıkıp seyret Sivas'ı,
 Cıbrırlar'a gider, yoksa parası,
 Ethem Bey'in Parkı, hepsinin hası,
 Parkıyla, bir başka güzeldir Sivas.

Kabakyazısı, Bezirci, Kümbet,
 Hacısait, Ali Baba, Hükümet,
 Çavuşbaşı'ndaysan, aman dikkat et,
 Sentiyle, bir başka güzeldir Sivas.

Hafik'tedir, pehlivanlık gözesi,
 Koyulhisar, Gemerek'in hoş sesi,
 Divriği'nin can veren demir nefesi,
 Yeriyle, bir başka güzeldir Sivas.

Balık vardır, Gökpınar'da oynaşır,
 Zara'mızda, dostlar vardır söyleşir,
 Kangal çermiğinde sular kaynaşır,
 İliyle, bir başka güzeldir Sivas.

Suşehri güzeldir, bahçesi, bağı,
 Ad vermiş beldeye, o Yıldız Dağı,
 Şarkışla'yı sorarsan âşık yatağı,
 Her yanıyla, bir başka güzeldir Sivas.

Dertli âşık boşadır çektiğin emek,
Olmazsa fındığı, kırmadan yemek,
Sevmek için ancak bir görmek gerek,
Gerçekte, bir başka güzeldir Sivas.

Şalgamıdır, bağlarıdır nam salan,
Çobanıdır çiftçisidir horlanan,
Yollarıdır, kavağıdır boylanan,
Irmağıyla, bir başka güzeldir Sivas.¹¹³

¹¹³ Kaynak şahıs: Gazeteci Sirer Doğan.

Ömer Tombul (Gazi köyü-Sivas, 1947-)

Özledim

Dostlar, gurbete düştüm,
Ben Sivas'ı özledim.
Yandım, kavruldu piştim,
Ben Sivas'ı özledim.

Sivas, güzel memleket,
Tatlı sulu, güzel kent,
Suyunda var bereket,
Ben Sivas'ı özledim.

Abdulahabi Gazi,
Gönüle girer bazı,
Hoştur, baharı yazı,
Ben Sivas'ı özledim.

Tecer, Yıldız hoş dağlar,
Şirin bahçeler, bağlar,
Gönül, ah eder ağlar,
Ben Sivas'ı özledim.

Çermiğin yolları düz,
Var git havuzunda yüz,
Anarım, gece gündüz,
Ben Sivas'ı özledim.

ÖMER, ağlar özünden,
Bu gurbetin yüzünden,
Kan yaş akar gözünden,
Ben Sivas'ı özledim.¹¹⁴

¹¹⁴ Doğan Kaya Arşivi.

Ömer Tombul**Sivas**

Küçük yaşta geldim, gördüm Sivas'ı,
Yiğittir, halkının soyu Sivas'ın.
Çarşısında yatan Şems-i Sivasî,
Türbelerden en çok sayı Sivas'ın.

Osmanlı çatısı, çöktü sallandı,
Devletimiz geri kaldı, sollandı,
Atatürk, Sivas'ı başkent kullandı,
Manevi gölgesi koyu Sivas'ın.

Atatürk, Sivas'ta çok işler gördü,
Temele ilk taşı, Sivas'ta ördü,
Her yıl geldiğinde Eylülün Dördü,
Coşuyor bayanı, bayı Sivas'ın.

İsmet İnönü'nün müzesi burda,
Kemal Atatürk'ün füzesi burda,
Sivas'tan bir güneş parladı yurda,
Kalkınmakta vardır, payı Sivas'ın.

Nice kördüğümle, burda çözüldü,
Sevr'i yırtmak için pılan çizildi,
Atlı süvariler yola dizildi,
Hep şahlandı atı tayı Sivas'ın.

Selçuklu, Osmanlı eserleri var,
Gelir kaynağı yok, halk perişan dar,
Sivas, Kemal Atatürk'e minnettar,
Kârından çok fazla, zayı Sivas'ın.

Sivaslı derdini, meclise bildir,
Akan gözyaşını, devlete sildir,
Sivas Atatürk'ün sevdiği ildir,
Dünü bu gününden iyi Sivas'ın.

Etrafı dağlıktır, kırlar görülür
Yıldız'da, Tecer'de, karlar görülür
Ramazanda, şehir parlar görülür
Kandiller yıldızı ayı Sivas'ın

Âşıkları ünlü hem de yaralı,
Kimi Şarkışlalı, kimi Zaralı,
Ruhsatî, Feryadî, Veysel buralı,
Selimî, İsmetî, Dayı Sivas'ın.

Âşıktır, Sivas'ı her öven diller,
Sazlar çalındıkça, coşuyor teller,
Temiz lokantalar, temiz oteller,
Kahvelerde hoştur çayı Sivas'ın.

Kızılırmak burdan doğar uludur,
Koca Yıldız Nehri, eli koludur,
Sivas'ta çeşmeler, tatlı suludur,
Coşkun akar Tecer Çayı Sivas'ın.

Aralık, Ocakta, havası serttir,
Yoksul olanlara, soğuklar derttir,
Fakir gözetilir, insanı merttir,
Cömerttir ağası, beyi Sivas'ın.

Tekkeönü derler, güzeldir yazı,
Ötüşür burada, ördeği kazı,
Türbedeki Abdul-vahab-i Gazi,
Bu zat-ı Peygamber soyu Sivas'ın.

Açın haritayı, bir bakın görün,
 Bir başta Suşehri, bir başta Gürün,
 Divriği'den Yıldızeli'ne girin,
 Geniş toprağının boyu Sivas'ın.

Hak güzellik vermiş, bu kutsal mülke,
 Bence kardeş şehir, kardeşi Mekke,
 Kuş bakışı bakan Yukarı Tekke,
 Manevî güneşi ayı Sivas'ın.

Camileri, tıklım tıklım doluyor,
 Huzur deryasına gelen dalıyor,
 Halk Kur'an dinliyor, öğüt alıyor,
 Güzeldir, halkının huyu Sivas'ın.

Yıllardır, huzur yok halkımız yaşlı,
 Çok vaatler oldu, çıkmadı aslı,
 Böyle depremlerden yılmaz Sivaslı,
 Sağlamdır, kırılmaz fayı Sivas'ın.

Devlet kapısını bir kul vurmuyor,
 Devlet Baba, bir fabrika kurmuyor,
 İşsizlik artıyor, göç hiç durmuyor,
 Göçenlerden en çok sayı Sivas'ın.

Ata'nın koyduğu taşlar bittiler,
 Nice iş yerleri burdan gittiler,
 Sivas'ı bir iyi traş ettiler,
 Kalmadı, başında tüyü Sivas'ın.

Gönül bu yerleri oldu göresi,
 Ağaçlı gölgeli her bir yöresi,
 Paşa Fabrikası, Tavra Deresi,
 Ordan akar gelir suyu Sivas'ın.

Bu kadar övgünün pek çok nedeni,
Halkı pek çalışkan hem de medenî,
Divriği' den çıkar, demir madeni,
Nice ocak, nice kuyu Sivas'ın.

ÖMER TOMBUL der; "Bu ile doyamam,
Sivaslıyım kötü kula uyamam,
Köylerini hesap etsem sayamam."
Gaziköy, ne güzel köyü Sivas'ın.¹¹⁵

¹¹⁵ Şair Ömer Tombul, **Sır Kapısı**, 2003, Sivas, s. 175-177.

Rahime Aslan (Çukurbelen köyü/Sivas, 1957-)

Sivas'ım

Söylenir türküler, çalınır sazın,
Bilmem nasıl methedeyim Sivas'ım?
Soğuktur kışların, kuraktır yazın,
Dağıt şu kederi canlan Sivas'ım

Seninle ağlayıp senle güleyim,
Dağına taşına kurban olayım,
Her düğünde baştır, Sivas Halayın,
Kim ne derse desin, cansın Sivas'ım

Pezik turşuların yenilir tas tas,
İnsanların candır, birbirinden has,
Sana yakışır mı bu üzüntü yas,
Şehirler içinde birsin Sivas'ım

Dört Eylül'de hürriyeti seçerken,
Cumhuriyet, sende çiçek açarken,
Düşman yurttan bölük-pörçük kaçarken,
Tarihe mührünü vurdun Sivas'ım

Suyunu içenden kötülük gelmez,
Ancak nankör olan kıymetin bilmez,
Sivralan'da inilerken dertli saz,
Veysel'in gözleri oldun Sivas'ım.

Garip RAHİME'yi eyledin dilşad,
İsmi söylemek dilimde bir tad,
Dostların muzaffer, düşmanların mat,
Ufukları aşsın yolun Sivas'ım.¹¹⁶

¹¹⁶ Doğan Kaya Arşivi.

Recep Kızılkaya (Hayırbey köyü-Sivas, 1952-)

Sivas Marşı

Selçukluya, Osmanlıya duraksın,
Dosta yakın, düşmanlara ıraksın,
Kurtuluşa destek veren yüreksin,
Alpaslan, Yıldırım mazi Sivas'ım;
İstiklâl Harbinin özü Sivas'ım

Alperenler, Battal Gazi eyleşti,
Pir Sultanlar, Ruhsatîler söyleşti,
Talibîler, Feryadîler dertleşti,
Dertlilerin derdi oldun Sivas'ım;
Âşıkların yurdu oldun Sivas'ım

Zaralı Halil'den deyiş dinletir,
Halayı davulu vurur inletir,
Çobanın kavalı seni anlatır,
Abdülvahab Gazi, nesli Sivas'ım;
Gönül türküleri sesli Sivas'ım

Âşık Veysel, sevdi kara toprağı,
Sarısözen için gönül durağı,
Sevgilerin saygıların yumağı,
Millî kültürümün süsü Sivas'ım;
Millî varlığımın sesi Sivas'ım

Şemseddin Sivasî, asırlık çınar,
Âşık İsmetî de hep Hakk'ı arar,
Sefil Selimî'nin sözleri yarar,
Memleketim, köyüm, ilim Sivas'ım;
İşte budur, benim halim Sivas'ım ¹¹⁷

¹¹⁷.Recep KIZILKAYA, **Kavuşanlar**, Sivas, 1991, s. 63-64.

Rıza Aslan (Aslandoğmuş köyü-Yıldızeli, 1947-)

Sivas Seni

Yemen değil, Hind'e gitsem,
Unutamam, Sivas seni.
Seksen bin yıl yola gitsem,
Unutamam, Sivas seni.

Çünkü sensin, ana yurdum,
Hayat bulup sende doğdum,
Cümle iller olsa yurdum,
Unutamam, Sivas seni.

Elimde var, naylon valiz,
Herkes olmuş, bana haris,
Benim olsa, şirin Paris,
Unutamam, Sivas seni.

RIZA'm, Sivas Yıldızeli,
Köyüm, Aslandoğmuş belli,
İstanbul'a olsam Vali,
Unutamam, Sivas seni.¹¹⁸

¹¹⁸ Doğan Kaya Arşivi.

Rıza Ümit

Sivas İçin

Erzurum ilinden, çıkınca yola,
Sıla acısıyla, düşmüştüm yasa.
Lâkin hiç gariplik keder duymadım,
Gelince ikinci yurdum Sivas'a.

Önce, tarihine açtım bağrımı,
Sonra, göklerine sundum çağrımı,
Dindirdim, içimde yatan ağrımı,
Sonra esrarını sordum Sivas'a.

Dedi; "Benim huyum senin huyundan
Erkek, asil soyum senin soyundan
Ben de Türk'ün en mübarek şeyinden."
Vefadan bir çelenk ördüm Sivas'a.

Baktım iman dolu Gökmedrese'si,,
Sesi, kırk asırlık ceddimin sesi,
Unuttum burada kederi, ye'si,
Aşk ile kendimi verdim Sivas'a.

Yıldız Dağı, bir uluca dağdır,
Kızılırmak, şeref şan ırmağıdır,
Nice şairlerin dert ortağıdır,
Her şöhreti reva gördüm Sivas'a.

Ruhsatı'den, Pir Sultan'dan, Veysel'den,
Şiirler dinledim en içli telden,
Sesler duydum erce, her karlı belden,
Gayrı dergâhımı kurdum Sivas'a.

Ovaları, sanki şiir dizisi,
Yaylalarda otlar, koyun kuzusu,
Meskenimiz: Cennet, Kabakyazısı,
Efsane ufkundan girdim Sivas'a.

Paşa Fabrikası, Etem Bey Parkı
Güzellikte yoktur, İrem'den farkı
Tanrım sanki dile gelir ve der ki:
"Ben her güzelliği verdim Sivas'a."

Allah'a açılır, ışıklı yolu,
Birgün bükülmemiş, çelikten kolu,
Şiir bahçesinden en taze gülü,
RIZA der; "Şevk ile derdim Sivas'a."¹¹⁹

¹¹⁹ Yavuz Bülent BÂKİLER, *Sivas'a Şiir*, İstanbul, 2002, s. 46-47.

Ruhsatî Eroğlu (Alacahan kasabası-Kangal, 1956-)

Sivas Sevdası

Sabah namazıyla uyanıp erken,
Kimi cami kimi işe giderken,
Herkes her birine hayır dilerken,
Bir Sivaslı, Sivas'ına sevdalı.

Kale'nde oturup tarihe döndüm,
Baktım dört yanına, seyrine kandım,
Gelip geçenleri rahmetle andım,
Bir Sivaslı, Sivas'ına sevdalı.

Ulu Cami, Gök medrese, kümbetle,
Sanırsın Selçuklu dipdiri bekler,
Öğrensin soyunu gençler bebekler,
Bir Sivaslı, Sivas'ına sevdalı.

Çifteminare'nin taşı nakışı,
Hayrete düşürür gözü, bakışı,
Yukarı Tekke'nin yormaz yokuşu,
Bir Sivaslı ,Sivas'ına sevdalı.

Çermikleri şifasıyla bilinir,
Sıcağına soğuşuna gelinir,
Dostluklar kurulur, adres alınır,
Bir Sivaslı, Sivas'ına sevdalı.

Kangal'ın Balıklı Kaplıca'sına,
Köy, nahiye, kaza toplucasına,
Sevdan hançer gibi saplıcasına,
Bir Sivaslı, Sivas'ına sevdalı.

Ne yazık, yoksulluk yakıyor canın,
Onun için gurbetçidir insanın,
Yine de devlete olmaz isyanın,
Bir Sivaslı, Sivas'ına sevdalı.

Kangal-Alacahan doğduğum belde,
Selçuklu, Taşhan'ı tarihtir elde,
Sevdan türkü olur, söylerim dilde,
Bir Sivaslı, Sivas'ına sevdalı.

Vatan sever insanlarla dolusun,
İç Anadolu'da, bozkır gülüsün,
Sana âşık RUHSATÎ'nin ilisin,
Bir Sivaslı, Sivas'ına sevdalı.¹²⁰

¹²⁰ Doğan Kaya Arşivi.

Ruhsatî Eroğlu

Sivas'a Haksızlık

Yetmiş yedi sene geçti zamandan,
Kurtulmalı artık, tozdan dumandan,
Temelini sende attı kumandan,
Cumhuriyet, sende kuruldu Sivas.

Sanayin yok, fabrikan yok işin yok,
Bir garip ki, bedeninin var başın yok,
Bahtı kara Türkiye'de eşin yok,
Hep kötü şeylere, yoruldu Sivas.

Bırakın yapmayı, olan da bitti,
Cer Atölyesiyle, Telekom hattı,
Demir-Çelik öldü yüzüstü yattı,
Hesabın, çok ince görüldü Sivas.

Yirmi üçten iki bine çok zaman,
"Madımak yangını" kurulmuş dümen,
Aziz Nesin suçlu çıkmasın aman,
Mundar ırmak, çoktan duruldu Sivas.

Bir kötü oyuna, sahne seçildi,
Perde perde uygulandı geçildi,
Aktörler kutlandı, şarap içildi,
O gün, can evinden vuruldu Sivas.

İç Anadolu da koca bir şehir,
Kızılırmak, kahır akıyor kahır,
Hasret, yiğitlerin içinde zehir,
Gurbet hep sana mı verildi Sivas.

Haykır ki sesini, duysun Ankara,
Sarılmalı sessiz kanayan yara,
Silinmeli sana çalınan yara,
Bilinsin ki, haksız yerildi Sivas.

RUHSATÎ inanır, söyler gönülden,
Belki anlatmaya acizdir dilden,
Bölücü ağızlar, çaldı her telden,
Fakat hesap sana soruldu Sivas.

Sağlam (Mahmut Sağlam, Çalıyurt köyü-İmranlı, 1946-1999)

Bambaşka

Nasıl methedeyim ben bu Sivas'ı,
Canlara can katar, suyu havası,
Âşıklâr diyarı, şahin yuvası,
Halayı, kavalı, sazı bambaşka.

O şirin yaylalar, ya Çamlıbel'i,
Pir Sultan Abdal'ı, bir de Veysel'i,
Coşar Kızılırmak, deli mi deli,
Sonbaharı, kışı, yazı bambaşka.

Beydağı, Karasirt, Köseadağı'nda,
Kaymağında, yoğurdunda yağında,
Yaz bahar mevsimi, mayıs ayında,
Edası, endamı nazı bambaşka.

Yonca yükü, o kağnılar gıcılar,
Sırma saçlı kuzlar gelin bacılar,
Kar yağınca, ava çıkar avcılar,
Ördeği, kekliği, kazı bambaşka.

Kış ayları, çok şiddetli olsa da,
Anuk, körmen, madımaklar solsa da,
Âşık SAĞLAM gurbet elde kalsa da,
Sivas'ın namesi, sazı bambaşka.¹²¹

¹²¹ Doğan kaya Arşivi.

Sanatî (Abdurrahman dursun, Sekiliyurt köyü-Kangal,
1902-1975)

Sivas Methiyesi

Nasıl methedeyim, vilâyetimi?
Bulunmaz menendi, eşi Sivas'ın.
Atatürk'ten aldım, cesaretimi,
Hem şahin yavrusu, kuşu Sivas'ın.

Yıldız Dağı, poyrazına kurulmuş,
Atatürk'ün Kong(1)re'si kurulmuş,
Nice düşmanların devri dürülmüş,
Aslan Türk evlâdı döşü Sivas'ın.

Kızılırmak, kiblesinden akıyor,
Çimento da batısından çıkıyor,
Yatılıda din dersini okuyor,
Secdeye meyyaldir başı Sivas'ın.

Şemsi, Aziz Baba burda yatıyor,
Bülbülleri feryat edip ötüyor,
Sorarsan, Sivas'ta kâmil yetiyor,
Kırklara dahildir beşi Sivas'ın.

Ankara, Samsun'dan gelir tireni,
Rahmetlerim bu tertibi karanı,
Atatürk şeneltti harap viranı,
Tarih iki bindir yaşı Sivas'ın.

Cesaret, şecaat Sivas'ta gördüm,
Orta Anadolu, tarihten sordum,
Atatürk beraber, Yunan'ı kırdım,
Ağırdır darbesi, taşı Sivas'ın.

Bir de Demir-Çelik olsa Sivas'ta,
Olmasa vilâyet, gam ile yasta,
Halı fabrikamız kıymette, süste,
Çok şeref bulmakta işi Sivas'ın.

Vefik Kitapçığıl, Sivas Valisi,
Yerindedir inzibatı, polisi,
Terakki etmekte Cer Atölyesi,
Çalışır yerlisi-dışı Sivas'ın.

SANATÎ'yem boştur, kendi halası,
Çok meşhurdur içindeki Kale'si,
İsmim Abdurrahman, geçti çilesi,
Yakar beni, gözü kaşı Sivas'ın.¹²²

¹²² Doğan Kaya Arşivi.

Sefil Kadimî (Kenan Gözcü, Hacılar köyü-
Hekimhan/Malatya, 1953-)

Sivas

Medeniyet beşiğimiz Sivas'ın,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.
Kültür-sanat eşiğimiz Sivas'ın,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Menzene, kavutu, aktardım kaba,
Peskütan, sübüra, madımak çorba,
Karaca Tekkesi, Çeltek, Mumbaba,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

At heybesi, döşek, seccade, tülün,
Lalezar, rişvanın, çeşm-i bülbülün,
Rengârenk desenli kilimle halı,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Tamzara halayı, horhon, çökelek,
Aynalı yüz, çorap, pöçüklük, gömlek,
Yemeni, üç etek, zıvga, şal yelek,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Yılanlı Çermik'te kaldım bir zaman,
Soğuk, Sıcak Çermik dertliye derman,
Ulu Cami'yi de unuttum sanman,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Çifteminaresi, Subaşı Hanı,
Gökmedrese, Eğri Köprü, Taşhan'ı,
Tarihi eserle dolu her yanı,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Yıldız Dağı'n eteğinden dolandım,
Banaz'a varmadan coştum bulandım,
Kevgür Baba türbesinde hallendim,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Suşehri'nde gönlüm eyleyemedim,
Derdimi dertsiz söyleyemedim,
Eğriçimen'de de yaylayamadım,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Kösedağı, Tecer, Yama Dağı'nın,
Kızılırmak, Kelkit, Çaltı Çayı'nın,
Gül, menekşe kokan bahçe bağının,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

İmranlı'dan çıktım yar diye diye,
Zara'da uğradım piri gökçe'ye,
Şeyh Merzuban ile indim tekkeye,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Doğanşar'ın bitki örtüsü zengin,
Yaylaları yüksek, ovası engin,
Dipsiz Sülük Göl'de kaldım bir öğün,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Düşe kalka, Hafik düzünü aştım,
Bakımlı'nın çevresinde dolaştım,
Gürlevik'e kuşluk vakti ulaştım,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Tohma Vadisi'nden yürüdüm geçtim,
Kana kana soğuk suyundan içtim,
Gökpınar'a vardım serimden geçtim,
Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Mursal'da ettiler ikram izzeti,
 Ahi Yusuf'un da çoktur himmeti,
 Kale Cami, Sitte Melik Kümbeti,
 Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Şu garip gönlümü aldı bir telaş,
 Aman Samet Baba tez bana ulaş,
 Kangal, Alacahan, Deliktaş, Ulaş,
 Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Gemerek ilçesi, Çepni Hamamı,
 Beş belde, otuz üç köyün tamamı,
 Görülmeye değer, yayla zamanı,
 Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Abdülvahab Gazi ile Şeyh Çoban,
 Ahmedi Turan'ım ummandan umman,
 Burda yatar nice evliya sultan,
 Anlatmakla bitmez, güzelliği var.

Doğal zenginlikler dolu her yanın,
 Dilden dile gezer, şöhretin şanın,
 SEFİL KADİMÎ'yle ünlensin namın,
 Anlatmakla bitmez, güzelliği var.¹²³

¹²³ Doğan Kaya Arşivi.

Sefil Selimî (Ahmet Günbulut, Şarkışla-Sivas, 1933-2003)

Harabelerde

Ta öteden beri, Sivas bir tarih,
Eserler ses verir, kitabelerde.
Geçmiş yaşantılar, açık ve sarıh,
Gözleri yaşartır, harabelerde.

Güdükminare'nin çevre bucağı,
Canlı hatıralar saklar kucağı,
Selçuk Türklerinin hayat ocağı,
Küllenir közlenir, viranelerde.

Çifteminareler söyler o günü,
Bir birine bağlar, bu günü dünü,
Keykubat, Keyhüsrev eylemiş ünü,
Adları namlanır imarelerde.

Sayısız mescitler, hesapsız yadır,
Maziyi açıkça der çatır çatır,
Bir tek kalıntıda üç beş bin satır,
El sanatı yatar, minarelerde.

Her eser bir miras, hepsi bir müze,
Ulucâmi, Gökmedrese yüz yüze,
Neler bahsetmişler, gidenler bize?
Hazineler gizler, emarelerde.

Maharetler oynar, halı kilimde,
Eser var, oldukça korkmuş ölüm de,
Ders almış, feyz bulmuş coşmuş ilimde,
Sivas'ı anlatmış, hitabelerde.

Abdülvahab Gazi Türbesi ünlü,
 Bir cepheden seyret, düşün bin yönlü,
 Eceli alt etmiş, taptaze canlı,
 Dilden dile gezer, efsanelerde.

Ziyaret Şeyh Çoban ve Ahmet Turan,
 Arap Şeyh merkadi, şifalı her an,
 Tekke Karacalar, evliya eren,
 Aziz Baba yatır, turabelerde.

Atatürk, İnönü müzeleri var,
 Tarihi serersek, dünya gelir dar,
 Mirasa sahip çık, kârdan gelir kâr,
 Adları söylensin, lisanelerde.

Kangal'da Yılanlı, Sivas'ta sıcak,
 Soğuk Çermik açar, hastaya kucak,
 Ortaköy, Alaman, nahiye-bucak,
 Sağlık dağıtıyor, hamamelerde.

Sızır'da şelale, köpürür çağlar,
 Zaman neşelenir, ses verir dağlar,
 Sulanır, yeşerir, renklenir bağlar,
 Umutlar fışkırır, meyhanelerde.

Sivas turistik yer, gezmeyi değer,
 Hakkında kitaplar yazmayı değer,
 Ey SEFİL SELİMÎ çözmeyi değer,
 Ne tarihler saklı, menkıbelerde.¹²⁴

¹²⁴ Âşık Sefil Selimî, **Kul Yanması**, Ankara,1989, s. 25-26.

Sefil Selimî

Sivas'ta

Bizanslı, Selçuklu, Osmanlı Devri,
Çadır kurdu, keven söktü Sivas'ta.
Çoğunluk-azınlık, kabayla sivri,
Hayat sürdü, kağını çekti Sivas'ta.

Tarihi devirdik, sayfalar açtık,
Köprüler kurdular, üstünden geçtik,
Cumhuriyet adlı rejimi seçtik,
Anayasa ocak yaktı Sivas'ta.

Ferfana, gelenek, imece, töre
Madımak, Üçayak oynardı yöre,
Halay çeker idik, iz süre süre,
Çok şey öldü, göçü çekti Sivas'ta.

Cirit oynanırdı, yarıştırdı at,
Düğünde "Tey tey" yükselir kat kat,
Davula zurnaya biraz bahşiş at,
Güzel çoktu, niza yoktu Sivas'ta.

Rençperler harmanda ayran içtiler,
Gençler, Ramazan'da ekin biçtiler,
Kışın, önümüzde çığır açtılar
Pek çok kabadayı çıktı Sivas'ta.

Kültürü, folkloru, türküsü, sazı,
Güçlü âşıkları, atıştı bazı,
Sekili odalar, çözerdi buzu,
Sıcak vurdu, terler aktı Sivas'ta.

Küçükler, büyüğe sevgi beslerdi,
 Komşular, iftara fakir seslerdi,
 Herkes birbirini kırmaz, süslerdi,
 Ahali yan yana tekti Sivas'ta.

Bölücüler, halka nifak saktular,
 Temiz insanlara, kurşun saktılar,
 Birlik isteyene karşı çıktılar,
 Her kökten kimseler yekti Sivas'ta.

Bayramdan bir evvel, arefe günü,
 Memmecim gılığı, çocuk düğünü,
 Cazip yönleriyle anlattım dünü,
 Atalar, muhabbet ekte Sivas'ta.

Camiler, kümbetler, hamamlar, hanlar
 Müzeler, dopdolu kılıçlar kınlar,
 Minarede ezan okuyan canlar,
 Ağıt düzdü, türkü yaktı Sivas'ta.

Köylü köyde mera sürdü, döğüştü,
 Partizanlar partizanla boğuştu,
 Eskiye nazaran çok şey değışti,
 Aydınlar canından bıktı Sivas'ta.

Şiveler, lehçeler girmiş iç içe,
 Pazar kurmuş sergi sermiş iç içe,
 Dünya var olalı durmuş iç içe
 Nice cahil beylik çöktü Sivas'ta.

Ustalar ördüler, kerpiçten duvar,
 Emzikli avratlar, yaydılar davar,
 Tek-tük küheylan da gemini gever,
 Zaman sikkeleri söktü Sivas'ta.

Kaldı'nın yerinde, Yüksekokul var,
Hukuk, tıp tahsili yapan akıl var,
Fenle edebiyat misli nakil var,
Eğitim bayrağı çekti Sivas'ta.

Dikimevi vardı, hani ya nerde?
Ufak atölyeler ilaç mı derde?
Fabrika yok, fakir çilede darda,
Ahali boynunu büktü Sivas'ta.

Teknik ilerledi, derler ve lâkin
İşçiler iş ister, aç kalan sakın,
Huzura hasretiz, felç tuttu sükûn,
Mutfaklarda, şimşek çaktı Sivas'ta.

Otobüs durağı taksi durağı,
Minibüsler taşır, orta direği,
Bütün kimselerin yanar yüreği,
Geçim develeri ıktı Sivas'ta.

Parayı kazanan tez elden göçtü,
Yatırım yapmaktan çekindi kaçtı,
İyi meziyetler diplere geçti,
Tacirler mezara soktu Sivas'ta.

Kışları gayet sert, yazları ılık,
Rüzgârlar çarçabuk değişir kılık,
Gençler evlenemez, kızları kalık,
Bekâr kaldı, papuç çaktı Sivas'ta.

Altını üstünü takip et ara,
İnsanım diyorsan herkese yara,
Bu SEFİL SELİMÎ etmez beş para,
Acım dinmez sevgi vakti Sivas'ta.¹²⁵

¹²⁵ Doğan Kaya Arşivi.

Sefil Selimî

Sivas

Bizans, Selçuklu, Osmanlıların,
Hayat damarına kan kattı Sivas.
Gizli yanı yoktur, tarihten sorun,
Cumhuriyet için can kattı Sivas.

Her devir bir müddet yaşadı geçti,
Dört Eylül, bağrını Ata'ya açtı,
Mustafa Kemâl'in izini seçti,
Kurtuluş gününü gün etti Sivas.

Geçmişimiz acı unutma oku,
Bu halk, omuzunda taşır o yükü,
Bayramlar zaferin yüzü, yüz akı,
Bütün gönülleri, şen tuttu Sivas.

İşte kayalardan akseden seda,
"Mamure" şehrine, canımız feda,
İç içe yaşayan eyledi eda,
Konana, göçene, ön gitti Sivas.

Zaman aynasına harita çizen,
İstikbâl bağında korkusuz gezen,
Cehaleti yıkan başını ezen,
Laiklik yönüne yön kattı Sivas.

Acep şehrimize ne verdi, aldı,
Bana diyorlar ki, "Sanayi geldi"
Yüksekokullarla yüzümüz güldü,
Talebe eğitti okuttu Sivas.

Hastahane, doktor, sağlık ocağı,
Fabrika bekliyor açık kucağı,
İlçesi köyleri evre bucağı,
Kilim nakışına dokuttu Sivas.

Eserler kendini anlatır söyler,
Geçmiş gelegeği itiraf eyler,
SEFİL SELİMİ'yi hoş grn beyler,
Gönül blblm şakıttı Sivas¹²⁶

¹²⁶ Doğan Kaya Arşivi.

Sevdanur (Sivas, 1955-)

Sivas'ım

Anlatmakla bitmez illerin biri,
Sivas'tır, bilmeyen varsa öğrensin.
Özgürlüğe konan imzanın yeri
Sivas'tır, bilmeyen varsa öğrensin.

Ne kadar çekse de tükenmez kahrı,
Durdurmak kolay mı çağlayan nehri?
Türkiye'nin ozan âşıklar şehri,
Sivas'tır, bilmeyen varsa öğrensin.

Gezip dolaşmalı köşe bucağı,
Abdülvahab Gazi açmış kucağı,
Velilerin alimlerin ocağı,
Sivas'tır, bilmeyen varsa öğrensin.

Sıcaktır suları. son bulur çilen,
Balıklı Çermik'i dertleri silen,
Kaplıcası ile yurttan bir olan,
Sivas'tır, bilmeyen varsa öğrensin.

Âşık SEVDANUR'um tarihi şanlı
Çifteminaresi bugünlü dünlü
Gökmedrese ile dünyaca ünlü
Sivas'tır, bilmeyen varsa öğrensin.¹²⁷

¹²⁷ Doğan kaya Arşivi.

Süleyman Yücekaya (Kavaklıdere-Yıldızeli, 1940-)

Ah Canım Sivas'ım

Âşıkları aşk deryasın boyluyor,
Kula değil, Hakk'a minnet eyliyor,
Saz çalıp âşıklar türkü söylüyor,
Ah canım Sivas'ın sazı ne güzel.

Namerdi bulunmaz, eroğlu erler,
Oturup beraber bal kaymak yerler,
Herkes birbirine "Gel gardaş "derler,
Ah canım Sivas'ın sözü ne güzel.

Güz gelir dökülür, gazeli vardır,
Tarihe dayanan ezeli vardır,
Kudretten sürmeli güzeli vardır,
Ah canım Sivas'ın kızı ne güzel.

Duman çöker yüce yüce dağlara,
Kar oturur bahçelere bağlara,
Akar, buzlar tutar bak bu çağlara,
Ah canım Sivas'ın buzu ne güzel.

Erir karlar, akar dağların seli,
Tecer'i Yıldız'ı ya Çamlıbel'i,
İlgıt ılgıt eser seherde yeli,
Ah canım Sivas'ın yazı ne güzel.

Böyle memlekete kurbandır canım,
SÜLEYMAN der, "Sivas ben vatanım,"
Toprağı benimdir, suyu da kanım,
Ah canım Sivas'ın özü ne güzel.¹²⁸

¹²⁸ Nurhan ELDEMİR, *Yıldızeli Halk Sairleri*, Sivas, 1994, s. 80 (Basılmamış Lisans Tezi).

Süleyman Yücekaya

Ben Sivas Yazarım

Ben Sivas yazarım, puslu bir cama,
Her zaman aklıma, Sivas geliyor.
Ah çeker bir anda dalarsam gama,
Her zaman aklıma, Sivas geliyor.

Sedefli püsküllü, sazlar görürsem,
Saçakta sallanan buzlar görürsem,
Kudretten sürmeli kızlar görürsem,
Her zaman aklıma, Sivas geliyor.

Kimisi yoksuldu, kimisi varlı,
Suları buzludur, dağları karlı,
Ozanı âşığı hep ah ü zarlı,
Her zaman aklıma, Sivas geliyor.

Silinmez kalbimden bu aşkın izi,
Gurbetten gurbete atıyor bizi,
Her nerede görsem, 58'i
Her zaman aklıma, Sivas geliyor.

Dumanlı yaylası, yüksektir dağı,
Yazın serin olur, bahçesi bağı,
Şairlerin ozanların otağı,
Her zaman aklıma, Sivas geliyor.

Gurbette garipler boyun eğince,
Düşünür SÜLEYMAN inceden ince,
Bir kimse birine "gardaş" deyince,
Her zaman aklıma, Sivas geliyor.¹²⁹

¹²⁹ Süleyman YÜCEKAYA, *Dertlerimin Dörtte Biri*, Ankara, 1997, s. 97.

Şahin Yılmaz

Sivas'ta

Ankara üstünden Yozgat'ı geçip,
Akdağmadeni'nde soğuk su içip,
Yıldız dağlarına gönlümü açıp,
Arabadan ineceğim Sivas'ta.

Anam sabahleyin tandır yakarken,
Geldim diyeceğim, lavaş çekerken,
Kuşluk vakti yaylalara çıkarken,
Cennetteyim sanacağım Sivas'ta.

Kaşık sallayıp ta bulgur aşına,
Çadır kurup Karatonus başına,
Oturarak yosun tutmuş taşına,
Ağustosta donacağım Sivas'ta.

Tırpan omuzunda, azık elinde,
Dolaşırım boz tepenin yolunda.
Ot biçerken bizim kürdün gölünde,
Cayır cayır yanacağım Sivas'ta.

Çayırlarda otlatırken emliği,
Dereceğim madımağı, yemliği,
Tezek ateşine koyup demliği,
Susuzluğu yeneceğim Sivas'ta.

Yanıma alarak deli Ömer'i,
Gececeğim boz kayanın kemeri.
Eşeğin sırtına vurup semeri,
Dört çekere bineceğim Sivas'ta.

Koyulhisar, Suşehri'nin bağına,
Selam vereceğim Köse Dağına,

Ekmeğimi banıp tere yağına,
Geçmişimi anacağım Sivas'ta.

şarkışla' da içip buzlu ayrıanı,
Kalesinden edeceğim seyranı,
Toplayıp kekiği, gülü, reyhanı,
Sevdiğime sunacağım Sivas'ta.

Şahin Yılmaz

Ben Sivas'ın Oğluyum

Bozkırın ortasında medeniyet beşiği
 Buradan arşa çıkar evliyanın ışığı
 Saymakla tükenir mi ozanları âşığı
 Veysel'le aşka geldim Ruhsatı'yle doluyum
 Sivas benim vatanım ben Sivas'ın oğluyum

Alevî Sünnî kardeş kardeşliği biliriz
 Vatan için yaşarız vatan için ölürüz
 Provoke etmeyin bir araya geliriz
 Ali benim İmam'ım Osman'a da bağlıyım
 Sivas benim vatanım ben Sivas'ın oğluyum

Özümde yiğitlik var haksızlığa gelemem
 Zulme suskun kalıp ta dilsiz şeytan olamam
 Dostlarım ağlar iken kahkahayla gülemem
 Yanlışta isyan eden Pir Sultan Köroğlu'yum
 Sivas benim vatanım ben Sivas'ın oğluyum

Yıldırım'ın geldiği Osmanlı şehiriyim
 Kızılırmakla coşan bereket nehriyim
 Her ilmin merkeziyim batni, zahiriyim
 Orta Asya'dan gelen Oğuzların koluyum
 Sivas benim vatanım ben Sivas'ın oğluyum

Çifte Minare'siyle eder dine şahadet
 Gökmedrese Şifaiye Selçukludan emanet
 Kitabında yer almaz kalleşlik ve ihanet
 Talibî'ye meftunum Ali İzzet'e deliyim
 Sivas benim vatanım ben Sivas'ın oğluyum

Cumhuriyet temeli sağlam örüldü burda
 Kurtuluş Savaşına karar verildi burda

Bir millet şaha kalktı tekrar dirildi burda
Özgürlük çınarının yaprağıym dalyım
Sivas benim vatanım ben Sivas'ın oğluyum¹³⁰

¹³⁰ Doğan Kaya Arşivi.

Şükranî (Şükrü Toprak, Hıdırnalı köyü-Sivas, 1959-)

Sivas'ım

Çoktur benim şu Sivas'a nazarım,
Lale, sümbül güller açmış Sivas'ım
Ölür isem, Tekke olsun mezarım,
Çok insanlar, konmuş göçmüş Sivas'ım.

Âşığı çok olur, hem de ozanı,
Eksik olmaz okuyanı yazanı,
Sabahları, huzur verir ezanı,
Adı tarihlere geçmiş Sivas'ım.

Etiyle kıyması, meşhurdur balı,
Kurular tezgâhı, dokurlar halı,
Renk renk bezenmiş, yeşili, alı,
Sanatı, dillere düşmüş Sivas'ım.

İlçeler etrafa eylemiş sıra,
Yıldızeli, Hafik, İmranlı, Zara,
Divriği, Suşehri, Koyulhisar'a,
Her yana böylece taşmış Sivas'ım.

Gemerek, Şarkışla, Divriği, Gürün,
Ulaş'la Kangal'da bol olur ürün,
Türkiye içinde bellidir yerin,
Yurdun ortasına düşmüş Sivas'ım.

Verimlidir Akıncılar ovası,
Ona eş değerdir Altunyayla'sı,
Hayat verir Doğanşar'ın havası,
ŞÜKRANÎ'ye sırrın açmış Sivas'ım.¹³¹

¹³¹ Doğan Kaya Arşivi.

Şükranî

Kongre Şehri

Dört Eylül Dokuz yüz On dokuz sabah,
Ata'mıza kucak açtık Sivas'ta.
Cefakâr vefakâr ah milletim ah!
Kurtuluş andını içtik Sivas'ta.

Gazi Paşa'm, karar verdi bir anda,
Bu karar ki, kabul gördü her yanda,
Soylu milletime, yakışmaz manda,
Düşmanlara kefen biçtik Sivas'ta.

"Yurta sulh"tur "cihanda sulh" ilkesi
Etrafına toparladı herkesi,
Doğu batı Kuzey Güney bölgesi,
Meclis-i Mebusan seçtik Sivas'ta.

"Ya istiklâl ya ölüm!" parolası
Gerçekleşmek için seçti Sivas'ı
ŞÜKRANÎ'de varken vatan sevdası
Tek bir vücut olup coştuk Sivas'ta.¹³²

¹³² Doğan Kaya Arşivi.

Tabibî (Bekir Abay, Tutmaç köyü-Sivas, 1928-)

Sivas'ım

Kuruluş tarihin bilinmezlerde,
Bilmiyorum, kaçtır yaşın Sivas'ım?
İstiklal uğruna açıp göğsünü,
Düşmana siperdi, düşün Sivas'ım.

Bütün araştırdım, dört bir kıtayı,
Genç-ihthiyar, kabul etmez hatayı,
Dört Eylül'de, kucakladın Ata'yı,
Bilmem var mı ola, eşin Sivas'ım?

Hürriyet temeli, sende atıldı,
Tereddüsüz Erzurum da katıldı,
Kadın-erkek siperlere atıldı,
Yıkılmadı, bir tek taşın Sivas'ım.

Lahanadan nasibini almışsın,
Derin derin düşünceye dalmışsın,
Altmış vilâyetten geri kalmışsın,
Sebebini kendin düşün Sivas'ım.

Arap Şeyhi ile Ali Baba'yı,
İbrahim Efendi, Ahmet Hoca'yı,
Ehramcızadeyi, Aziz Baba'yı,
Âlim yetiştirmek için Sivas'ım.

Senin tarifine gücüm yetmiyor,
Türkülerin halayların bitmiyor,
TABİB der parmağım kalem tutmuyor,
Dondurdu elimi kışın Sivas'ım.¹³³

¹³³ Alparslan AYRAL, *Sivaslı Âşık Tabibî*, Ağustos. 1994, s. 66.

Talip Kılıç (Hocabey köyü-Sivas, 1934-)

Memleketim Sivas'ın Destanı

Halin vafedeyim, güzel ilimin;
Bakımı düzelmez işi Sivas'ın.
Harmanıdır yiğit, âşık, âlimin,
Bulunmaz, dünyada eşi Sivas'ın.

Serindir dağları, yaylası, özü
Ötüşür ördeği, keklığı, kazı
Ancak üç ay sürer banarı, yazı
Dokuz ay devamlı kışı Sivas'ın.

İlk Kong(1)re bu şehirde olmuştur,
Hep illerden delegeler gelmiştir,
Ne çare çok ilden geri kalmıştır,
Bakımsızdır içi, dışı Sivas'ın.

Azdır fabrikası, işi bulunmaz,
Yoktur bir sahibi, başı bulunmaz,
Şanssızlıktan yana, eşi bulunmaz,
Gitmiş gelmez talih kuşu Sivas'ın.

Devlete vefası olmaz sanırlar,
Harp zamanı ancak bilip tanırlar,
Gözleriyle görünce inanırlar,
Mert çıkar yiğitler başı Sivas'ın.

Köylerinin yoktur ışığı, yolu,
Çoğu işsizlikten bağlıdır kolu,
Çarşılar, kahveler adamlarla dolu,
Çalışandan çoktur, boşu Sivas'ın.

Üretir demiri Cürek, Divriği,
Rahmeylese, devlet etse iyliğı
En yakında yapsa Demir Çeliğı
Madendir toprağı, taşı Sivas'ın.

İşsiz fakirlerle yürek dağıladım,
Kızılırmak ile coşup çağladım,
TALİBÎ'yim, Sivas'ımla ağladım,
Artık dinse, gözü yaşı Sivas'ın.¹³⁴

¹³⁴ Doğan Kaya Arşivi.

Talip Kılıç

Sivas'ım

Sivas'ım, Sivas'ım güzel Sivas'ım!
Şehirler içinde, birsin Sivas'ım.
İsmi söyleyken silinir yasım,
Nice şehirlere, pirsin Sivas'ım.

Eskidir tarihi, kimse bilemez,
Yiğitleri çoktur, düşman gelemez,
Aslan yatağında, tilki kalamaz,
Savaşta kahraman ersin Sivas'ım.

Bir yanında, Abdülvahabi Gazi,
Sancaktar-ı Resul, açar pervazı,
Meydan Camisi'nde, Şems-i Sivasî,
Evliyalarıyla, nursun Sivas'ım.

Âşık TALİP, maşuk etti Mevlâ'yı,
Kaldırsın ilimden, bütün belâyı,
Her yerde meşhurdur, Sivas Halayı,
İç Anadolu'da, varsın Sivas'ım.¹³⁵

¹³⁵ Kadir PÜRLÜ, *Âşık Talip Kılıç Hayatı ve Şiirleri*, Sivas, 1990, s. 104.

Talip Kılıç

Güzel Sivas'ım

Sivas'ım Sivas'ım, güzel Sivas'ım!
Şehirler içinde birsin Sivas'ım.
Dostuna dost olur, hasmına hasım,
Düşmanın başına, darsın Sivas'ım.

Köroğlu'nu, yetiştirdi burası,
Keskindir kılıcı, korkunç narası,
Şahit Çamlıbel'in dağı, deresi,
Hele bir kez, harbe girsin Sivas'ım.

Kadı Burhanettin, Danişmend Gazi,
Bizans'ın elinden aldı Sivas'ı,
Abdulahhab Gazi, Ahmedi Suzi,
Şemsi aydınlatır, nursun Sivas'ım.

Yaylaları serin, soğuktur suyu,
Çiçekli çiğdemli, şehiri köyü,
Cömerttir fakiri, ağası beyi,
Düşküne, konuğa, yarsın Sivas'ım.

Lalesi, sümbülü kokusu güzel,
Ağızlık, yemeni, çakısı güzel,
Halısı, kilimi dokusu güzel,
İftiharla sergi sersin Sivas'ım.

Hocabey'de doğdum, Sivas'a bağlı,
Bu köyde soyumuz, Kırıklıoğlu,
Âşık TALİBİ'yim ciğerim dağlı,
Yareme merhemin sürsün Sivas'ım.¹³⁶

¹³⁶ Kadir PÜRLÜ, a. g. e., , s. 104-105.

Tanrıverdi (Murat Tanrıverdi, Sivritepe (*Mamoğ*a) köyü-
Sivas- 1947-)

Hali Sivas'ın

Olur olmaz kimse, ahkam kesmesin,
Sabrı, tahammülü, dolu Sivas'ın.
Yiğitler yurdunda, fesat ekmesin,
Şeytana kapalı, yolu Sivas'ın.

Mertleri sayılmaz, namerdi azdır,
Ona söz söylemek, kindir, garazdır,
Kim "Yobaz" diyorsa, kendi yobazdır,
Hak'tan ayrı düşmez kulu Sivas'ın.

Bir yara almıştır, sancısı dinmez,
"İnsanım" diyenler buna sevinmez,
Haine, soysuza, Sivaslı denmez,
Harama uzanmaz eli Sivas'ın.

Bir kere yiğitlik tutmuş mayası,
Tanır onu Avrupası, dünyası,
Ayık'ı Öztürk'ü Yerlikaya'sı,
Bükülmez bileği kolu Sivas'ın.

Halaylar çekilir, düğünlerinde,
Misafirperverdir, öğünlerinde,
Halısı, heybesi, kilimlerinde,
Açılır çiçeği, gülü Sivas'ın.

Davulu, zurnası, telleri ile,
Gönüller okşayan dilleri ile,
Pir Sultan, Ruhsatî, Veysel'i ile,
Özenmiş, bezenmiş, dili Sivas'ın.

Tecer'i, Yıldız'ı ve Kızıldağ'ı,
Bağrından çıkarmış Kızılıрмаğ'ı,
Yaylasından gelir kaymağ'ı yağı,
Bir şifa kaynağı balı Sivas'ın

TANRIVERDİ der ki; "Sivas ilimdir,
Sevgisi gönlümde dilim dilimdir."
Dilim söyletiyor yazan elimdir
Dillere destandır hali Sivas'ın¹³⁷

¹³⁷ Doğan Kaya Arşivi.

Tanrıverdi

Sivas

Ozanlar, otağı kurmuş Sivas'ta,
Kimi sultan olmuş, kimi de usta.
Kaldım uzaklarda, yastayım yasta,
Bir türlü gönlümden silinmez Sivas.

Davulu, zurnası, mızrabı teli,
Gönülden gönüle, çağlayan seli,
Pir Sultan'ı, Ruhsati'si, Veysel'i,
Bir eşin benzerin bulunmaz Sivas.

Yaylalar ovalar, ırmaklar göller,
Tarlalar bostanlar, bahçeler güller.
Biz bize yeteriz, çekilsin eller,
Sende ayrı yerde gülünmez Sivas.

Kızılırmak üstü, Eğri Köprüsü,
Çifteminaresi, bir tarih süsü,
Karakış gelince, beyaz örtüsü,
Görüp yaşanmadan bilinmez Sivas.

İç içe yaşarız, Alevi-Sünni,
Kardeş kardeşine duyar mı kini,
Bölücü, bozguncu, çalması ninni,
Köşeden bucaktan delinmez Sivas.

TANRIVERDİ der ki, yiğit insanı,
İman sevgisiyle sever vatanı,
Ey gaflet sahibi sen onu tanı,
Bir koca şeytanla alınmaz Sivas.¹³⁸

¹³⁸ Doğan Kaya Arşivi.

Turgut Yalçın (Gürün-Sivas, 1930-)

Sivas

Yaşandın mı, içinde folkloruyla Sivas'ın?
 Duydun mu türküsünü, Kızılırmak'ta yasın?
 Çalkamasın içtin mi, kalaylı bakır tasın?
 Vuruldun mu güzele kan içinde yattın mı?
 Abdurrahman ardından sevda nedir tattın mı?

Suşehri'nde kayısı, elma mısın Gürün'de?
 Harmanla dövüldün mü, Kangal'da ilk üründe?
 Görsün öğünsün herkes, tarihine bürün de,
 Her bahar dere dere gürce akan sel misin?
 Toprak toprak diyecek, bir koca Veysel misin?

Köroğlu narasını, attın mı Çamlıbel'de?
 Soğuğunu yedin mi, her bahar esen yelde?
 Güzel bir kız mısın sen, dolandın mı hiç dilde?
 Yoksa sevdin sevdin de yiğide doymadın mı?
 Kara saplı bıçakla bir kalbi soymadın mı?

Hiç madımak oldun mu, düzüldün mü halaya?
 Garip misin gurbette, hasret misin sılaya?
 Sivas'ı sevmek zordur, gelmez dile kolayla.
 Emdin mi ağızlıkla tütünün nefesini?
 Dinledin mi şafakta, yüce Hakk'ın sesini?

Sorma bana töremi, bu il de benim ilim,
 Köftesiyle döneri, ekmeği dilim dilim,
 Sivas'ta halı çıkar, Başören'de de kilim,
 Çeşit çeşit desenler, tezgâhlarda dokunur;
 İslâmın kalesidir, hergün ezan okunur.

Bin türküye bedeldir, bir tek uzun havası,
 Gözlerden yaş akmazsa, kabul olmaz duası,
 Ciğerinden ayrılmış, viran kalmış ovası,
 Gariban yola düşmüş, parası dönmüş pula,
 Yolculuk nere gardaş, yüzde yüz İstanbul'a.

Suyunu yudumlayan içe içe kanıyor,
 Selçuklu eserleri, pırıl pırıl yanıyor,
 Senden ayrılan kişi, yine seni anıyor,
 Hasretlik kolay değil, elbet bizi üzen var,
 Belediye çalışmış şehirde bir düzen var.

"Sivaslıyım" diyorsun, boşa almadın adı,
 Seni yere vuramaz, ne mahkeme ne kadı,
 Sözümü iyi dinle, şimdi bırak inadı,
 Tatlı günler gelecek, murada ereceksin,
 Hele sabret hemşerim, bak neler göreceksin!

Hafik yolu üstünden, yolcu musun Zara'ya?
 Koyulhisar, İmranlı merhem olmaz yaraya,
 Gemerek'le Şarkışla biraz düşkün paraya,
 Yıldızeli kavgacı, ölenlere sayı yok,
 Divriği maden dolu, iş yapacak dayı yok.

Altınyayla, Gölova, Akıncılar, Doğanşar,
 Hepsi ilçeye döndü, ön p(i)landa Ulaş var,
 Kasım ayı girince lapa lapa kar yağar.
 Yıldız Dağı dumansa, kışı çok ayaz olur,
 Şükürle ibadette, Allah'a niyaz olur.

İstasyon Caddesi'nden Kepçeli'ye dönersin,
 Güreşte künde atar, halterde de denersin,
 Bu cesaret sendeyken, her güçlüğü yenersin,
 Naimden kuvvetlisin, bir de demli çayın var,
 Sen vatanın gülüsün, her hissede payın var.

Yiğidin harman yeri, seçmelerde ası var,
 Sorunu çözülmemiş, yüreğinde pası var,
 Komşu spor maçından, Kayseri'de yası var,
 Çermikleri şifalı, terminale sözüm yok,
 Demir-Çelik yıllandı, davasına çözüm yok.

Osmanlı'nın torunu, iliyle ilçesiyle,
 Düşmana haykıracak, Malkoçoğlu sesiyle,
 Mücadele verecek, alan son nefesiyle,
 Kararımız kesindir, söz veren dönmeyecek,
 Bu yol İslâm yoludur, meş'ale sönmeyecek.

TURGUT YALÇIN sen de gel İslâm'ın cihadına
 Vatan için ölmenin doyulur mu tadına?
 Bir Fatiha okunsun, şehitlerin adına
 Allah ekber deyince namazlar eda olsun,
 Şanı yüce Sivas'a canımız feda olsun.¹³⁹

¹³⁹ Hale ŞARDAŞ, **Gürünlü Şair Turgut Yalçın**, Sivas, 2004, s. 168-170.

Tüccarî (Mustafa Yılmaz, Karacaören köyü-Yıldızeli,1943-)

Sivas

Sivas yaylasını gezdim, dolandım,
Kokar burcu burcu, gülü Sivas'ın.
Arıdan, çiçekten yapar balını,
Her yerde söylenir, balı Sivas'ın.

Sivas yaylasında kekikler kokar,
İnsanı insana insanca bakar,
Yıldız, Kızılırmak Sivas'tan akar,
Akar coşkun coşkun seli Sivas'ın.

Sivas yaylasında, turnalar öter,
Şahini, kumrusu, çalımlar satar,
Abdülvahab Gazi, Sivas'ta yatar,
İhlaslı lisanlı dili Sivas'ın.

Kolay mı TÜCCARÎ menzile ermek,
Birgün de hakkında tutulur evrak,
Öztürk, Yerlikaya sallıyor bayrak,
Esiyor bayrağı, alı Sivas'ın.¹⁴⁰

¹⁴⁰ Doğan Kaya Arşivi.

Yurdağül Erdoğan (Şarkışla, 1985-)

Sivas'ın Methi

Hayran oldum, baharına, yazına,
Açar gonca gonca, gülü Sivas'ın.
Dağlar arasında, uzanır gider,
İnişli-çıkışlı yolu Sivas'ın.

Traktörler, tarlalarda çalışır,
Ak kuzuya, kara koyun karışır,
Oğul gelir, babasına danışır,
Öpülür büyüğün eli Sivas'ın.

Sivas yayla derler, dağların ardı,
Ata'mız burada Kong(1)re kurdu,
Ozanlar diyarı, âşıklar yurdu,
Çalar ince ince teli Sivas'ın.

Tohum eker ovasına, düzüne,
Yiğitleri sadık olur sözüne,
Laf söylenmez gelinine, kızına,
Bükülmez bileği beli Sivas'ın.

Koyunu, kuzusu yaylada otlar,
Biner koçyiğitler, şahlanır atlar,
Düğünler kurulur, silahlar patlar,
Bol olur kaymağı, balı Sivas'ın.

Okur, cahil kalmaz şehiri, köyü,
Pınarlardan akar, soğuktur suyu,
Bir mecliste durur, çobanı, beyi,
Kibir, benlik gütmez dili Sivas'ın.

Beş vakit namazda, camiler dolar,
Yaradan'a kulluk etmeyi diler,
Yaşıyor bağrında ulular, pırlar,
Cennete uzanır yolu Sivas'ın.

Kazam Şarkışla'dır, Sivas'tır ilim,
Seni methetmekten durmuyor dilim,
Biraz acı değer rüzgârın, yelin,
YURDAGÜL kölesi kulu Sivas'ın.¹⁴¹

¹⁴¹ Yurdagül ERDOĞAN, *Âşık Veysel'in Toprağından Esen Seher Yeli*, Sivas, 2001, s. 46-47.

Veysel (Sivralan köyü-Şarkışla, 1894-1973)

Ziyaret Eyledim Koca Sivas'ı

Ziyaret eyledim, koca Sivas'ı,
Silindi yönümün kalmadı pası,
Durmayıp çalışır, Cer Atölyesi,
Gittikçe artıyor şanı Sivas'ın.

İptida, Kong(ı)re kuruldu burda,
Cumhuriyete karar verildi burda,
Bulanık fikirler, duruldu burda,
Yayıldı âleme, ünü Sivas'ın.

Atatürk'ün yattığı yer, nur olsun,
Memlekete hor bakanlar, kör olsun,
Çok çalışkan bu valimiz, var olsun,
Gün günden üstündür, günü Sivas'ın

Uzun gitmez ulu sular durulur,
Hainlerin ümitleri kırılır,
Her köşeye bir fabrika kurulur,
Güzelleşir her bir yanı Sivas'ın.

Çevre yanı Yıldız, Tecer, kar imiş,
İnsanların bağı bir ikrar imiş,
Çok kuvvetli şairleri var imiş,
Ruhsatî, Pir Sultan varı Sivas'ın.

İptida uyandı, burada bahtım,
Memlekete hizmet etmektir cehtim,
VEYSEL aşk uğrunda ölmektir ahtım,
Yazsın tarihleri beni Sivas'ın.¹⁴²

¹⁴² Kadir PÜRLÜ, a. g. e., Sivas, 1990, s. 104-105.

Veysel Cehdi Kut (Sivas, 1907-1997)

Sivaslıyım

Tarihte var, nam alanlar,
Karakucaktan dalanlar,
Sözümde yoktur yalanlar,
Her an derim; "Sivaslıyım."

Dalarında elvan çiçek,
Güzelleri çoktur gökçek,
Tatlı suyu var içecek,
Her an derim; "Sivaslıyım."

Dedik "Haktır Cumhuriyet."
Kurulsun, bir yeni devlet,
Refah yüzü, görsün millet,
Her an derim; "Sivaslıyım."

Meydandadır, işte eser,
Sularımız ab-ı Kevser,
Var ise, benzerin göster,
Her an derim; "Sivaslıyım."

Yirmi Yedi Haziran'da,
Bin Dokuz Yüz On Dokuzda,
CEHDÎ der ki dört eylülde,
Her an derim; "Sivaslıyım."¹⁴³

¹⁴³ Doğan Kaya Arşivi.

Yalçın (Hacı İbrahim)

Kul Ağlar Sana

Dur methin vereyim koca Sivas'ın,
Bülbül hevestedir, kul ağlar sana.
Mert olur, insanı sesi kabadır,
Sohbeti acıdır, dil ağlar sana.

Cıbıllar Parkının kahvesi çayı,
Andırır zenzemi, güzeldir suyu,
Sarayın Önü'nde bayramı toyu,
Geçen günler değil yıl ağlar sana.

Kızılırmak, coşkun olur baharı,
Misk ü amber kokar sabah seheri,
Kardeşler dediğin, bizden yukarı,
Bir ben değil cümle kul ağlar sana.

YALÇIN'ım der ara özge vatanım,
Şehitli gazili sıra yatanım,
Şimdi gurbet elde olup bitenim,
Akar gözyaşlarım sel ağlar sana¹⁴⁴

¹⁴⁴ Bahattin Gülez Arşivi.

Yalçın (Hacı İbrahim)**Sivas'ın Hali**

Vilâyetim, ben Sivas'ı,
Gidip görmek istiyorum.
Külhanbeyi koç yiğidin,
Halin sormak istiyorum.

Mereküm'dedir uçağı,
Lale, sümbülü çiçeği,
Ustası yapar bıçağı,
Elim vurmak istiyorum.

Köyü kasabası yayla,
Güzeli sezilir huyla,
Kahvesinde demli çayla,
İçip durmak istiyorum.

Oradadır, cümle dostlar,
YALÇIN arzu heves kastlar,
Kabak yazısında üstler,
Gönül yormak istiyorum.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Bahattin Gülez Arşivi.

Yalçın (Hacı İbrahim)**Sivas**

Bayramlarda çalar, İstiklal Marşı,
Nasip olup gitsem, sılama karşı,
Saraydan aşağı dört yolun çarşı,
Sebzesi satılır, halde Sivas'ın.

Kaleye çıkıp da çalmalı sazı,
Gören ahbablarım, tanır mı bizi,
Sırada oturur, gelini kızı,
Şarkta bülbül gibi dilde Sivas'ın.

Bankalar Caddesi, yukarı dönem,
Soğuk sularını içip de kanam,
Gençlik parklarında sohbeti sunam,
Açılır bahçede, gülde Sivas'ın.

Güzel vilâyetin külhanbeyleri,
Orada tutmalı, yekûn toyları,
Âşık YALÇIN sever, yiğit soyları,
Esen bad-ı saba, yelde Sivas'ın.¹⁴⁶

¹⁴⁶ Bahattin Gülez Arşivi.

Yalçın (Hacı İbrahim)**Vardır**

Nasıl methedeyim, şanlı Sivas'ı?
Tarihte, kahraman erleri vardır.
Kurtuluş Savaşı, hatıra bize,
Kong(ı)re kurulan yerleri vardır.

Atatürk de seviyordu Sivas'ı,
Pay-i taht yapmaya çoktu hevesi,
Boş kalır mı, şahinlerin yuvası?
Arıda, bal gibi sırları vardır.

Kızılırmak gelir, Zara elinden,
Eğriköprü derler, geçer yolundan,
YALÇIN'ın da kimse bilmez halinden,
Abdolvahabgazi, pirleri vardır.¹⁴⁷

¹⁴⁷ Bahattin Gülez Arşivi.

Yener Okatan (1 Ekim'de Sivas, 1.10.1938-)

Sivas

Haziranda Mereküm'e çıkanlar,
Yayla gelin olmuş gidiyor beller.
Yıldız Dağı, çalımına bakanlar,
Geline toy düğün ediyor beller.

Coşkun sular akar, ırmaklarından,
Eriyip süzölmüş yayla karından,
Bir yudum su içen kaynaklarından,
Sanki ab-ı hayat tadıyor beller.

Doğrusu can katar insan canına,
Yeter ki rastlasın, tam zamanına,
Güzelim tabiat Yaradan'ına,
Teşekkür borcunu ödüyor beller.

Gönül o yaylada yaylamak ister,
Dostları misafir eylemek ister,
Gerçi daha neler söylemek ister,
Bilmeyen tevatür ediyor beller.

YENER uzaklardan geliyor sesin,
Taş yerinde ağır olur bilesin,
Ne işin var niye gurbet eldesin,
Gören de yurdunu yadıyor* beller¹⁴⁸

* **yadımak**: yabancılamak

¹⁴⁸ **Kaynakça**: Alpaslan Ayrıl Arşivi.

Yener Okatan

Sivaslı

Beri gel ki sana bir çift sözüm var,
Gurbette gamlanıp durma Sivaslı.
Düşünürsen, her müşküle çözüm var,
Yolunu yokuşa sürme Sivaslı.

Duygusal bakarsan, dünya işine,
Çok yumruk vurursun, kendi döşüne,
Vakit kaybedersin, boşu boşuna,
Oturup ham hayâl kurma Sivaslı.

Kanatlı kapıya zerzeyi** vurdun,
Yollara dökülüp gurbete vardın,
Madem istikbali gurbette gördün,
Bildiğin yere git durma Sivaslı.

Eoğlu bir burda bir Hind ü Çin'de,
Ne gurbetlik çeker ne dert içinde,
Her yerde iş kurmuş, türlü biçimde,
Sen kimseden geri durma Sivaslı.

Dünyada ne mamur ülkeler gördün,
Yazık değil mi ki haraptır yurdun,
Neme lâzımcılık en büyük derdin,
Hiç kendini mazur görme Sivaslı.

Sivas Hizmet Vakfı yeni bir umut,
Vakıfla birlik ol gayriyi unut,
Gücünün yettiği tarafından tut,
Hizmet et, ipe un serme Sivaslı.¹⁴⁹

** zerze: kilit

¹⁴⁹ Kaynakça: Alpaslan Ayrıl Arşivi.

Yunus Nadi

Sivas

Erzurum'a doğru yol alır tiren
Kardeşler dağına aşar Sivas'ın
Dün tanıyıp bugün içine giren
Faaliyetine şaşar Sivas'ın

Gönül ister o diyara varmağı
Bazı dertlerine merhem sarmağı
İlkbahar ayında Kızılıрмаğ'ı
Şattü'l-Arap gibi taşar Sivas'ın

Gerek erkek olsun gerekse dişi
Elele vererek görür her işi
En azdan içinde üç yüz bin kişi
Gülüp oynayarak yaşar Sivas'ın

Evvelden seçilen Zümrüt-i Anka
Ne bir yol yaptırdı ne de bir banka
Şimdiki başkanı Süleyman Çanka
Bütün hizmetine koşar Sivas'ın

Görmeyen görünce döner şaşkına
Ne depreme uğrar ne de baskına
Ya İlâhî Muhammed'in aşkına
Müşkül işlerini başar Sivas'ın¹⁵⁰

¹⁵⁰ İbrahim Aslanoğlu, *Sivas Meşhurları*, C. II, Ankara, 2006, s. 580-581.

Zakirî (Kürküyurdu köyü-Altınyayla, 1919-1981)

Sivas'a Medhiye

Dinle methedeyim güzel vatanı?
Ne kadar şerefli, ili Sivas'ın.
Günbegün artıyor, adıyla sanı,
Cihana şan verir, hali Sivas'ın.

Soğuktur suları, güzel havası,
Çok eserler vardır, Selçuk yapısı,
Tarihe kayıtlı Eğriköprü'sü,
Dört taraftan girer yolu Sivas'ın.

Şemsi Aziz baba, yatıyor arda,
Abdülvahab Gazi, Şan verir yurda,
Çermikleri şifa oluyor derde,
Dertlere dermandır, gölü Sivas'ın.

Amiri memuru nezaket sözlü,
Kahramanı çoktur, gürbüz avazlı,
Kimi cümbüş çalar, kimisi sazlı,
Her yanda ün aldı, teli Sivas'ın.

Sivas âşıkları içtiler bade,
Kahveleri güzel, içerler sade
Temiz soydan gelme, hep asilzade,
Derde derman ZAKİR, balı Sivas'ın.¹⁵¹

¹⁵¹ Doğan KAYA, *Âşık Zakirî*, Sivas, 1996, s. 56.

Zeynel Sarı (İncetaş köyü-Yıldızeli, 1961-)

Karı Sivas'ın

Duman almış, ovasını dağını,
Kaplamaş üstünü, karı Sivas'ın.
Ayaz yakmış, bahçesini, bağını,
Erişmemiş dalda, barı Sivas'ın.

Timurlenk'ten beri yüzü gülmemiş,
Seçim bitmiş, siyasetçi gelmemiş,
Doyan gitmiş kıymetini bilmemiş,
Terk edilmek olmuş, kârı Sivas'ın

Koca şehir, yalnız kalmış gitgide,
Mürüvvetli beyler bir himmet ede,
Selçukludan kalma birkaç abide,
Mezar taşı, bütün varı Sivas'ın

Toprağı verimsiz, iklim kuraktır,
Ekmek kapısı az, işsizlik çoktur,
Üretim, yatırım, sanayi yoktur,
Kalkınması, hayli geri Sivas'ın.

Neyleyim Sivas'ın tekeri taştta,
Cehalet, atalet, fakirlik başta,
Üç ayı yaz geçer, dokuz ay kışta,
Yoksuladır, bütün zoru Sivas'ın

Bakmayın dert çeken haline ağlar,
Bizi kem bilmeyin beyler ağalar,
Her gönül telinde türkümüz çalar,
Sesi olur ZEYNEL SARI Sivas'ın.¹⁵²

¹⁵² Doğan Kaya Arşivi.

ÂŞIK DEYİŞMELERİNDE SİVAS

KAPTANÎ-ERDEM CAN

Kaptanî

Yine hatırladım, şirin Sivas'ı,
 "Gardaş" diyen, dillerini özledim.
 Şimdi köylerinden, duyulur sesim,
 O çamurlu yollarını özledim.

Erdem Can

Ulaş'tan geçiyor, Tecer ırmağı,
 Balık dolu göllerini özledim.
 Çevresinde çoktur, bahçesi bağı,
 Çiçeğini güllerini özledim.

Kaptanî

Kışın kar üstünde, kayardık kızak,
 Şirin köyüm, şimdi bana çok uzak,
 Bazen küsmük yanar, bazen da tezek,
 Tandırdaki küllerini özledim.

Erdem Can

İlimin beşiği kültür kervanı,
 Çermikler hastaya verir dermanı,
 Ozanların yurdu, yiğit harmanı,
 Bizim Sivas ellerini özledim.

Kaptanî

Benim memlekette olmaz ki tasam,
 Hoşunuza gider, bir şey söylesem,
 Koyun kaymağına sürüp de yesem,
 Kara kovan ballarını özledim.

Erdem Can

Sivas'ın meşhurdur, Kepenek suyu,
On altı kazası, bellidir sayı,
Birbirinden güzel, binlerce köyü,
Duman çökmüş, bellerini özledim.

Kaptanî

Kapkara bulutlar, dağları aşar,
Yağmurlar yağdıkça, dereler coşar,
Bentlerine sığmaz, her yana taşar,
Boz bulanık sellerini özledim.

Erdem Can

Tarlalarda, az mı firik kavurduk?
Bir o yana, bir bu yana, çevirdik,
Gürgen yaba ile tığlar savurduk,
Serin esen yellerini özledim.

Kaptanî

Ağustos ayında, harman koşardık,
Düvenin üstünde, yanar pişerdik,
Fırsat bulsak, bahçelere koşardık,
Vişnelerin dallarını özledim.

Erdem Can

Bir lokmamız, kırk kişiye bölünür,
Misafirler, bizde Hızır bilinir,
Türküler söylenir sazlar çalınır,
Ozanların tellerini özledim.

Kaptanî

Düğünlerde, bizi uyku tutmazdı,
Sabahaca, oyun-halay bitmezdi,
KAPTANÎ'yim, pilav turşu yetmezdi,
Genliğimin yıllarını özledim.

Erdem Can

ERDEM CAN'ım hasret ile yanarım,
Birgün olur, ben Sivas'a dönerim,
Âşık severlere, saygı sunarım,
Mevlâ'nın has kullarını özledim.¹⁵³

¹⁵³ Doğan Kaya Arşivi.

İKİNCİ BÖLÜM

**SİVAS'IN İLÇE, BELDE VE KÖYLERİNİ
KONU EDİNER ŞİİRLER**

Gül-Yanî (Yusuf Kılıç, Altınyayla, 1936-)

Altınyayla

Kıblesi dağlıktır, poyrazı ova,
Açılır çiçekler, renklenir doğa,
Ruhları okşuyor, yaylada hava,
Güzeldir elleri, Altınyayla'nın.

İlköğretim orta lise okulu,
Çeşitlidir, p(i)lanlara şekili,
Bahçesinde, çam ağacı dikili,
Yaprağı, dalları, Altınyayla'nın.

Halkı, misafirden hoşlanır gayet,
Üç tane camisi, okunur ayet,
Vasfı dile gelmez, dolu nihayet,
Açılır gülleri, Altınyayla'nın.

Barajı var, arazisi sulanır,
Zümrüt gibi, yeşilliğe belenir,
Patoz vurur, buğdayları elenir,
Mihmandır elleri, Altınyayla'nın.

Postanesi sağlık ocağı vardır,
Hastaya açılan kucağı vardır,
Sızma oğul veren böceği vardır,
Meşhurdur balları, Altınyayla'nın.

İsmim Âşık GÜL-YÂN söz dolu dilim,
Köyüm Altınyayla, Sivas'tır ilim,
Kütüğüm Şarkışla, yeşilim alım,
Hoş geçer yılları, Altınyayla'nın.¹⁵⁴

¹⁵⁴ Mehmet GENELİ, *Âşık Gül-yanî*, Sivas, 2002, s. 228-229 (Basılmamış Lisans Tezi).

Gül-Yanî

Gül-yân Altunyaylalı

Eğer kimliğim sorarsan;
Gül-yân Altunyaylalıdır.
Posta ile ararsanız,
Gül-yân Altunyaylalıdır.

Ovadır, sağı solumuz,
Her tarafa, var yolumuz,
Türkçedir, ana dilimiz,
Gül-yân Altunyaylalıdır.

Oynanırdı, cirit yarış,
Devamlı sağlanır barış,
Ana yurdum, karış karış,
Gül-yân Altunyaylalıdır.

Yetişmiş, ağlar beyler,
Tarihçemiz, böyle söyler,
Yirmi pare bağlı köyler,
Gül-yân Altunyaylalıdır.

Yapıldı, sağlık ocağı,
Açtı, halkına kucağı,
Personeli gönül bağı,
Gül-yân Altunyaylalıdır.

Altı küsür, asır oldu,
Osmanlıda, karakoldu,
Nice yıl, boşaldı doldu,
Gül-yân Altunyaylalıdır.

Emniyeti, karakolu,
Hakim savcı, kanun yolu,
Kaymakam, başkan sembolü,
Gül-yân Altunyaylalıdır.

Doksanında oldu ilçe,
Tarih eser, külçe külçe,
Terayağı, balı bolca,
Gül-yân Altunyaylalıdır.

Dört camisi ibadette,
Halk-ı İslâm'ı adette,
Töremiz sabit gayette,
Gül-yân Altunyaylalıdır.

Kusûrî'nin gözü yaşlı,
Efkarî, fırtına kıştı,
Talibî, Nedimî eşli,
GÜL-YÂN Altunyaylalıdır¹⁵⁵

¹⁵⁵ Mehmet Geneli, *Âşık Gül-yanî*, Sivas, 2002, s. 20-21 (Basılmamış Lisans Tezi).

Gül-Yanî

Altınyayla Köyleri

Baktım Şu Tonus'un güzellerine;
Gümüş kemer, ince belde dolaşır.
Başına örterler, ipekli yağlık,
Altunlar gerdanda, kolda dolaşır.

Zalim sevda sardı, benim başıma,
Güzelleri, çok gidiyor hoşuma,
Küpeli kızları, bakmaz işine,
O da akşamaca, elde dolaşır.

Gezemedim, Elbeyli'nin düzünü,
Sevemedim, gelinini kızını,
Çekemedim, edasını nazını,
Bütün göğ boncuklar, şalda dolaşır.

Yapalı'ya vardım, aldı bir öğüt.
Susuz çöllerde de biter mi söğüt ?
Orada görmedim, hiç de koç yiğit.
Bütün kızlar, körde kelde dolaşır

Söğütçük, Sorhuncuk, sözünden belli,
Giyinmiş entari, bezinden belli,
Menşürlü kızları, gözünden belli,
Cilveli gözleri, yolda dolaşır

Güney'de yetişir, güzelin hası.
Vurunmuş başına, eğridir fesi.
Yayladan geliyor, yavrunun sesi.
O güzel sesleri canda dolaşır.

Mutubey'e sorsan, şaşarsın yolu,
Kürkçüyurt köyünde, tarihçi dolu,
Harmandalı köyü, güzelin bolu,
Boyu selvi ince dalda dolaşır.

Dızdır'dan görünen, Taşlıhüyük'tür,
Güzeli meşhurdur, ünü büyüktür,
Fesleri altunlu, börkler eğiktir,
Arı oğul verir, balda dolaşır.

Kızılhüyük köyü, içsem suyundan,
Bilemedim, şu Tahyurd'un huyundan,
Bir kız alamam mı, Çerkez köyünden?
Gönülleri, ince kılda dolaşır.

Dolaşalım, Tahtalı'dan Havuz'dan,
Bir yar bulamam mı, gelinden kızıdan?
Bir kıza vuruldum, şu Baharöz'den,
Baktım, al yanağı gülde dolaşır.

Başören, Patırın neyine gerek,
Küpeli, Kötüköy geç yelken kürek,
Gönül arz ediyor, meyline erek,
Yine kafa coştı, turda dolaşır.

Şu Güzeloğlan'ın güzeli süslü,
Ebesil köyünden anamın aslı,
Türkmen'in güzeli keçikli fesli,
Gezer yaylaları, kırdan dolaşır.

Şarkışla ovası, Gedik köyleri,
Hemi kötüsü var, hem iyleri,
Birdir tabiatı, birdir soyları,
Oyalı yağlıklar, pulda dolaşır.

Kanaklı pek sever, undan haşılı,
 Gelini kızları, beyaz poşulu,
 Mezara da sever, alı yeşili,
 Güvel ördek gibi gölde dolaşır.

Ahüzarım, Kaleköy'ün suyunda,
 Çok güzel yetişmiş, Şahlı köyünde,
 Pişirdiği yenmez, Gazibey'inde,
 Eli ayakları, kirde dolaşır.

Elbeyli köyünde, Güney güzeli,
 Bura güzel yurdu, ezel ezeli,
 Kulağı küpeli, burnu hozalı,
 Dalyan boylu kızlar, burda dolaşır.

Elbeyli köyleri, Çongar, Karalar,
 Tonus ovasını, tutmaz töreler,
 Lafları kabadır, gönlü yaralar,
 Patates yemeği, elde dolaşır.

ÂŞIK GÜL-YAN böyle bir destan yazar,
 Kendi burada, gönlü sılayı gezer,
 Dellez'den evlenme, evini bozar,
 O da kaza kaza dilde dolaşır.¹⁵⁶

¹⁵⁶ Doğan Kaya Arşivi.

Hüseyin Gazi Metin (Şahin köyü-Divriği, 1941-)

Çamşılı Elleri

Arzuladım seni, Çamşılı elleri,
Köyler harap olmuş, yola bak yola.
Bozbulanık akıyordu selleri,
Kurumuş çölleri, çöle bak çöle.

Alay alay düğünlerin olurdu,
Odaların misafirle dolurdu,
O şenlikler kalsa, sana kalırdı,
Melul mahzun duran ele bak ele.

Şahin, Çakırağa, Ağın, Gölveren,
Çamuağa, Dışbudak'la Başören,
Yıllardır hasretim, yok mu bir gören,
Sazım derfli öter, tele bak tele.

METİN'in gözleri, durmadan ağlar,
Dumanlı dumanlı Döldürün dağlar,
Dökülmüş yaprağı, bozulmuş bağlar,
Bülbül boyun eğmiş, güle bak güle.¹⁵⁷

¹⁵⁷ Hüseyin Gazi METİN, **Alevilikte Cem**, Ankara, 1997, s. 378.

Hüseyin Gazi Metin

Divriği

Ezelinden beri, yeşilsin derler,
Yeşilsin, güzelsin, alasın Divrik.
İşçi, köylü, esnaf, hepsi de birler,
Ebedi beraber olasın Divrik.

Karşılıklı durur çifte kalesi,
Ozanı, yazanı, Divriğin süsü,
Selçuklu'da başkent imiş burası,
Dilerim vilâyet olasın Divrik.

Varımış eskiden derebeyleri,
Ne yazı ki söndürmüşler köyleri,
Kuzuya kurbanı karşı çayları,
Bunları kafadan silesin Divrik.

Su için yapılmış, çok eski kuyu,
Şehire can verdi, Naci Bey Suyu,
Nuri Demirağ'ın ilimde payı,
İlimle, irfanla dolasın Divrik.

Maden söküyoruz, ter döke döke,
Daha kuracağız, nice fabrika,
Sanat, lise her tarafın harika,
Nice dev paletler kurasın Divrik.

Divriği'ye gelmiş geçmiş reisler,
Divriği tazelik yenilik ister,
Çalış Yağbasan'ım kendini göster,
Yobazlık yaparsan, ölesin Divrik.

Kültürü, Őenliđi sanat meydanda,
Ozanı, yazanı, aydını sende,
Şen olasın Divrik isteriz canda,
İleriye menzil alasın Divrik.

HÜSEYİN GAZİ'yim kazam Divriği,
Seviyorum kardaŐlıđı birliği,
Sende Türkiye'min maden varlığı,
Cevherin kıymetin bilesin Divrik.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Hüseyin Gazi METİN, a. g. e., s. 166-167.

Karaoğlan (Akören köyü-Zara, 1690-1795?)

İpsile (Doğanşar)

Al yeşil bürümüş, dört bir yanını,
Söylenir dillerde, adın İpsile.
Ben de duydum, şöhretini şanını,
Söylenir dillerde, adın İpsile.

Vardım Tekeli'ye, duman bürümüş,
Bakırlı'nın karı, yeni erimiş,
Âşıkların derdi, nazlı yar imiş,
Söylenir dillerde, adın İpsile.

Dağlar sıralanmış, bir ulu kervan,
Suyun şifalıdır, dertlere derman,
Erenler serdanı Hubuyar Sultan,
Söylenir dillerde, adın İpsile.

Kimisi ağlamış, kimisi gülmüş,
Çirmiş'i Kıpçağ'ı, sinene dolmuş,
Aski ağ'lar beyler, ya nice olmuş,
Söylenir dillerde, adın İpsile.

Tozanlı'ya vardım, suları coşmuş,
Kürtükler erimiş, selleri taşmış,
Çiftçiler, çiftini erkenden koşmuş,
Söylenir dillerde, adın İpsile.

Bizden selâm olsun, Kümbet Baba'ya,
Oğuz'u Türkmen'i çıkmış obaya,
El açtım Torluğ'a, durdum duaya,
Söylenir dillerde, adın İpsile.

Tevarihler, bin yüz kırka erişti,
Baharın eyyamı, bülbül tşt,
KAR'OĞLAN, yüreğin yandı tutuştu,
Söylenir dillerde, adın İpsile.¹⁵⁹

¹⁵⁹ Fikri Karaman, **Doğanşar İlçesi ve Köyleri Belgeseli**, İstanbul, 2000, s. 126.

Ömer Tozar (Doğanşar, 1954-)

Doğanşar'a Özlem

Derdin ile oldum, divane deli,
Kıvrım kıvrım yollarını özledim.
Gözümde tütüyor Sivri, Tekeli,
Çiçek kokan bellerini özledim.

Çocuk iken, boz eşeğe binerdim,
Sevinerek, yıkılgandan inerdim,
Göl yapıp da ırmağında çimerdim,
Boz bulanık sellerini özledim.

Şu deli gönlüme, vuramadım gem,
Sakın bu halime eyleme sitem,
Çaldibi'ni sarmış, yağlıca çiğdem,
Gonca gonca güllerini özledim.

Salısok'tan, kaval sesi duyardım,
Bu nağmeye, çaresizce uyardım,
Gece gökyüzünde yıldız sayardım,
Senin bu tür hallerini özledim,

Duman almış, Tekeli'nin başını,
Arzularım, baharını kışını,
Evlik dolmasını, herle aşını,
Ocaklıkta küllerini özledim.

Var mı seni benden daha çok seven,
Bana gül görünür, dağında keven,
Harmanda sapların üstünde döven,
Buğdayında, çillerini özledim.

Irmak kıyısında, servi söğütler,
 Düğünlerde, o söylenen ağıtlar,
 Harmanlarda, halay çeken yiğitler,
 “Gardaş beri gel”lerini özledim.

Dağların boş olur, gelince güzün,
 Kırların bir cennet, olmasa düzün,
 Kağnıda koşulu, kara öküzün,
 Ayağında, nallarını özledim.

Derlerdi ki, filanca yer perili,
 Dört bir yanın, birbirine girili,
 Odalarda, kanepeye serili,
 Minderini, çullarını özledim.

Muhkem bir beldesi ora İslâm’ın,
 Olsa da gülersin, kederin gamın,
 Haştaş’la, Küllüce hem Alaçam’ın,
 Acı esen yellerini özledim.

Güderdik, dağlarda öküzle manda,
 Çocukluk ya durmazdık bir mekânda,
 Çelikle tork oynar idik harmanda,
 Yaylalarda mallarını özledim.

Kırtıllarda, kekliklerin dolaşır,
 Şahin sesi, yükseğinden ulaşır,
 Yeşmelerde, koyun kuzu meleşir,
 Yeşil, sarı, allarını özledim.

Mezgitli, Körselik, Belbaşı durak,
 Gölyayla, Dikenli bendeki merak,
 Çıkmıştır, yollarda şimdi madımak,
 Döllüklerin döllerini özledim.

Karasaban koşup tarla sürerdik,
Toprakları kat kat edip düererdik,
Çaylıgöl, Hümvek'ten fındık dererdik,
Kabuğunu follarını özledim.

Yılda bir gün panayırı kurulur,
Mehter zurna çalar, davul vurulur,
Başpehlivan, meydanlara kurulur,
Dosta açık kollarını özledim.

Top perçemli kızlar, yorulmak neymiş,
Bilmezler, yeşmede ederler emiş,
Vatandan ayrılmak ne illet şeymiş,
Senle olan yıllarımı özledim.

Babam bağırdıkça, duymadığımı,
Akşamki sopayı saymadığımı,
Irmak kıyısında oynadığımı,
Çökeliği, limlerini özledim.

Irmak kıyısında hep koşa koşa,
Çocuklar çıkardık, o Cırttutaş'a,
Doğanşar güzelsin, hep baştanbaşa,
Cücüleri, çallarını özledim.

Her gün seni, düşlerimde görürdüm,
Gelmek için canlarımı verirdim,
Yıkanırken, başıma da sürerdim,
Çamurunu, killerini özledim.

Duman sarmış, Tekeli'nin başını,
Özledim lorunu, bir de keşini,
Bir yol öpsem, toprağını taşını,
Kırlarını, çöllerini özledim.

Yüzük odasında, yiğidim diyen,
“Yüzük bende” deyip sopayı yiyen,
Yüzükte yenilip hıllleti giyen,
O acayip kullarını özledim.

Gelin olan genç kızların yasını,
Karanlıkdere'nin duman pusunu,
Minarelerinden ezan sesini,
Hakk'a açık ellerini özledim.

Bir acayip manzaradır Çalucu,
Besürü, Havile tatlı “alıc”ı,
Demirci örsünde döverken tucu,
Alnındaki terlerini özledim.

Doğanşar ÖMER'in öz cennet yurdu,
Eksilmez dağların dolanır kurdu,
Hasretinden yine gönlüm kudurdu,
“Bir gel” desen (gel)lerini özledim.¹⁶⁰

¹⁶⁰ Fikri KARAMAN, *İpsile Tozanlı Doğanşar*, İstanbul, 1990, s. 122-126.

Kadir Baba

Elbeyli Destanı

Elbeyi dediğin bir beyin adı,
Yöresi, töresi, yurdu beraber.
Göçebe olarak Halep'ten geldi,
Koyunu, kuzusu, kurdu beraber.

Beylerinin dört yanını sardılar,
El bağlayıp divanına durdular,
Menşürlü köyüne yuva kurdular,
Yakıştı obası, sardı beraber.

Burasını hele biraz sezelim,
Gerisini, uzun uzun yazalım,
Köylerini, birer birer gezelim,
Gezenler birlikte gördü beraber.

Kayadibi derler, çevrili taşla,
Halı dokuyorlar türlü nakışla,
Hemen oracıkta, Kızılcağışla,
Sorghuncuk'a ller erdi beraber.

Apardı, Yeniköy purun başında,
Eskiköy, Herekli durur karşımda,
Savcun'la Tatlıcak gelir peşinde,
Akar çeşmeleri gürdü beraber.

Duydun mu, Çallı'da Ağa Ümmet'i,
Kapıda yallardı, kırk tane iti,
Yılkı yayılırdı, binlerce atı,
On azap, beş çoban, dördü beraber.

Ümmetfakı, kenarda mı kalacak,
Bostancık, Hayırbey nasıl olacak,
Damlacık, Kahyalı tüten bir ocak,
Apaköy yukarda merdi beraber.

Alt başı Yanalak, üst başı Kavlak,
Goncadır gülleri, der kucak kucak,
Söğütçük, Koyuncu gez bucak bucak,
Çongar, Düynükkaya kardı beraber.

Güney köyü büyük, yanda Karalar,
Hanlı, Gözmen köyü sıra sıralar
Kızılca köy Elbeyli'yi aralar,
Ağceniş, Bedirli purdu beraber.

Akkuzulu göçmüş, kimse kalmamış,
Köyü terk edenler, hoşnut olmamış,
Durdulu, Haydarlı, dere Yaramış,
Üçünün iti de ürdü beraber.

Sürüden ayrılan, kurda yem olur,
Aslını unutan, kemden kem olur,
Damılı da hastalara em olur,
Bu köyün içinde pir di beraber.

Karalı'ya, cennet demek yakışır,
Bahçesinde bülbülleri ötüşür,
Medreseden âlimleri yetişir,
Şehitler cennete girdi beraber.

Kartalca'nın büyük büyük taşları,
Hazin öter, kayalıkta kuşları,
Göğ Ali'dir, k(1)ralları başarı,
Altımıza, minder serdi beraber.

Huyum böyle, yazar yazar silerim,
Yazdığıma, kendim bile gülerim,
Varmadığım köyden özür dilerim,
Hepsini gezmemiz, zordu beraber.

KADİR BABA, menzilime everim,
Varamazsam, dizlerimi döverim,
Elbeyli'nin her yanını severim,
Cemi cümlesini ferdi beraber.¹⁶¹

¹⁶¹ Kadir Pürlü Arşivi.

Hacı Yetkin (Hüyük köyü-Şarkışla, 1945-)

Emlek Yöresi

Gözümde canlanır, Emlek Yöresi,
Şimdi dağlarında olasım gelir.
Dost ilinde, sazın sözün sırası,
Muhabbeti canda, bulasım gelir.

Âşık Kamber ile Âşık Dertli'den,
Kul Sabri'den, Âgâhî'den, Veli'den,
Bir türkü dinleyip Derviş Ali'den,
Gönlümün gamını, silesim gelir.

Tekneli Pınar'ın varsam başına,
Yüzüm sürsem, Beserek'in taşına,
Kaleköylü Kemter Baba aşkına,
Meydanda bir semah dönesim gelir.

Kızılırmak coşkun akar baharda,
Turna Dağı, mahzun bakar seherde,
Toprak, neden özlem kokar bu yerde?
Bütün bu sırları bilesim gelir.

Gökkuyu'da, çoban kuşu öterken,
Boz mantarlar, öbek öbek biterken,
Erikli'de, güneş sessiz batarken,
Dinlendim'de, çadır kurasım gelir.

Gürlevik'te, mevsimler hep yaz gibi,
Gümüşpınar, soğuk akar buz gibi,
Tereli'de mehtap üryan kız gibi,
Her gece orada kalasım gelir.

Pir Sultan gözesi, Çermik yönünde,
Şeme Dağı, divan durur önünde,
Ataşlı'da, bir söyleşi anında,
Mey olup kadehe dolasım gelir.

Karlık, Karababa hep bizim dağlar,
İssız sulakları sessizce ağlar,
Üçoluk'tan serin bir ırmak çağlar,
Atılıp içine dalasım gelir.

Nalbant Obası'nda, konup göçerek,
Sultan Sulağı'nda, bade içerek,
HüyükYaylası'nda, serden geçerek,
Ruhumu sonsuza salasım gelir.

Baharözü, kıvamına erince,
Anaç toprak, bayramlığın giyince,
Terk edilmiş, yaylaları görünce,
Saçımı başımı yolasım gelir.

Arzusu kalbimde, bizim ellerin,
Ozanca sohbetin arı dillerin,
Tertemiz doğada, açan güllerin,
Duyarak kokusun alasım gelir.

Ana sütü gibi, ekmeği aşı,
Gizemli bir duygu, toprağı taşı,
Sanki beni bekler, dağların başı,
Her yıl o dağlara, gelesim gelir.

Yıllar yılı YETKİN gurbet derdinde,
Ömür bitti bu sevdanın ardında,
Veysel'lerin İzzet'lerin yurdunda,
Yanık türkülerle ölesim gelir.¹⁶²

¹⁶² Dost Dost, S. 19, Temmuz-Ağustos 2001, s. 33

Ozan Faruk (Faruk Korkmaz, Eşikli köyü-Gemerek, 1931-)

Gemerek

Kömür çıkar, toprağında taşında,
Özellik var hem yazında kışında,
Akar Kızılırmak yanibaşında,
Beşparmak Dağları, belin Gemerek.

Merdiveni mi var semanın katın,
Gönül meydanında yorulmaz atın,
Çıkınca yaylası Eşikli Çat'ın,
Yeşil orman olur, yolun Gemerek.

Sızır'dan kaynıyor şantiye suyun,
Alpözü'n, Ağcaşar, Eğerci köyün,
Kılıçdağı senin otlığın payın,
Apayıksı olur, malın Gemerek.

Dendil, Tekmen, Burhan sana karışır,
Çepni de Eğerci de meyve yetişir,
Pazarların birbiriyle yarışır,
Sergilenir kumaş şalın Gemerek.

İnköy'le Keklice, kaldı kenarda,
Bulhasan, Örenyurt onlar bir yanda,
Bunca köyün senin devr-i devranda,
Büyük Sivas senin ilin Gemerek.

İlçemde bambaşka bizim düzenler,
Minarede selâ verir ezanlar,
Bütün sende, sazlı âşık ozanlar,
Bülbüller misali, dilin Gemerek.

Bundan ötesini, dostlar ne deyim,
Hazret-i Adem'den geliyor soyum,
Sivas vilâyetim, büyük Çat köyüm,
Böylece arz olsun halim Gemerek.

FARUK, efkârımla okudum süzdüm,
İlçemi meth ettim, köylerim gezdim,
Aşk-ı muhabbetle bir destan yazdım,
İşte benim böyle halim Gemerek.¹⁶³

¹⁶³ Ayşe BENEK KAYA, **Ozan Faruk**, Sivas, 2004, s. 59-60.

Abdullah Sandık

Yeşil Gürün

Gürün İlçesi de Sivas'a bağlı,
İçi cennet gibi, bahçeli, bağlı,
Halkı fakir, fakat insana bağlı,
Yeşil Gürün methetmeye layıksın.

Doğudan batıya yol buradan geçer,
Yolcular konaklar, suyundan içer,
Nefis yemeği var, iştahı açar,
Yeşil Gürün methetmeye layıksın.

Çağlayarak akarsular buz gibi,
Bahçeleri bir gelinlik kız gibi,
Bu yazılan destan sana az gibi,
Yeşil Gürün methetmeye layıksın.

Daha söylenecek sözüm çok size,
Yabancılık çektirmediniz bize,
Buradan son vermek isterim söze,
Yeşil Gürün methetmeye layıksın.

Gökpınar'dan balıkların yüzüyor,
Valimiz merakla gelip geziyor,
SANDIK bu sözleri candan yazıyor,
Yeşil Gürün methetmeye layıksın.¹⁶⁴

¹⁶⁴ Musa TEKTAŞ-Aslan TEKTAŞ, *Gürün Şiirleri ve Şairleri*, Ankara, 2002, s. 61-62.

Emin Alpay (Çevirme köyü-Gürün, 1949-)

Gürün

Ağaçlar yeşermiş süsler dalları,
Cevizi, elması, güzel dutu Gürün'ün.
Çiğ süzme pekmezi, besler balları,
Kaysı pelverdesi, tadı Gürün'ün.

Virajlı olsa da asfalt yolumuz,
Gökpınar meşhurdur, balık gölümüz,
Misafire hürmet tatlı dilimiz,
Misafirperverdir, adı Gürün'ün.

Sumaklı ekşili ünlü köftesi,
Tandır ekmek, sacda pişen yufkası,
Asmanın altında ikram sofrası,
Lezzetle yenirdi balı Gürün'ün.

Komşusunda nişan düğün olunca,
Paylaşırlar misafiri gelince,
Çünkü töre böyle incedir ince,
Hürmetle yarışır, dutu Gürün'ün.

Mum sekili odalarda direği,
Patatesli kömbe, pancar çöreği,
Özlemle tutuşup yanar yüreği,
Dillerde dönerdi adı Gürün'ün.¹⁶⁵

¹⁶⁵ Mehmet Ali Öz Arşivi.

Ersani Yiğittürk (Gürün, 1948- 1996)

Şen ol Gürün'üm

Meyve yüklü dallar, bülbül ötüşür,
Bağınla, bahçenle, şen ol Gürün'üm,
Sende olsan belki gönlüm yatışır,
Bağınla bahçenle şen ol Gürün'üm.

Etiler mi kurmuş daha mı evvel,
Seni tanıtmaktır, olanca emel,
Gel kardeşim, artık vatanına gel,
Artık meyve yüklü dal ol Gürün'üm.

Gökpınar'ım, manzarası hoş olur,
Terz'oğlunda, renk renk mermer taş olur,
Lahana dürülür, güzün baş olur,
Misket elmasıyla al ol Gürün'üm

Sebze-meyveler her ne olsa yetişir,
Bülbül sesi, su sesine katışır,
Tutuşur da deli gönlüm tutuşur,
Arının yaptığı bal ol Gürün'üm.¹⁶⁶

¹⁶⁶ Mehmet Ali Öz Arşivi.

Ersani Yiğittürk**Gürün**

Senden uzak hasretini çekenler,
İçten içe yanar gider Gürün'üm.
Yaşta küçük fakat erken çökenler,
Hasretinle yanıp tüter Gürün'üm.

Dört mevsim sendedir, baharın neşe,
Gezdim her yanını, ben köşe köşe,
Şaşkın oldum, gidemedim bir işe,
Senin hasretine yandım Gürün'üm.

Sivas vilâyetim, kasabam Gürün,
Bir kez olsun, dostlar sizler de görün,
Gidin o beldede, devranlar sürün,
Neşeli Gökpınar, sende Gürün'üm.

Yalçın kayalarla, Şuğul'un ulu,
Sağı meyveliktir, çiçeklik solu,
ERSANÎ ah çeker o da Allah kulu,
Sana kavuşmayı özler Gürün'üm.¹⁶⁷

¹⁶⁷ Mehmet Ali Öz Arşivi.

Gülebi (Kadir Gülsoy, İncesu köyü-Gürün, 1926-)

Gürün'e Hasret

Çoktandır hasretim, Yeşil Gürün'e,
Yollar, beni Gürün'üme götürün.
Ben hayranım kırlarının tülüne,
Tüller, beni Gürün'üme götürün.

İlim koca Sivas, Gürün'dür kazam,
İncesu köyümdür, hiç unutmasam,
Sivas illerine nağmeler yazam,
İller, beni Gürün'üme götürün.

Dillere destandır, Gürün'ün şalı,
Gönüllere dolar yeşili alı,
Yeşil bahçelerin meyveli dalı,
Dallar, beni Gürün'üme götürün.

Mevsim yaz bahardı, açmıştır güller,
Güllerin kokusunu getirsin yeller,
İlkbahar da akan bulanık seller,
Seller, beni Gürün'üme götürün.

Kırlarında navruz nergiz toplardım,
Toplar toplar doya doya koklardım,
Güllerini iç cebimde saklardım,
Güller, beni Gürün'üme götürün.

Hezanlı, Sümbüllü, koca Tahtalı,
Suları buz gibi temiz havalı,
Canlara can katar kaymağı balı,
Ballar, beni Gürün'üme götürün.

Sazımın çaldığı Sivas illeri,
Ben de gezdim gördüm Çamlıbelleri,
Püfür püfür eser serin yelleri,
Yeller, beni Gürün'üme götürün.

Gökpınar'a gidip kaynak görmeli,
Akdere, Şuğul'da sefa sürmeli,
Gürün'ü söyleyen sazın telleri,
Teller, beni Gürün'üme götürün.

Gurbetçinin çevre yanı od olur,
Sılasından ayrı düşen yad olur,
Vuslata erişen kullar şad olmuş,
Kullar, beni Gürün'üme götürün.

Garip gönlüm hasret ile dopdolu,
Hepimizi saran Gürün'ün kolu,
Bana da açılsın Gürün'ün yolu,
Kollar, beni Gürün'üme götürün.

Gün gelip solacak goncalar güller,
Konuşmaz olacak şakiyan diller,
Salacamı tutacak vefalı eller,
Eller, beni Gürün'üme götürün.

GÜLEBOĞLU eş-dost yan yana,
Kavuşmuş gibiyim şu an sılama,
Tatlı diller şifa verir insana,
Diller, beni Gürün'üme götürün.¹⁶⁸

¹⁶⁸ Mehmet Ali Öz Arşivi.

Gülhanî (Ayvalı köyü-Gürün, 1940-)

Gürün

Yönünü döndermiş, ulu dağlara,
Gövdeli'den gelir sellerin Gürün.
Şeyda bülbül, yuva yapmış bağlara,
Kuşlar mekânıdır, dalların Gürün.

Gözüm seni çoktan beri göremez,
Senden ayrı düşen fazla duramaz,
Tahtalı Dağı'nın karı erimez,
Behramlı'da eser, yellerin Gürün.

Seni seven insan önem vermeli,
Dağın taşını derin yarmalı,
Saççağız suyuna baraj kurmalı,
O zaman düzelir hallerin Gürün.

Ne güzeldir, Gökpınar'ın akışı,
Fakir insanların garip bakışı,
Elbet birgün yapılacak yokuşu,
Engelsiz olacak yolların Gürün.

Bu güzel vatana, emek çekmeli,
Boz tepelerine ağaç dikmeli,
Su yerine, gözyaşları dökmeli,
Yeşillik olmalı dalların Gürün.

Bülbül bağa girdi, güller gülüyor,
Yapıldı yolların haber geliyor,
Bahçelerin elma ile doluyor,
Her yerde tanınmış malların Gürün.

Yaz bahar ayında, başlar geziler,
Nice şehit verdi, nice gaziler,
Şimdi tarih oldu, eski maziler,
Halen söyleniyor, şalların Gürün.

Çok gezdim Gübün'ü, Tıhmın, Telin'i,
Seyran ettim, yeşilini alını,
Gel gör, Âşık GÜLHANÎ'nin halını,
Derdime dermandır, ellerin Gürün.¹⁶⁹

¹⁶⁹ Gürünlü GÜLHANÎ, **Birlik Olunca**, Ankara, 1984, s. 31.

Gülhanî

Saydığım Köyler

Şeref, Yuva, Külâh, Alacamezar,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.
Gönül yorulmadan gezdikçe gider.
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Dayakpınar'ına gittim bu sene,
Mahgenli, her zaman atılır öne,
Karahisar, çok yakındır Yelken'e,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Başören'de bitmez tükenmez sorun,
Sarıca uzaktır, görünmez Gürün,
Tepecik'te meyve bol olur ürün,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Çatkara, Dırışlar, Koyunlukoca,
Telin'de yatıyor Gameli Hoca,
Kalederesi'nde tütüyor baca,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Otlukilise'nin meşhur koyunu,
Akpınar'ın içmek gerek suyunu,
Gören bilir elbet Tohma boyunu,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Eskihamal, gurbet ele taşınır,
Karadoruk, kara kara düşünür,
Dürmepınarı'nda yazın üşünür,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Gübün'e, Tihmın'a haber yollasam,
Kaysı yesem, dut ağacı sallasam,
Sazcağız köyü'nde bahçe bellesem,
Gürün'e bağlıdır saydığım köyler.

Kılıçdoğan nere, Çiçekyurt nere,
Yılanhüyük bitti, göç vere vere,
Kayalar, Yaylacık ıssız bir yöre,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Hüyüklyurt, seni mamur etmeli,
Kervanmağara'ya yazın gitmeli,
Güneş'in dağında, koyun gütmeli,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Göbekören taşlık, İncesu sazlık,
Davulhüyük dağlık, Beypınar düzlük,
Karakuyu soğuk, Yazıyurdu buzluk,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Böğrüdelik, Konakpınar kış olur,
Kaynarca'da, üç beş göçmen kuş olur,
Bozhüyük, Kaşküyü kışın boş olur,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Kızılıpınar, Kavak ormansız çaldır,
Börklü'nün ağası beyleri boldur,
Misafire ikram yağ, kaymak, baldır,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Akdere, Çevirme, Eskibektaşlı,
Deveçayırı'nın dağları kışlı,
Reşadiye, göçmüş kalanlar yaşlı,
Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Geloş, Kürkçü bir birini kayırır,
 Karapınar, kavga olsa ayırır,
 Camiliyurt, fakirleri doyurur,
 Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Kızılburun, Tahtalı'nın tabanı,
 Çiğdem çiçek sarmış yazı yabanı,
 Kaval çalar, Maraşlı'nın çobanı,
 Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Kızılören, Karaören süt satar,
 Osmandede, mantar toplar ot satar,
 Hamalçayı, pekmez satar, dut satar,
 Gürün'e bağlıdır, saydığım köyler.

Güllübucak, Güldede'nin yanındır,
 Tekirahma, Gövdeli'nin önüdür,
 GÜLHANI'yim destanımın sonudur,
 Gürün'e bağlıdır saydığım köyler.¹⁷⁰

¹⁷⁰ Mehmet Ali Öz Arşivi.

Hamit Bölücek (Akdere-Gürün, 1936-)

Gürün

Kadir Mevlâ'm hoş yaratmış Gürün'ü,
Sıra sır güllerine hayranım,
Kırlarını, çiğdem çiçek bürümüş,
Derde derman ballarına hayranım.

Vadiye uzanmış cennet misali ,
Karışmış yeşili, karışmış alı,
Goncalara konmuş, öter bülbülü,
Ünü yaygın şallarına hayranım.

Bir ışıktır evliyası, velisi,
Çok faaldir memurları, polisi,
Kadirşinas bu beldenin ahalisi,
Cana yakın kullarına hayranım.

Hoş izlenir şairleri, sazları,
Çok efendi ağır başlı kızları,
Çeyiz dizmek hünerleri, hazları,
Göz okşayan tüllerine hayranım.

Dağlarda kekiği, yavşanı güzel,
Sarplarda kekliği, tavşanı güzel,
Evlerde düğünü, nişanı güzel,
Cazibeli hallerine hayranım.

Koca cevizleri, hep ulu beden,
Bize armağandır, yüce Mevlâ'dan,
İstanbul'dan alıp, ta Van'a giden,
Asfalt olan yollarına hayranım.

Ünlüdür mahsulü, yurda yayılır,
Yiyen insan, lezzetine bayılır,
Ağırlaşmış, hep yerlere eğilir,
Meyve yüklü dallarına hayranım.

Her mevsimde, bir güzellik görülür,
Her şehirde, elmaları sorulur,
Her cumada, bir pazarı kurulur,
Kaliteli mallarına hayranım.

HAMİT der ki, benden Gürün'e selâm,
Burası güzel yer, hasılı kelim,
Gökpınar dediğin ayrı bir âlem,
Ayna gibi göllerine hayranım. 171

Layıkî (Muhammed Sezaî, Çevirme köyü-Gürün, 1892-1958)

Gürün'ün

Evvel bahar yaz ayları gelince,
Açılır bahçede, gülü Gürün'ün.
Hava bulanıp da yağmur yağınca,
Her dereden akar, seli Gürün'ün.

Gürün deresinden akan bir çaydır,
Evleri mermerden sanki saraydır,
Yollar yapılıyor, otuz üç aydır,
Sivas'a bağlandı yolu Gürün'ün.

Herkes gelir, bahçelerde oturur,
Esen rüzgâr yere güller yatırır,
Arılar uçuşur, çiçek götürür,
Gayet leziz olur, balı Gürün'ün.

Seher vakti, kuşlar öter, bağında,
Boz koyunlar otlar, yüce dağında,
Lâle sümbül kokar, taze yağında,
Ne güzel yayladır eli Gürün'ün.

LAYIKÎ söylüyor, Gürün'ün halin,
Üstyanı İncesu, altyanı Telin,
Hanım kızlar giyer, cakarın şalın,
İlden ile gider, şalı Gürün'ün.¹⁷²

¹⁷² Mehmet Ali Öz Arşivi.

Medine Kayapınar (Yazyurdu köyü-Gürün, 1935-)**Gürün**

İki dağın arası kurulmuş yerin,
Nerede tarlan da nerede ürün,
Çıkınca tepeye şirindir Gürün,
Gördüm yeşil olur, yazı Gürün'ün.

Sivas a bağlıdır, Malatya yakın,
Gençleri gurbete ediyor akın,
Bilirim, insanı cana çok yakın,
Sevecen halkı var, yeşil Gürün'ün.

Bahçesinde elma kaysılar biter,
Dallarında şeyda bülbüller öter,
Arısı var petek petek bal yapar,
Doyulmaz, tadına yeşil Gürün'ün.

Sinende barınır oğlum ve kızım,
Çok güzel geçiyor baharın yazın,
Yeter hey MEDİNE kes artık sözün,
Saymakla bitmiyor methi Gürün'ün.¹⁷³

¹⁷³ Birsen Akpınar Arşivi.

Mustafa Çevik (Yolgeçen köyü- Gürün, 1953-)

Gürün'üm

"Bismillah" diyerek, başlayım hele
Dört tarafın nurla dola, Gürün'üm.
Kıyamete kadar zeval vermeye,
İnsanların mutlu ola, Gürün'üm.

Duayla başlayım, hayıra geçsin,
Her dalında bin bir güllerin açsın,
Kestiğin kurbanlar, Hakk'a kavuşsun,
Her tarafın nurla dola, Gürün'üm.

Gürün değil, Görün asıl anlamı,
Battal Gazi evliyadan kalma mı?
Bu güzellik nerden, Hak'tan bulma mı?
Her dalında filiz sala, Gürün'üm.¹⁷⁴

¹⁷⁴ Mehmet Ali Öz Arşivi.

Tacettin Kekeç (Kızılburun köyü-Gürün, 1945-)

Gürün

Senden ayrılmıştım, on bir yaşında,
Gözüm kaldı toprağında taşında.
Bir tas su içseydim pınar başında,
Seni çok özledim, yeşil Gürün'üm.

Sende yazlar başka, bahar bambaşka,
Özledikçe düştüm, erilmez aşka,
Dallarında öten kuşların başka,
Sen çok özledim, yeşil Gürün'üm.

Kalbim senin hasretinle dopdolu,
Beni senden aldım, zalimin kolu,
Bırakmaz ki, gidem gurbetin yolu,
Seni çok özledim, yeşil Gürün'üm.

TACİ der ki, sıra değil canımsın,
Kalbimde çarpışan heyecanımsın,
Sen ki damarımda akan kanımsın,
Seni çok özledim, yeşil Gürün'üm.¹⁷⁵

¹⁷⁵ Mehmet Ali Öz Arşivi.

Turgut Yalçın

Yeşil Gürün

Biz de methedelim bizim ilçeyi,
Yabancılar gelip görsünler deyi.
"Tilgarimo" adı ile bilinmiş,
Tarihe ismini örsünler deyi.

Hititlerden, kayaları delinmiş,
Yeraltından, Burçevi'ne gelinmiş,
Bugün, encümende karar alınmış,
Millete cereyan versinler deyi.

Her tarafı yeşil, söğüt çeşmesi,
Cenneti andırır, her bir köşesi,
Toprak bayramında olsun neşesi,
Boş kalan yerleri sürsünler deyi.

Etrafına yüksek dağlar yaslanmış,
Tarih boyu, yata yata uslanmış,
İnsanları, işsizlikten paslanmış,
Geçim sahasını, bilsinler deyi.

Zengin tüccarların hepsi ermiş,
Fakir insanlar da ipe un sermiş,
Allah bize, doğru yolu göstermiş,
Biraz üzerinde, dursunlar deyi.

Ortasından geçer, Tohma Irmağı,
Güneyde boy verir, Hezanlı Dağı,
Hemi yoğurdu bol, hemi kaymağı,
Dağda keklikleri, vursunlar deyi.

İlçemizi, bağlamışlar Sivas'a,
Kaderi bürünmüş, bir kara yasa,
Yazın Gökpınar'da, içkili masa,
Turistik motelde, kursunlar deyi.

Çalışkandır, Belediye Başkanı,
Tamirat görüyor, şehrin dört yanı,
Misafirperverdir, temiz insanı,
Geçen yolculardan sorsunlar deyi.

Bizde Gökpınar var, dillere destan,
Bahçeler ağaçlı, bağ ile bostan,
Elması meşhurdur, armudu hastan,
İnce kabukludur, soysunlar deyi.

Bol neşeli olsun Gürün gecesi,
Noksanların tam çözülsün hecesi,
Camilerde, vaaz verir hocası,
İslâm ahlakına uysunlar deyi.

Çayboyu da ilçemize eklendi,
Lise için, biraz yardım beklendi,
TURGUT YALÇIN kalemine yüklendi,
Bütün Gürünlüler duysunlar deyi.¹⁷⁶

¹⁷⁶ Hale Şardaş, a. g. e., s. 148-149.

Turgut Yalçın (Gürün/Sivas, 1930-)

Gürün

Nasıl tarif etsem, bizim elleri?
Tilgarimo, asıl adı Gürün'ün.
İlçemizde iş sahası olmazsa,
Parasız çıkar mı tadı Gürün'ün?

İnanmayan, gelsin görsün bir kere,
İki dağ arası, Bağırsak Dere,
Motorlu taşıtlar, çıkmaz sefere,
Kışında kapanır, yolu Gürün'ün.

Bahar aylarında, bostan ekerler,
Kışın kahvelerde, tespîh çekerler,
Bütün veresiye döner tekerler,
Fincanla açılır, falı Gürün'ün.

Yaz gelince, dutlar olur sallanır,
Zerdaliler olgunlaşır ballanır,
Söğütleri yapraklanır dallanır,
Solmaz, yeşil ile alı Gürün'ün.

Kış basınca, şehir gömülür kara,
Yoksulluk dediğin derin bir yara,
Eskiden dokunur, sağlardı para,
Tezgâhta bindallı, şalı Gürün'ün.

Akide Gökpınar, suyun menba(ğ)ı,
Balık tutmak için, atarlar ağı,
Çakçur'un arkası, Tozluyurt Bağı,
Meyveden kırılır, dalı Gürün'ün.

Elma, armut meyvelerin yarısı,
 Çok lezzetli, Şu dutların sarısı,
 Ağustosta, oğul verir arısı,
 Peteklerden çıkar, balı Grn'n.

Herlesiyle köfte meşhur aŐları,
 Manti, rek yemeklerin başları,
 Dağdan çıkar kerpiç gibi taşları,
 Tahtadan düzgündür, salı Grn'n.

Bazı sene, ayaz meyveyi yakar,
 Lahana, patates, bostandan çıkar,
 Tohma suyu coşar, etrafı yıkar,
 Bahçeleri basar, seli Grn'n.

Bir garip sessizlik, arŐıyı sarar,
 ÇalıŐmayan insan ne işe yarar?
 Yeni başkanımız, çareler arar,
 İmar ister, sağı-solu Grn'n.

Bizden selm sylen yrana eşe,
 ayboyu da Suatı'yla peŐpeŐe,
 Kalkınması için baŐlandı işe,
 Çarşısı, pazarı yolu Grn'n.

Burevi semtiyle Şuğul'un bendi,
 Şu zalim yoksulluk bizi de yendi,
 TURGUT YALÇIN Şimdi Sivas'a indi,
 Hep sizlere kalsın malı Grn'n.¹⁷⁷

¹⁷⁷ Hale Şardaş, a. g. e., s. 161-162.

Ali Doğan (Doğanlı köye-Yıldızeli, 1949-)

Var Hafik'te

Bir yanı Sivas'tır, bir yanı Zara,
Doğudan batıya yol var Hafik'te
Kıbrıs savaşında, canını vermiş,
Adem gibi şehit kul var Hafik'te.

Yoğurdu doldurur, çamdan yayığa,
Heveslidir, onlar palabıyığa,
Bizden selam olsun Ahmet Ayığ'a
Dünyalarca şanlı dil var Hafik'te.

İnsanları merttir, güven bağlanır,
Herkes gelir yiyip içip eğlenir,
Yurdumuza çokça döviz sağlanır,
Turistleri çeken göl var Hafik'te.

Eller nasırlı yüzleri nurmuş,
Kazma, balta ile düşmana vurmuş,
Kocaları cephelerde can vermiş,
Kara Fatma gibi dul var Hafik'te.

Yiğitleri vardır, silah kolunda,
Hafik halkı Atatürk'ün yolunda,
Ata'nın yüzüncü doğum yılında,
ALİ ile coşan tel var Hafik'te.¹⁷⁸

¹⁷⁸ Doğan Kaya Arşivi.

Kayhanî (Nizamettin Kayhan, Hafik, 1957-1999)

Hafik

Ertuğrul Gazi, burada durdu,
Selçuklu'yu tuttu, Moğal'a vurdu,
Türk'ün devletini, burada kurdu,
Her kasaba, böyle şana kavuşmaz.

Çadırlar çukuru, ordu yatağı,
Sultanpınar, Sultan Selim otağı,
Koru çayırları, ordu otağı,
Her kasaba, böyle şana kavuşmaz.

Bir yanı Sivas'tı, bir yanı Zara,
Hafik'te açıldı, büyük bir hara,
Tez zamanda geçti, hemen de kâra
Her kasaba, böyle şana kavuşmaz.

Kızılırmak geçer, yanı başından,
Suları çağlıyor, Göl'ün başından,
Oturup yemeli, bulgur aşından,
Her kasaba, böyle şana kavuşmaz.

Sağlam olur, bu devletin temeli,
Budur ancak milletimin emeli,
Koçhisar'a artık Hafik demeli,
Her kasaba, böyle şana kavuşmaz.

KAYHANÎ'nin anayurdu, öz yurdu,
Ecdadım burada, köyünü kurdu,
Gelen geçen herkes, şanını sordu,
Her kasaba, böyle şana kavuşmaz.¹⁷⁹

¹⁷⁹ Nizamettin KAYHAN, **Hafik'te Zaman**, Hafik, 1996, s. 38.

Mustafa Altınay

İmranlı

İsmi duyardım elin dilinden,
Kader bizi sana saldı İmranlı.
Çıkıp geldim, şanlı Sivas ilinden,
Artık bura mekân oldu İmranlı.

Geldiğim gün, önüm kesti boran kış,
Bizi hoş tutarsan, eylemem alkış,
Yoksulu bayıyla işlenmiş nakış,
Sende yaşayanlar, n'oldu İmranlı?

Yönünü seyrettim, güneye bakar,
Orta yerden Kızılırmak'ın akar,
Çiçeklerin açar, güllerin kokar,
İçerim sevgi haz doldu İmranlı.

Hocaları okur güzel ezanı,
Kimse sevmez, düzenini bozanı,
Tarih boyu hatırla sen yazanı,
Dileğim yerini buldu İmranlı.

Sivas'a bağlıdır, Zara'dan öte,
Muhabbet tohumu burada bite,
Karşı dayılarım yedire kete,
ALTINAY fikire daldı İmranlı.¹⁸⁰

¹⁸⁰ Doğan Kaya Arşivi.

Ozan Mehmet**İmranlı**

Ey şirin İmranlı, ey güzel ilçem!
Yoluna sevdalı, bu gönül senin.
Ne kadar severim, seni bir bilsen,
Çalına sevdalı, bu gönül senin.

Bir nahiyen ile yüz bir de köyün,
İçimde sevgisi, ölene değin,
Kışın sobalarda yanan tezeğin,
Külüne sevdalı bu gönül senin.

Akar Kızıldağ'dan buz gibi suyun,
O sudan içerler, kuzuyla koyun,
Boynumu vursalar, değişmez huyum,
Gülüne sevdalı bu gönül senin.

Kızılırmak, senin bağrından çıkar,
Gece gündüz demez, yolunda akar,
Bazen hırçınlaşır, dağları yıkar,
Seline sevdalı, bu gönül senin

Dağlarında, boz yeleli kurdun var,
Yiğidin var, delikanlın, merdin var,
Biliyorum tükenmeyen derdin var,
Haline sevdalı bu gönül senin.

İnsanın var hüznün, neşe bölüşen,
İnsanın var hep el ele çalışan,
Türlü türlü çiçeklerden oluşan,
Balına sevdalı, bu gönül senin.

Sevdalıyım, sana inceden ince,
Senin gibi vatan bulunmaz bence,
Küçüğe büyüğe yaşlıya gence,
Ölüne sevdalı, bu gönül senin.

OZAN MEHMET, âşık ilkbaharına,
Kızıldağ'da eksilmeyen karına,
Yaylalarda esen sert rüzgârına,
Yeline sevdalı bu gönül senin.¹⁸¹

¹⁸¹ Baran ÖZDEMİR, *Delice Köyü Folklor Monografisi*, Sivas, 2004, s. 186
(Basılmamış Lisans Tezi).

Ozan Mehmet (Mehmet Şengül Delice köyü-İmranlı 1959)

İmranlı için

Bir şiir yazayım, İmranlı için,
Her mısrası, kekik, reyhan, gül olsun.
Yaylaları anlatayım evvela,
Peyniri, yoğurdu, sütü bol olsun.

Yaylalarımızı gezmeden gitme,
Kuzeyde Sarıyar ve nazlı Çatma,
Karataş Yaylası'nı yabana atma,
Bensiz o yaylalar, yansın kül olsun

Çağıldayıp aksın, Çulha Deresi,
Gurbet ele gelsin, suların sesi,
Kızılırmak, mest eyleyip herkesi,
Mart ayında coşsun, gene sel olsun.

Sıladan ayrılmak, ömür törpüsü,
Gitmez hayalimden dağların sisi,
Dilimden düşmeyen hasret türküsü,
Gurbet elden Kızıldağ'a yol olsun.

Delice, Doğançal, Alacahacı,
Bütün köyler hepsi başımın tacı,
OZAN MEHMET der ki; "erdem ilacı,
İmranlı'da üretilen bal olsun."¹⁸²

¹⁸² Baran ÖZDEMİR, a. g. t., s. 180.

Berdarî (Ali Doğan, Şenyurt Köyü-Ulaş, 1929-)

Kangal Destanı

Meslekî, Müşterî, Ruhsat, Minhacî,
Ezelden bellidir zatı Kangal'ın.
Cankurtaran Beli, tarihi acı,
Kar altında kalır, katı Kangal'ın.

Emsalî, Hayatî, ana Derdiment,
Hayatî, Zakirî ziyade ebyat,
Düğünde bayramda hoş olur sohbet,
Ciritte yarışta, atı Kangal'ın.

Ovalar ekindir dağlar yazılar,
Balıklı Göl, derde derman sızılar,
Kimya oku yiyen koyun kuzular,
Misk kokar, yedikçe, eti Kangal'ın.

Başları örtülü gelin kızı var,
El-yüzü kapalı, sade izi var,
Kışları ağırdır, güzel yazı var,
Gül kekik kokulu, otu Kangal'ın.

Gençler çuha giyer, kızlar ipeği,
Döğerler bulguru çıkar kepeği,
Dünyaya nam saldı, koyun köpeği,
Polise yardımcı, iti Kangal'ın.

Dağları madendir, toprağı serin,
BERDARÎ Kertmeli yaylası serin,
Âlimleri başta, fetvası derin,
Besmelesiz açmaz kiti Kangal'ın.¹⁸³

¹⁸³ Doğan Kaya Arşivi.

Leşkerî (Yellice köyü-Kangal, 1963-)

Kangal

Anadolu kültürünün atağı,
Dostluğu söyleşir, dili Kangal'ın.
Yemyeşil açılır, bahçesi bağı,
Burcu burcu kokar, gülü Kangal'ın.

Çermiğinde, balıkları oynar,
Yaylasında, kuzuları meleşir,
İnsanları, dünya ile kaynaşır,
Herkese örnektir, halı Kangal'ın.

Akarsu'yla, Sünbül'üyle, Ruhsatı,
Nar İsmail, Baştuğ'uyla, Etem'i,
Papur'la da bitmez âşıklar demi,
Hep dertli çalıyor, teli Kangal'ın.

Enginden, yüksekten evleriyinen,
Kazası, nahyesi köyleriyinen,
Ovası, bayır, düz yerleriyinen,
Dünyaya ulaşır, yolu Kangal'ın.

Acı poyraz eser, yolları tozar,
Baharda aşıklar, kol kala gezer,
O Kangal çayında ördekler yüzer,
Solmuyor yeşili, alı Kangal'ın.

LEŞKERÎ Kangal'dır, Kavak'tır ilim,
Yarası var gönlümde, o sarı telin,
Dostlar senede bir Kangal'a gelin,
Gariban kalmasın eli Kangal'ın.¹⁸⁴

¹⁸⁴ Mamak Belediye Başkanlığı-HAŞKOOP, **Halk Ozanları ile Mamak**, Ankara, 1997, s. 79.

Mihmanî (1957 yılında Kangal'ın Soğukpınar- Kangal /
Sivas, 1965-)

Kangal Güzellemesi

Dört mevsim her yerde başak vererek
Dallarında sevda kokar Kangal'ın
Güçlü kaslarıyla yiğit mertlerin
Yollarında sevda kokar Kangal'ın

Nice ürünleri her isme desen
Tarihini bilen olmaz yol kesen
Harita içinde harflerle esen
Yellerinde sevda kokar Kangal'ın

Kendi kimliğine sahip çıkınca
Bütün güzelliğe kinsiz bakınca
Sevda üzerine türkü yakınca
Dillerinde sevda kokar Kangal'ın

Heybetli yanınca aşkı güneşten
Gözden ıraklara yakın kardeşten
Sevgi türeyince korsuz ateşten
Küllerinde sevda kokar Kangal'ın

Geçmişten bugüne önde gidince
Dünya ilimiyle yarış edince
İnsanlık yolunda yolu güdünce
Hallerinde sevda kokar Kangal'ın

Yüzlere gülümser toprağı taşı
Gönüller sultani asildir başı
Özgürce akınca terinin yaşı
Sellerinde sevda kokar Kangal'ın

Feryadî Suzanî deryanın dibi

Fatma Oflaz olmuş Derdimend Bibi
 Ruhsatî Meslekî Minhacî gibi
 Kullarında sevda kokar Kangal'ın

Nice akarsular gelince dile
 Barış dostluk huzur can verir güle
 Hünerli parmaklar vurunca tele
 Tellerinde sevda kokar Kangal'ın

Şifa dağıtınca Balıklı Çermik
 Alkışladı dünü hamalda termik,
 Emeğinin eli olunca tırmık
 Kollarında sevda kokar Kangal'ın

Bağrına basınca bucak köyünü
 Binleri bürüdü fikir oyunu
 Övgüye girince köpek koyunu
 Mallarında sevda kokar Kangal'ın

Mihmanî zor işi başardı birden
 Böyle kabiliyet bilmem ki nerden
 Burcu burcu koku saçınca serden
 Güllerinde sevda kokar Kangal'ın

Seyfi Fındık (Ortaköy-Şarkışla, 1934-)

Ortaköy

Sivas vilâyetim, Şarkışla kaza,
Köylüler toplanmış,giderler tuza,
Pazarlık yaparlar, gelinlik kıza,
Eğlenip durmaya Ortaköy gerek..

Doğusunda, Çakal köyü yaslanır,
Alaçayır, Çerkesleri süslenir,
Eller, saçı tezek yakar is verir,
Eğlenip durmaya Ortaköy gerek..

Yolumuz uğradı, geçtik Hardal'a,
Mecitli'nin yüreğine dert ola,
Yaylası yok, baykuşları yurt ola,
Eğlenip durmaya Ortaköy gerek.

Beyurdu'nun güzelleri sallanır,
Çağlayan'da arı çoktur, ball'olur,
Maşlak köyü, küçük ama dill'olur,
Eğlenip durmaya Ortaköy gerek.

Geri dönüp Sivarlan'a uğradım,
Büyük üstadıma niyaz eyledim,
Bulasan'da, rakı içip söyledim,
Eğlenip durmaya Ortaköy gerek..

SEYFİ FINDIK, bu köyleri dolaştım,
Vakit geçti, ben Höyük'e ulaştım,
Yağdı yağmur, çamurlara bulaştım,
Eğlenip durmaya Ortaköy gerek.¹⁸⁵

¹⁸⁵ Mevlüt ÖZHAN-Emine KIRCI-Ömer GÖZÜKIZIL-N. Zeynep ÖZÇÖREKÇİ-
Mukadder KÜREN, *Yaşayan Halk Ozanları Antolojisi*, Ankara, 1992, s. 140-141.

Battal Aydoğmuş (Ortaköy-Şarkışla, 1941-2001)

Ortaköy

Şimdi Ortaköy'ü biraz methedem,
Emsalin bulunmaz, senin Ortaköy.
Yalancı cennete benzer misalin,
Bakmakla doyulmaz, güzel Ortaköy.

İsmi söyleyen diller ballanır,
Güzellerin edalanır, sallanır,
Arıların oğul verir, ballanır,
Ballar ile bezenirsin, Ortaköy.

Emlek Yöresi'nde, yoktur benzerin,
Yüzü güler, seni gelip görenin,
O güzel sohbetin, tatlı demlerin,
Misafire saygılısın, Ortaköy.

Laleler sümbüller, biter dağında,
Mor sümbüllü kuşlar, öter bağında,
Sarıkaya, seni bekler sağında,
Etrafında sıradağlar, Ortaköy.

Yaz geldimi, şirin olur düğünün,
Etraf köyelerine bakan öğünün,
Sıra sıra halay çeker, yiğidin,
Aslan gibi yiğitlerin Ortaköy.

Bir Çermik'in vardı, canlar dermanı,
İşte onun için, okun fermanı,
Senin ile dem çekmenin zamanı,
Emsalin bulunmaz, senin Ortaköy.

Yaz geldimi, Kaplandere'n şenlenir,
 Öksüz uçan kuşlarınız dillenir,
 Meyvelerin, insanlara can verir,
 Hangi meyvelerin saysam Ortaköy.

Karataş'tan geçer yaylanın yolu,
 Kış günü gidilmez, çetindir beli,
 Sivralan, Hüyük'ten gelir selleri,
 Akar ırmaklara, selin Ortaköy.

Yaylam arkanızda dağa yaslanır,
 On dört sürü koyunların beslenir,
 Güzellerin allar giyer süslenir,
 Renkten renge bezenirsin Ortaköy.

Hocaların tayin olmuş köylere,
 Subayların emir verir erlere,
 Âşıkların gider, ilden illere,
 Ünün var her yerde senin Ortaköy

Bir değirmenin var, Hakk'ın hikmeti,
 Hayrette bıraktı, bütün milleti,
 Ekmeğinle kazanmışsın şöhreti,
 Daim şöhretlere kavuş Ortaköy.

Her tarafa, haber verin duyulsun,
 Sayın Vali'm, ziyarete buyursun,
 Ustamız Hidayet Gündüz sağolsun.
 Bir kat daha arttı şanın Ortaköy.

Bir köprün gelen geçer barınır,
 Zengindir köyümüz, her şey alınır,
 Korna çalar, kamyonların bağırır,
 Sıra sıra kamyonların Ortaköy.

Bir kısmın da Ankara'ya ulaşır,
Ta bir kısmın Almanya'da dolaşır,
Gece gündüz sarhoşların bağrışır,
Hep sarhoş, ayıgın azdır Ortaköy.

Bir kısmın da Adana'dan yer almış,
Bir kısmın da zengin olmuş, bey olmuş,
Bir kısmın da kol kol olmuş dağılmış,
Her tarafa kök salmışsın Ortaköy.

Karakol kurulmuş tekke başına,
Yardım eder, cümle köyün işine,
Muhtarınla subayınla erinle,
Ufak bir sorunun olmaz Ortaköy.

Gel BATTAL'ım hemen mürâcat eyle,
Yolumuz yarımдар olur mu böyle,
Kaymakam'a bildir Vali'ye söyle,
İnşallah yapılır yolun Ortaköy.¹⁸⁶

¹⁸⁶ Battal AYDOĞMUŞ, *Ortaköy Üstüne*, Ankara, (2001), s. 28-30.

Duran Tamer (Sızır kasabası-Gemerek, 1948-)

Sızır

Nasıl methedeyim köyüm Sızır'ı?
Güzeller belinde şalın var Sızır.
Benliğine dost eyledin Hızır'ı,
Huriler ağzında, dilin var Sızır.

Güzelin var, hurilerin andıran,
Hasretiyle Kerem gibi yandıran,
Üzerine yeşil ördek konduran,
Çayırılı çimenli gölün var Sızır.

Âşıkların karşılıklı atışır,
Davul vurur, pehlivanlar tutuşur,
Elin, kentin birbirine katışır,
Ankara'ya asfalt yolun var Sızır.

Şelalen var obruğunda çağlayan
Bülbülün var, çağışığında ağlayan,
Ozanın var, sana destan söyleyen,
Cennete benzeyen halin var Sızır.

Yağmur yağar, derelerin ıslanır,
Irmakların coşar coşar uslanır,
Gelinlerin kaymak ile beslenir,
Peteklerde dolu balın var Sızır.

Göksu'yun çağlayıp dolar bendine,
Kendine gel âşık DURAN kendine,
Güzellikte eş bulunmaz dengine,
Dört yünü köprülü yolun var Sızır.¹⁸⁷

¹⁸⁷ Duran TAMER, *Sevdanın Yeli*, Ankara, 1998, s. 287.

Duran Tamer

Sızır'ım

Ne kadar güzelsin, benim Sızır'ım,
Sana nazar değer diye korkuyom.
Uğrunda ölmeye, inan hazırım,
Sana nazar değer diye korkuyom.

Göksu'yun köpürür, Şelale'n çağlar,
Hasretinden, güller bülbüller ağlar,
Dört yanını sarmış, yemyeşil dağlar,
Sana nazar değer diye korkuyom.

Şu cihanı, bir eyledim dengine,
Kırk gözeden suyun dolar bendine,
Bir muska bana yaz, bir de kendine,
Sana nazar değer diye korkuyom.

Şöyle bir bak, ecdadına soyuna,
Gören âşık olur, senin huyuna,
Aç gözünü, ey Sızır'ım uyuma!
Sana nazar değer diye korkuyom.

Bayrağın yüceden ebedî inmez
İnsanın mert mi mert, sözünden dönmez
Sendeki bu duygu, bu sevgi ölmez
Sana nazar değer diye korkuyom.

Yağmur yağar, koyun kuzu ıslanır,
Ne kılıncın ne mavzerin paslanır,
Ankara, İstanbul, seni kıskanır,
Sana nazar değer diye korkuyom.

Suyun içer, kaymağını banarım,
Her derede vardır, üç-beş pınarın,
Ey benim Sızır'ım ulu ınarım!
Sana nazar değer diye korkuyom.

Senin değerini, âlimler ölçe,
Sen Reşat altını, sen yine külçe,
Köy kasaba derken, yakında ilçe,
Sana nazar değer diye korkuyom.

Sana yakışıyor, bu naz bu eda,
Seni kem gözlerden saklasın Hüda,
Uğruna, bir değer bin DURAN feda,
Sana nazar değer diye korkuyom.¹⁸⁸

Talibî Coşkun (Altınyayla, 1898-1976)

Suşehri

Suşehri'ne geldim, son güz ayında,
Çarşısı, pazarı, dere boyunda.
Çok lezzet var, havasında suyunda,
Gövel ördek göllerin var Suşehri.

Kasabanın yeri bağlı dereli,
Toprağı mahsulü ağı karalı,
Gönlüm coştı bu şehiri görelî,
Bahçelerde, güllerin var Suşehri.

Sivas'tan Zara'dan yeri engindir,
Diğerlere nispet halkı zengindir,
Bülbüller ötüşür, güle yangındır,
Nice fidan dalların var Suşehri.

Şirin kasabalar, bir dere içi,
Uzar gider, darboğazdır, bir ucu,
Her iki taraflı meyve ağacı,
Çok meyveli dalların var Suşehri.

Bu şehir yükselir, gider ileri,
Çalışkan ağalar efendileri,
Çoktur çeşmeleri akar suları,
Geniş arazin çöllerin var Suşehri.

Yüksek dağları var, kışı tez gelir,
Karabayır'da çok yolcular kalır,
Cankurtaran da çok sefalet bulur,
Yüce dağlar bellerin var Suşehri.

Suŕehri kavuŕamadı t(i)rene,
Halkı tahammül eder, tipi borana,
Yolcular toplanır, Cankurtaran'a,
Böyle çetin yolların var var Suŕehri.

Suŕehri'nden Karŕıyaka geçmeli,
Çiçekler derlenip güller seçmeli,
Bağ ve bağçesinde kahve içeli,
Kahvelerin otellerin var Suŕehri.¹⁸⁹

¹⁸⁹ Ŗükrü POLAT, *Âŕık Talibî Coŕkun ve Suŕehri*, **Türk Folklor Araŕtırmaları**, C. V, S. 117, 4.1959, s. 1885.

Ali İzzet Özkan (Hüyük köyü-Şarkışla, 1902-1981)

Şarkışla ve Gemerek Köyleri Destanı

Çiftçi olur, Şarkışla'nın köylüsü,
Söyleyim de dinlen destanlarını:
Kenan Boğazı'ndan gelir suları,
Çok vakit sel alır, bostanlarını.

Gemerek'in Çepni köyü bağları,
Çok hoş olur, Türkmenlerin yağları,
Kavgac' olur, Türkmenlerin yağları,
Al kana boyarlar, meydanlarını.

Hızır köyü cümle köylerden iyi,
İhya eder Eğerci'yi Göksuyu,
Türkmenoğlu Türk'tür, Karözü köyü,
Çok münevver gördüm, insanlarını.

Karpınar, İğdeli köyü Avşarlar,
Çalar çağırırlar, güzel yaşarlar,
Ekin vakti tarlalarda coşarlar,
Del'eder kızları, oğlanlarını.

Veranyurt köylüsü, ağaç keserler,
Kul Hasan köylüsü, yığın yatarlar,
Alakise köyü, gayret ederler,
Gece gündüz sürer sapanlarını.

Saraç köyü, az eker çok kaldırır,
Yağmur yağar ambarını doldurur,
Sağır köyü, birbirini öldürür,
Akıtırlar boş yere kanlarını.

Kazancı köyünde, buz gibi sular,
Güzel gelinleri, temiz ev siler,
İnce belli kızlar, mızıka çalar,
Çok severim, Çeçen oyunlarını.

Savran'la Fakılı, muhacir köyü,
Ağlar bülbül gibi "Ah vatan" deyi,
Yapaltın köyünün tatlıdır suyu,
İki kuzlatırlar, koyunlarını.

Karagöl köyünün gelini kızı,
Çifte koşar karapaça öküzü,
Eğitçe köyünün tombak karpuzu,
Nasıl olsa yesem kavunlarını.

İhsanlı köyünün tükenmez pisi,
Namaz kılar, yalan söyler kimisi,
Ne güzeldir, Çubuk köyün yapısı,
Yaşatır içinde göçmenlerini.

Topaç köyü yavan bakar işine,
Kayapınar, çok avcıdır kuşuna,
Çıhçıyanlı, yiğittir güreşine,
Kimseler yıkamaz, pelvanlarını.

Çayşeyh'inde meşhur güzel kız olur,
Eda olur, cilve olur, naz olur,
Çayır-çimen, ördek olur, kaz olur,
Zorba zorba tutar harmanlarını.

Katı rençper olur, Kızılcağışla,
Sarıcemik köyü, bu yurdu boşla,
Safözü köyünün itini oşla,
Güzel güzel besler, çobanlarını.

Döllük köyü, âşıkların yatağı,
Erenlerin gazilerin otağı,
Hak olmuş, onlara çiftin tutağı,
Saklarlar, lodaya samanlarını.

Cemel köyü, cennet olur, yaz günü,
Çok ekerler, arpa ile ızgını,
Maksutlu'nun pek çok olur azgını,
Bal ile beslerler, şeytanlarını.

Çeken köyü, bir dereye kısılmış,
Tembellerin içme suyu kesilmiş,
Baltalar köyü, bir dağa yasılmış,
Bilmezler, kâr ile ziyanlarını.

Tonus köylerinin atı çok olur,
Del'ilyas köyünün yi(ği)ti çok olur,
Başören köyünde kötü çok olur,
Göremedim, bir çalışkanlarını.

Şimdi sıra geldi, Ağcakışla'ya,
Emlak'î de methetmeye başlaya,
Bozkurt köyü, hırsızlığı boşlaya,
Çalarlar çiftinin hayvanlarını.

Yahyalı'da iki aslan oturur
Çalıştırır halkı yola götürür,
Bu azgınlık Çanakçı'yı batırır,
Satarlar bir kurşuna canlarını.

Vanabdal köyünün münafıkları,
Öküz, inak çalar, uyanıkları,
İğdecik köyünün Hak âşıkları,
Duyurur, Allah'a amanlarını.

Tatlı olur, Yalanık'ın çileği,
Kabul olur, Hocabey'in dileği,
Şeytan olur, Kızılköy'ün tüleği
Gerçek gibi söyler yalanlarını.

Sarıtekke köyü, çalışkan olur,
Serseri Kürt köyü, dögüşken olur,
Alaman köylüsü, boğuşkan olur,
Aldadırlar, gelen mihmanlarını

Merkez ile Peyik, ormana yakın,
Kala'nın Kavak'ın haline bakın,
Örtülü köyünü, ateşe yakın,
Görsün Otluk köyü, dumanlarını.

İğdiş köyü, güzel ekin biçerler,
Yeri yayla, soğuk sular içerler,
Gelip giderkene, derdim açarlar,
Bazı da verirler, dermanlarını.

Beyyurdu'nun güzelleri süzülür,
Her baktıkça, ciğerlerim ezilir,
Ağcasoy'un çıplakları büzülür,
Kime çaldırmışlar, tumanlarını.

Şarklı, Karafaya, Kürtaraposman,
Bu üç köyden gelmez kimseye ziyan,
Kılıççı'yla Kaymak yokuşa tırman,
Yorar Kocatepe yayanlarını.

Karacaveran'da bülbüller öter,
Şu Hardal'ın dağlarında gül biter,
Delibenlihasan budala muhtar,
Yine bekçi tutmuş şabanlarını.

İlyashacı'nın buğdası zorl'olur,
İnsanları, namusl'olur, arl'olur,
Temecik köyü, biraz kirli olur,
Yıkarlar ırmakta, mazmanlarını.

Alaçayır, çerkes köyü ne a'lâ,
Zengin oldular, öküz çal çala,
Yolum düşse, güzeli çok Çakal'a,
Dinlerdim, saz ile kemanlarını.

Ortaköy'dür, bir Allah'ın cenneti,
Hergün düğün bayram, dem muhabbeti,
Çermik suyu, derde derman hayatı,
Gözüm ile gördüm, lokmanlarını.

Sivralan'ın koyunları meleşir,
Yiğitleri, perdah eder güreşir,
Mescit köyü, çiçeklere dolaşır,
Topladım mor çiçek, reyhanlarını.

AL'İZZET, Üyük köyü yurdumuz,
Gayet çoktur, yiğidimiz merdimiz,
Acıkma üşümez, çelik ordumuz,
Gören kaçır, Türk kahramanlarını.¹⁹⁰

¹⁹⁰ Âşık Ali İzzet ÖZKAN, *Teller de Muradını Alsın*, Ankara), 1958, s. 27-31.

Bekir Karadeniz (Kızılcakışla köyü-Şarkışla, 1949-)

Şarkışla

Al Şarkışla, sat Şarkışla,
Ben ölünce, bat Şarkışla.
Ağıtlara kat Şarkışla,
Yüzüğümü at Şarkışla.

Buz tutar, kışın konağın,
Akmıyor, yazın kanağın,
Soğuktan al al yanağın,
Sarılak da yat Şarkışla.

Bitmez, tükenmez aşğın,
Ninni söylüyor, beşiğın,
Ağaçtan yemek kaşğın,
Mantılara bat Şarkışla.

Yakacağın, tezek kemre,
Yiyeceğın, bulgur yarma,
Şiş kebabın, meşhur sorma,
Kuzulardan et Şarkışla.

Kanak Çayı'n kurur akar,
Galene güzeller çıkar,
Gündüzünden biri bakar,
Gel türküme kat Şarkışla.

Madımak yemliğin besin,
Turnalara katan sesin,
Âşğın ozanın desin,
Yoksulluğun dert Şarkışla.¹⁹¹

¹⁹¹ Bekir Karadeniz, **Son Kırk Yılda**, [Ankara], Tarihsiz, s. 13.

Cafer Tuncer (Şarkışla, 1947-)

Şarkışla

Şu bizim Şarkışla, âşık yuvası,
Ne kadar güzelsin, aman Şarkışla.
Yaz bahar ayında serin havası,
Kışın gitmez, senden duman Şarkışla.

Şarkışla'yla şu Sivas'ın arası,
Çok has kazaları, bir de Zara'sı,
Yalçın kayalı Cehennem Deresi,
Yolun geçsin ordan, hemen Şarkışla.

Uzun olur, selvisinin boyları,
Çok güzeldir, Şarkışla'nın köyleri,
Ezelden yiğittir, ağa beyleri,
Sende Veysel gibi ozan Şarkışla.

Şiir yazdım, ben doğduğum vatana,
Ağalık, yiğitlik verdin atama,
Şu gurbetten varam, ey köyüm sana,
Canım sağ olursa, dönem Şarkışla.

Bir hududun Kayseri'ye uzanmış,
Bunca güzelliğin ebed-ezelmiş,
Aşığına, yiğidine özenmiş,
Hiç usanmaz, sende gezen Şarkışla.

Yetiştirdin, Veysel gibi ozanı,
Hiç bırakman, âşık olup gezeni,
Tanımak isterler, şiir yazanı,
CAFER'im ben sana varam Şarkışla.¹⁹²

¹⁹² Ahmet ÖZDEMİR, *Şarkışlalı Halk Ozanı Cafer Tuncer'in Hayatı Sanatı ve Şiirleri, Var Efendim Var*, İstanbul, 1988, s. 78.

Feryadî

Şarkışla

Kışın bakmayın haline,
Yazı vardır, Şarkışla'nın.
Ördekler, gelir gölüne,
Kazı vardır, Şarkışla'nın.

İnsanları benzer merde,
Nam kazanır, her bir yerde,
Yazın yarış olur orda,
Düzü vardır, Şarkışla'nın.

Şarkışla ilçenin hası,
Ayrılanlar, çeker yası,
Yakın köyünde tuzlası,
Tuzu vardır, Şarkışla'nın.

Çalışkandır, rençberleri,
Güreşir, kahraman eri,
Kışın fazla olur karı,
Buzu vardır, Şarkışla'nın.

Bütün köylüleri derer,
Toprak meclisini kurar,
Halkevi'nde Hakk'a yarar,
İzi vardır, Şarkışla'nın.

Gelir bayanla bayları,
Şerefli geçer ayları,
Çok muntazam Halkevleri,
Sazı vardır, Şarkışla'nın.

Yaylası çok, yoktur dengi,
Açılır çiçekler rengi,
Her kumaşlı Sümerbang'ı,
Bezi vardır, Şarkışla'nın.

Her köyleri, Arap atlı,
Yaylası, yurtları otlu,
Gariplere tatlı tatlı,
Sözü vardır, Şarkışla'nın.

Kilimler ıyılı başlı,
Dokunur türlü nakışlı,
Gelinleri gayet işli,
Kızı vardır, Şarkışla'nın.

Pınarları şeker akar,
Güzeller seyrana çıkar,
Âşık FERYADÎ'yle Bahar,
Özü vardır, Şarkışla'nın.¹⁹³

¹⁹³ Kadir PÜRLÜ-Kutlu ÖZEN, *Âşık Feryadî*, Sivas, 1996, s. 122-123.

Kul Gazi (Gazi kurt, Tuzla köyü-Şarkışla, 1934-)

Şarkışla

Rastlamadım, Şarkışla'nın eşine,
Yoğurduna, kaymağına, aşına,
Temiz havasına, bol güneşine,
Yeşil kırlarına, berrak göğüne.

Çarşıları temiz, görmen tozunu,
Severim kışını, hem de yazını,
Tuzla Köyü, temin eder tuzunu,
Köyüm ile kazam, daim öğüne.

Asfaltınan bağlı köyü, bucağı,
Fakirlere açık her an kucağı,
Mevla'm söndürmesin yansın ocağı,
Yan bakanlar, ciğerinden göğüne.

Şehitler, gaziler yeri burası,
Var, Arap Dede'si, Kara Baba'sı,
Baharda ne güzel olur kal'ası,
Mesiredir, bayanına beyine.

Memurlar efendi, bilmez azarı,
Halkı aydın bilir okur-yazarı,
Kurulur haftada, üç gün pazarı,
İlçemin her günü benzer düğüne.

Esnafları, hoş karşılar herkesi,
Kulağımda tatlı dilleri sesi,
Atatürk'le, İmam Hatip Lisesi,
Öğrenciler, örnek feza çağına.

Üç bucak, yüz on dört müstakil köyü,
Yetiştirmiş çoktur paşası, beyi,
Kıymeti biçilmez değer her şeyi,
Soğuk sularına, karlı dağına.

Kayalı, Kandemir, Yukarı, Yeni,
Pınarönü, Gültekin severim seni,
Selam üç bucağı unutmaz beni,
Ağcakışla, Tonus, Ortaköy'üne.

Rençperi, toprağa bağlı dostane,
Her yana ününü verir postane,
Yaptıran sağ olsun, vardır hastane,
Şifa oldu, hastaların çoğuna.

Çalışkandır, yüce Belediye'si,
Süsledi kazamı, çok hediyesi,
Hiç kimsenin gelmez bir şey diyisi,
Bostanına, bahçesine, bağına.

Âşıklar yatağı, garip babası,
Şen insanlar ile dolu obası,
Her türlü yemişi verir ovası,
Rastlanmadı devliminde yoğuna.

Övmeyinen bitiremem söz ile,
Gelip görmen ilâzımdır göz ile,
Hayattadır on âşığı saz ile,
GAZİ sazsız düştü sevda ağına.¹⁹⁴

¹⁹⁴ Âşık Kul Gazi, **Sıla Gözleri**, Sivas, 2000, s. 108-109.

Sefil Selimî

Şarkışla'm

Bağrında âşıklar bostanı vardır,
Tevek sende, meyve sensin, Şarkışla'm.
Adının tadının destanı vardır,
Şair sensin, şiir sensin, Şarkışla'm.

Gölyeri'ne döktük, bu yıl harmanı,
Beypınarı verdi, bize dermanı,
Amansız soğuğu, çetin fermanı,
Yerin cennetlere dönsün, Şarkışla'm.

Bu otakta, sanki mevsimler deli,
Temmuz Ağustos'ta, kıştırır dolu,
Ekneği basar, yağmurun seli,
Böyle imiş, demek şansın, Şarkışla'm.

Atlar yarış eder, soluk soluğa,
Terleyenler dayar, ağzı oluğa,
Bazı yerde, rast gelirsin kalağa,
Yıkık tarafların onsun, Şarkışla'm.

Kağnılarda olur, zelveyle dayak,
"Kele bacı, heye" şivesi kıyak,
Başta beliklere, çare ne diyek?
Kültürün cihana sinsin, Şarkışla'm.

Ahıra yem için yaparlar musur,
Cuvara içerler, gör fosur fosur,
Halıcılık üstün, malcılık kısır,
Ruha gıda veren tansın, Şarkışla'm.

Hastalığa ilaç yaylaları var,
Dağlarında durur, kışın yazın kar,
Kahvelerde işsiz-güçsüzleri gör,
Bağlarına bülbül konsun, Şarkışla'm.

Damlarında biter, sadır, yüzerlik,
Puharilerine taksam nazarlık,
Heldirgeç, evrengeç halden bizarlık,
Oklavan, kıymığın yansın, Şarkışla'm.

Nane otu kokar, bulgur aşında,
Çömeliriz ocak tandır başında,
Vardır bir başkalık gökte kuşunda,
Üsbekes inandım fensin, Şarkışla'm.

Yayığa doldurup yoğurt yayarlar,
Yaman ilmek atar, kilim ıyarlar,
Gürk yatırır, tavuk cücük yayarlar,
Meziyetin mertçe densin, Şarkışla'm.

Sokuda döverler, bulgur ve yarma,
Başlıca yakacak, kok gibi kerme,
Bazlama ekmeği, lezzetli sorma,
Garipseyen seni ansın, Şarkışla'm.

Kazamızda budur, ahval ü durum,
Her nereye gitsem, buradır yerim,
SEFİL SELİMÎ der vefakâr yarım,
İlçeler içinde cansın, Şarkışla'm.¹⁹⁵

¹⁹⁵ Âşık Sefil Selimî, **Yalınkat**, Sivas, 1978, s. 99-101.

Kelamî (İsmet Yılmaz, Eskikarahisar köyü-Ulaş, 1956-)

Ulaş

Nasıl meth edeyim şanlı ilçemi,
Bellidir, bugünü dünü Ulaş'ın.
Yollarda geçirdim gündüz gecemi,
Boş kalmaz kervanı hanı Ulaş'ın.

Kutlu olsun, kültür şenlik gecesi,
El ele bak yaşlı, genci, kocası,
İlçelere örnek Ulaş kazası,
Gelecekte parlak sonu Ulaş'ın.

Çok severim, yeşil bahar ayını,
Güzelleri çeker, halay oyunu,
Türkiye'de meşhur, sütü koyunu,
Ziraat çiftliği, canı Ulaş'ın.

Âşık KELÂMÎ'nin Karaşar köyü,
Severiz Ulaş'ı, Kaymakam Bey'i,
Şifa dağıtıyor, Tecer'in suyu,
Yayıldı dört yana ünü Ulaş'ın.¹⁹⁶

¹⁹⁶ Doğan Kaya Arşivi.

Rüştü Tecer (Karaşar köyü-Ulaş, 1944-)

Ulaş

Ulaş kazası da gayet de şirin,
Soğuktur suları, çevresi serin,
Zengini, fakiri almıştır yerin,
Çiftlikte yozları vardır Ulaş'ın.

Ulaş kazası da enginden engin,
Burada eylenir, en fazla zengin,
Dolaşsan dünyayı, bulaman dengin,
Kaymakam, hâkimi vardır Ulaş'ın.

Ulaş kazası da inceden ince,
Belediye TİGEM iş verir gence,
Güzellikte eşi bulunmaz bence,
Gülü, gülüstanı vardır Ulaş'ın

ÂŞIK RÜŞTÜ'm sevdi Ulaş elini,
Bülbüller zabt'etmiş, gonca gülünü,
Yaylaya çıkarlar, kızı gelini,
Cennet gibi yeri vardır Ulaş'ın.¹⁹⁷

¹⁹⁷ Mehmet Ali Öz Arşivi.

Şeyh Hamit (Hamit Cantaş, Ulaş, 1964-)

Kazam Ulaş

Bir tarafın Tecer Dağı,
Ne güzelsin, kazam Ulaş.
Anlatır, geçmişte çağı,
Ne güzelsin, kazam Ulaş.

Uçsuz bucaksızdır ovan,
Gelir gezer, seni duyan,
Lavaşın yenilir yavan,
Ne güzelsin, kazam Ulaş.

Uzak kalsam, ömre zarar,
Sende güzel olur bahar,
Ziraatın çiftliğin var,
Ne güzelsin, kazam Ulaş.

ŞEYH HAMİD'im kurban sana,
İsmin duyulur her yana,
Lâyıksın şöhrete şana,
Ne güzelsin kazam Ulaş.¹⁹⁸

¹⁹⁸ Mehmet Ali Öz Arşivi.

1992) **Coşarî** (Hasan Güldiken, Sızır kasabası-Gemerek, 1923-

Uzunyayla Yollarında

Sırat'a benziyor, Halep Köprüsü,
Soramadım, Şerefiye hangisi?
Tosun at üstünde Çerkez yengesi,
Bayrağını çeke çeke gidiyor.

Ziyarete Tecer Dağı'n eteği,
Yassıpınar güzellerin yatağı,
Gülsuyuyla yıkanmıştır otağı,
Ab-ı zülâl, aka aka gidiyor.

Çırpınıyor, Güneşli'nin kazları,
Erken gelir, Akpınar'ın yazları,
Fistan giyer, Methiye'nin kızları
Gül memeyi, sıkı sıkı gidiyor.

Viranşehir, hep giyinmiş alları,
Vatan över, bencileyin dilleri,
Kürkçüyurt'ta, bir kız dermiş gülleri,
Sırma saça, taka taka gidiyor.

Yine arzuladım yâri görmeyi,
Unutmuşum, bir bergüzar vermeyi,
Zalim avcı vurmuş, telli turnayı,
Al kanını döke döke gidiyor.

Mühürkulak, kaynak sular gözüdür,
Takyurt köyü, âlimlerin izidir,
Sakaltutan sarptır, yolum azıdır,
Keklikçay'dan seke seke gidiyor.

Yağdonduran, kaynak kaynak koyulur,
Şekerpınar, dilden dile yayılır,
Türkmen göçü, Gövdeli'ye ıyılır,
Gören âşık, baka baka gidiyor.

Şu Uzunyayla'yı gezdim gezeli,
Köyünü, ilini bir bir yazalı,
Can yakıcı, Çamurlu'nun güzeli,
Bellerini büke büke gidiyor.

Vasfeden üstadım, Âşık Ömer'e,
Menba olmuş, parti denen pınara,
Sayfalar benziyor, şems ü kamere,
Destanları eke eke gidiyor.

Efkârlandım, Kırkpınar'ın yolunda,
Kan gözüdür, Tekneli'nin selinde,
Âşık HASAN, bir gelinin elinde,
Gül olmuş da koka koka gidiyor.¹⁹⁹

¹⁹⁹ Doğan KAYA, *Sızırılı Âşık Hasan (Coşarı)*, Sivas.,1997, s. 98-99.

Ahmet Bozkurt (Delikkaya köyü-Yıldızeli, 1920-1991)

Yıldızeli Köyleri Destanı

Burdan kalksak, gitsek Yıldızeli'ne,
Bizi duyar, güzel giyer allanır.
Serenli kuşağın takmış beline
Dili söyler, dudakları ballanır.

Seren'den aşağı, yüce İt dağı,
Yılanlıkaya, Mentеше çirkin yatağı,
Bayat'ın kızının kirli ayağı,
Alttan üstten penezlenir, pullanır.

Bucak Direkli'ye, varmadı yolum,
Akit ahır zaman, çoğaldı ölüm,
Pirler dergâhında, açıldı dilim,
Kalın'ın güzeli, giyer allanır.

Navruz köyü, konmuş yüce bir bele,
Mevlâ'm güzel vermiş, kirli Bedel'e,
Direkli'yi bilmem, sorun gidene,
Kalın'ın güzeli, tezden dillenir.

Balahur da kaba kaba konuşur,
Mumcu köyü, medeniye alışır,
Aydoğmuş'un köpekleri uluşur,
Mereküm'ün başı birden karlanır.

Hayranlı köy de adama karışır,
Sar'asan'da, Ermeniler çalışır,
Ağcahan'da, şeref şeref konuşur,
At deyince Kürtler köyü canlanır.

Salavat'ın vardır, yiğit erleri,
 Töngel'e varacak, çetin yolları,
 Deşirek'te duyduk, Âşık Tayyar'ı,
 Kırk yaşında, aşk elinden dillendir.

Yeniyapan derseni, eskiden inat,
 İğdecik'in halkı, canbaz avukat,
 Karac'ören, Kerimun biri de Pustat,
 On yaşında çocukları evlenir.

Deneveren, çil ırmağı kulağı,
 Eyneba, Yeniköy, hırsız durağı,
 Çakmaklar'dan sonra, Çamlıbel dağı,
 Bahar gelir, her tarafa güllenir.

Selâmet'in emekleri boşuna,
 Hele bakın, gençlerinin işine,
 Balyoz vurur, babasının başına,
 Peder göçüp ahirete yollanır.

Ben AHMED'im, burda büküldü belim,
 Delikkaya derler, o benim elim,
 Ayıbım demeye tutmuyor dilim,
 Eğer dersem, her kazada dallanır.²⁰⁰

²⁰⁰ Doğan Kaya Arşivi.

Ali Doğan (Doğanlı köyü-Yıldızeli, 1949-)

Yıldızeli

Akdağmadeni'nden Sivas'a doğru,
Karayolu vardır, Yıldızeli'nin.
Sivas ile Tokat-Turhal arası,
Demir kolu vardır, Yıldızeli'nin.

Çamlıbel'le, Çaldağı'na yaslanır,
Yıldız Dağı, suyu ile seslenir,
Sıcak Çermik, çadırlarla süslenir,
Ne hoş hali vardır ,Yıldızeli'nin.

Ruşen Tozkoparan, Halil pehlivan
Rus kızını yenip almış bir unvan,
Ozanların piri Abdal Pir Sultan,
Ünlü kulu vardır, Yıldızeli'nin.

Yenihan derlerdi eski ismine,
Yıldız Dağı sebep yeni ismine,
Pamukpınar düşer, kuzey kısmına,
Yaraşbeli vardır, Yıldızeli'nin.

Eker-biçer, insanına zor yeter,
Alın teri, karşılıksız çok beter,
İzmir İstanbul'un yolunu tutar,
Gurbet seli vardır, Yıldızeli'nin.

ALİ DOĞAN ilçem Yıldızeli'dir,
Pamukpınar, öğretmenle doludur,
Öğretmenler memleketin gülüdür,
İlim dili vardır, Yıldızeli'nin.²⁰¹

²⁰¹ Doğan Kaya Arşivi.

Adem Öztaş (Yapak köyü-Zara, 1932-)

Zara Güzelleri

Kızılırmak, daim engine akar,
Irmağınüstü'nden çok güzel çıkar,
Zara'nın güzeli, gözüme bakar,
İstesem bir güzel vermezler mi ki.

Eynir konmuş, bir kayanın düzüne,
Erkeğinin hiç bakılmaz sözüne,
Güzelleri peçe çeker yüzüne,
Bir güzel istesem, vermezler mi ki.

Devekse köyü de hep ağa yollu,
Burada bulunur, çok selvi boylu,
Düğünde, bayramda, bir dudu kumru,
Bir güzel istesem, vermezler mi ki

Tödürge'nin çoktur, gönlü yücesi,
Buranın dilberi, gülün goncası,
Aziz ve mübarek, bayram gecesi,
Bir güzel istesem, vermezler mi ki.

Nice gezdim, Gencin'e de varmalı,
Buradan da köy güzeli sarmalı,
Gencin'in güzeli, gözü sürmeli,
Bir güzel istesem, vermezler mi ki.

Yarasar'dan çıkar güzelin hası,
Bilmem huri midir melek mi aslı,
Ezel baharının bir turna sesli,
Bir güzel istesem vermezler mi ki.

Darılman sözüme beyler ağalar
ADEMÎ coşmuş da köyler sıralar
Yenice'de öter yeşil turnalar
Bir güzel istesem vermezler mi ki²⁰²

²⁰² İsmail Hakkı ACAR, **Zara Folkloru**, II. Baskı, Sivas, 1990, s. 74-75.

Halil Topçu (Ütük köyü-Zara, 1965-)

Zara

Nereden başlayıp ele alayım?
Tarihte var, pak çok şanı Zara'nın.
Başım eğip iki büklüm olayım,
Şehitler vermiştir, canı Zara'nın.

İşkodra'da, Galiçya'da Yemen'de,
Dumlupınar, Sakarya'da, İnön'de,
Çanakkale, hem de Sina Çölü'nde,
Toprağı yoğurdu, kanı Zara'nın.

Başucunda, Köseadağı'n gölgesi,
Türkü söyle, Kızılırmak'ın sesi,
Seyran eden der ki; bu neyin nesi?
Cennet misali her yanı Zara'nın.

İstemeyen bizi atıp tutsa da,
Nifak sokup aramıza katsa da,
Yolu düşen ah bir gelip yatsa da,
Sarayı aratmaz, hanı Zara'nın.

HALİL'im sözünü kısa kes bırak,
Arzu edenleri sarsın da merak,
Öyle bir miras ki, mazisi berrak,
Her dem nurlu doğan tanı Zara'nın.²⁰³

²⁰³ Doğan Kaya Arşivi.

Hikmet Çanlı**Güzel Zara**

Çok güzel olur, bahçesi bağı,
Dillere destandır, peyniri yağı,
Yirminci asırdır, en güzel çağı,
Vilâyet olmaktır, düşü Zara'nın.

Bağında açılır, goncalar güller,
Neşeyle ötüşür, şakır bülbüller,
Huzura kavuşur, burda gönüller,
Bulunmaz dünyada eşi Zara'nın.

Dağlarından karlı buzlu su akar,
Çiçekler açılır mis gibi kokar,
İyi kötüyü fark edip bakar,
Değildir gözleri şaşı Zara'nın.

Ortasından geçer, en uzun nehir,
İç Anadolu'da güzel bir şehir,
Her yanı yemyeşil zümrüt cevahir,
Toprağı Zara'nın, taşı Zara'nın.

Doyum olmaz, ekmeğine aşına,
Kurban olam, toprağına taşına,
Geceleri hep giriyor düşüme,
Nasıl bırakılır, peşi Zara'nın?

Yaylasında koyun kuzu meleşir,
Meydanında pehlivanlar güleşir,
Ne söylesem hepsi sana yakışır,
Sevilir insanı, kuşu Zara'nın.

Halkı çiftçi olup ektiğin biçer,
Gören gözler seni kendinden geçer,
Karlı dağlarından soğuk su içer,
Güzeldir baharı, kışı Zara'nın.

Kösedağ yükselir, yanı başında,
Bereket var, toprağında taşında,
Milleti daima görev başında,
Gayretle çalışmak işi Zara'nın.

Yiğidi mert olur, bükülmez kolu,
Daima çalışmak refahın yolu,
Bed ve bereketle doludur dolu,
Emeği Zara'nın aşısı Zara'nın.

Her taşın altında bir şehit yatar,
Şanlı ordusuna nice er katar,
Ok olur düşmanın bağına batar,
Kirpiği Zara'nın kaşısı Zara'nın.²⁰⁴

²⁰⁴ İsmail Hakkı ACAR, a. g. e., s. 112-113.

Kemal Ozanoğlu (Zara, 1929-)

Zara Destanı

Kimlerinde kimler dolmuş,
Bizim yerler, ah o yerler!
Sanki dersin viran olmuş,
Bizim yerler, ah o yerler!

Güççükgeçe o harmanlar,
Konmuş ufak ufak damlar,
Aldı beni dertler gamlar,
Bizim yerler, ah o yerler!

O konaklar eski evler,
İncik dayım Halil Söyler,
Bile göçmüş ağ'lar beyler
Bizim yerler, ah o yerler!

Gezdim bir köşe bucak,
Ne ark kalmış ne savacak,
Değirmenler sönmüş ocak,
Bizim yerler, ah o yerler!

Elif hala deli miydi?
Temürağa veli miydi?
Bunlar Hakk'ın yeli miydi?
Bizim yerler, ah o yerler!

Kışlalar bir ulu yazı,
Bölük pörçük durur izi,
Ah çekerim, bazı bazı,
Bizim yerler, ah o yerler!

Fırın kebab oğlak kuzu,
Mangallarda pelik közü,
Ek kokardı, çarşı yüzü,
Bizim yerler, ah o yerler!

Anlar mıyım durdan-sustan,
Geçilmiyor gamdan yastan,
Terk edilmiş bahçe bostan,
Bizim yerler, ah o yerler!

Bir kuruca adın kalmış,
Ağızlarda tadın kalmış,
Kader bizi senden almış,
Bizim yerler, ah o yerler!

O tanıdık çehreleri,
Bulamadım yok yerleri,
Bakar durur birileri,
Bizim yerler, ah o yerler!

Sızar akar Haçinkaya,
Köprü göçmüş, kaldım yaya,
Kızılırmak hasret suya,
Bizim yerler, ah o yerler!

Mezarlıkta otlar bitmiş,
Taşlar düşmüş, adlar yitmiş,
Sahipleri göçmüş gitmiş,
Bizim yerler, ah o yerler!

Pur duvarlar yana yatmış,
Kaldırımlar yüksek atmış,
Sanki evler yere batmış,
Bizim yerler, ah o yerler!

Çimdiğimiz göller nerde?
Hoş sohbetli diller nerde?
Her bir parçam hep bir yerde,
Bizim yerler, ah o yerler!

Çok dolandım hep arandım,
Terk edilmiş ören sandım,
Hayıflandım buna yandım,
Bizim yerler, ah o yerler!

Leyleklerin yuvası yok,
Eski Zara havası yok,
Gönül mahzun hevesi yok,
Bizim yerler, ah o yerler!

Kim ağlaya kimler güle,
Gülsüz viran, bağ bülbüle,
Dön geri de bir bak hele,
Bizim yerler, ah o yerler!

Uzattım mı sözleri ben
Ağlattım mı gözleri ben
Kemal vurgun ta derinden
Bizim yerler, ah o yerler!²⁰⁵

²⁰⁵ İsmail Hakkı ACAR, a. g. e., s. 115-117.

Kılıçoğlu (Kâmil Kılıçoğlu, Emirhan köyü-Zara, 1924-)

Zara

“Zara Zara” derler benim ilçemdir,
İsmi çar köşeye koşup gidiyor.
Bahçesi, bostanı, her yanı şendir,
Servisi, söğüdü, aşırp gidiyor.

Bizi mesut etti, ortaokulu,
Nereye yetişmez, devletin kolu,
Bilgi kabiliyet kalplerde dolu,
Artık cehalet savuşup gidiyor.

Kimi yerli kimisi de kiracı,
Makine başında terzi saracı,
Taksi otobüsle dolu garajı,
Şoförü kamyonu uçup gidiyor.

Seherde yükselir çobanın sesi,
Süslenir bu yerin yeşil yaylası,
Çiçeği çimeni sümbül lalesi,
Bülbülde güle tutuşup gidiyor.

Âşık KÂMİL der beni aşk söyletir,
Vatanımın her yanı da böyledir,
Allah sesimiz dünyayı oynatır,
Beş kıta çar köşe şaşırp gidiyor.²⁰⁶

²⁰⁶ Kâmil KILIÇ, *Güzel Yaylanın Şiirleri*, İstanbul, 1952, s. 9-11.

Nidai (Nidai Bahçe, Kaplan köyü-Zara, 1932-1987)

Zara

Hiç kimse bilmiyor içerim yara,
Bülbül gibi öter, dili Zara'nın.
Doğmuşum Kaplan'da, kazamdır Zara,
İlkbaharda açar gülü Zara'nın.

Kızılırmak, akar akar durulmaz,
Çalışır çiftçiler, bir gün yorulmaz,
Aslan yavrusuna zincir vurulmaz,
Durmadan çalışır, eli Zara'nın.

Alır satar, hiç durmadan esnafı,
Kaldırmasın merhameti insafı,
Buradadır insanların pek safı,
Her zaman böyledir, hali Zara'nın.

Deli gönül sardırayım yaramı,
Şoförleri sert kullanır fireni,
İsteseler yolda korlar treni,
Düzelmıştır artık yolu Zara'nın.

Çalışıyor herkes, durmuyor boşta,
Demircilik işi, geliyor başta,
Düşmanı yenerler, hepsi savaşa,
Korkma bilmez, kızı-oğlu Zara'nın.

Türk oğlunun hepsi de böyledir,
Aşk geldi kalbime, beni söyletir,
Çalgıcılar, sarı teli inletir,
Yanık yanık inler, teli Zara'nın.

Deli gönül, sana ne der bu sözler,
 Çalışkan terziler, hem marangozlar,
 Bahar gelince de koyunu kuzlar,
 Pek de meşhur olur, balı Zara'nın.

Gençler meşrep, olgun olur yaşlısı,
 Yetiştiriyor, kahvecisi aşçısı,
 Pek çalışkan, sıvacısı taşçısı,
 Her sanata gider, eli Zara'nın.

Deli gönül, inilersin derinden,
 Kasapları, pek çok anlar karından,
 Ekmeğimiz, taze pişer fırından,
 Gayet güzel olur unu Zara'nın.

Köylüsü, çiftçisi, tohum ekerler,
 Çarıkcısı, hiç durmadan dikerler,
 Berberleri, çoban kekik dökerler,
 Pek de güzel kokar, gülü Zara'nın.

Garip bülbül bekler, gonca gülünü,
 NİDAİ de över, kendi ilini,
 Pek konuşur, alıştırdım dilimi,
 Derler bana delisidir Zara'nın.²⁰⁷

²⁰⁷ İsmail Hakkı ACAR, **Zara Folkloru**, Sivas, 1990, s. 79-80.

Osman Topçu (Nasır köyü-Zara,1942-)

Zara

Sorarsan Zara'yı, suyun gözünde,
Kızılırmak vadisinin düzünde,
Irmaklar akıyor, onun özünde,
Var mıdır bir eşi, benim Zara'nın?

Aslan Sekisi'yle Ağılkapısı,
Ne güzeldir, konakları yapısı,
Nükte-yi âlemdir, halkın hepsi,
Var mıdır bir eşi, benim Zara'nın?

Cencin Yazısı'yla, Tödürge Gölü,
Durup orda içtik, bir bade dolu,
Bağrından geçiyor, Erzurum yolu,
Var mıdır bir eşi, benim Zara'nın?

Gündüz hayâlimde, gece düşümde,
Taze gelin gibi beş yüz yaşında,
Nice koç yiğitler, düşmüş peşinde,
Var mıdır bir eşi, benim Zara'nın?²⁰⁸

²⁰⁸ Adnan MAHİROĞULLARI, **Dünden Bugüne Zara**, Sivas, 1999, s. 226.

KELİMELER VE DEYİMLER

Bu kısımda şiirlerde geçen ve anlamının hemen her sözlükte bulunamayacağını tahmin ettiğimiz yahut da yörede kullanılan kelimelere yer verilmiştir.

-A-

- anuk** : nane tadında bir bitki, dağ nanesi
arabozan : münafık
aratmak : farkı olmamak
arhac : kısmen düzlük olan dağ sırtı
aşık : aşık kemeğiyle oynanan ve pek çok çeşidi olan oyun
azıtmak : izi ve yönü kaybettirmek

-B-

- baça pilavı** : toprak bacalı evler üzerinde gençlerin bulgur, yağ toplayıp pişirdikleri pilav. (Gençler, iştahla bu pilavı yerken bir yandan da *"Aleheeyyy! Kaşığımızdan yağlar ballar damlıyor."* diye birbirlerine nispet yaparlardı.)
bal dökse yalanmak : çok temiz olmak
bayır : eğimi az olan tepe
bazlama : mayalı hamurun sacda pişirilip üzerine yağ sürülerek yenilen bir nevi ekmek
belenmek : sarılıp kaplanmak
belik : ince saç örgüsü
bindallı : kadifeden yapılmış üzeri sim işlemeli bayan giysisi
burulmak : içi ezilmek, eziklik hissetmek

-C-

- cıbırlar** : parasız, parası olmayan
cıncık : misket
ciğer yakmak : derinden etkilemek
coş etmek : coşmak
cücük : civciv

-Ç-

- çağşak** : çakıllı yer
çalkama : suda özelenmiş yoğurt
çögür : sapı uzun, gövdesi geniş telli halk çalgısı

-D-

- dayak** : kağının dik durmasını sağlayan en uçtaki yaklaşım 1 m. uzunluğundaki sopa
deste başı : önde gelen
devlim : geçim
dili çözülmek : düşündüklerini ve gönlündekilerini söyler duruma gelmek

-E-

- ekenek** : ekilmiş yer
el çekmek : bir işi bırakmak
evlek : bahçede ayrılmış bölümlerden her biri
evmek : acele etmek.
evrengeç: saç üzerinde yufka pişirirken aktarma vazifesi gören eşya

-F-

- fend** : hile, tuzak
ferfana : kadın kızların bir araya gelerek mani ve türkülerle eğlenme geleneği
feyl : fiil, hareket, mecazen kötü niyetli
fol : tavuğun belli bir yere yumurtlaması için bir yumurta konularak belirlenmiş yer

-G-

- gevme** : atların ağızındaki gemleri sağa-sola hareket ettirmesi (58, 77)
girili : birbirine girmiş durumda, içiçe
gödelek : Bir teneke kutu ve taşlarla oynanan "Elhamı gödelek" adlı çocuk oyunu
gönlüne göre : anlaşabileceği
gövel : yeşil başlı

göze : su kaynağı
gürk : civciv çıkartmaya namzet tavuk

-H-

hara : at yetiştirilen yer (119)
haşıl : yarma ununun pişirilip bulamaç haline getirilerek yapıldığı, yoğurt ve yağla yenilen yemek
hatır-naz : hatırlı, gönlü ehli
heldirgeç : tandırda yemek yapmak için tencerenin konulduğu demir
herle : kavrulmuş un ile yapılmış çorba
heye : Şarkışla yöresinde “evet” anlamında söz
hillet : köy seyirlik oyunlarının icrası sırasında insan veya hayvan tiplerinin sahnelenmesi

-I-

ılgıt ılgıt : yavaş yavaş, hafif hafif
ıralanmak : uzaklaşmış
ıyılı : ince dokunmuş
ıyılmak : sıra halinde gitmek
ıymak : kilim veya halı dokumak için tezgâha ip germek
ızgın : hayvanlara yedirilen bitki tohumu

-K-

kafaden silmek : unutmak
kalak : tezeklerin çadır şeklinde üstüste yığılmış şekli
kalık : evlenememiş (evde kalmış) kız
kavut : kavrulmuş buğdayın (kavurganın) havanda düğülüp toz haline getirilmiş şekli
keçikli fes : enseden saçların altından geçirilerek üstten bağlanmış fes
kele : Şarkışla yöresinde kullanılan bir hitap edatı
kelek : hayvanların boğazına asılan zil
kerme : yakacak olarak kullanılan yazı-yabanda urumuş hayvan pisliği
keşik : sıra, argo deyimle “kuyruk”
keven : yazı yabanda yetişen ve yakmakta kullanılan dikenli bitki

- kırtıl** : yayla
kıyak : güzel, hoş
kıyma : güz aylarında kışın kullanmak üzere kavrulan ve tenekelerde saklanan et
kıymık : yufka veya ekmeğin yaparken sacın altında yakılan yonga
kit : kilit
koşa : çift
körmen : sarmısağa benzeyen ve çiğ olarak yenilen bitki
küsmük : yazdan biriktirilip kışın yakılan yabancı bitki

-L-

- lavaş** : İnce yapılmış tandır ekmeği
loda : samanların yığıldığı yer
loğ : toprak bacalı evlerin bacalarındaki silindirik şeklindeki taş
loğlamak : aşağıya su geçirmemesi için bacayı loğ taşı ile ileri geri götürüp getirerek pekiştirmek

-M-

- madımak** : yöresel yemeği yapılan küçük boylu ve küçük yapraklı ot
mazman : burulmuş koç
memmecim giliği : Ramazan ve Kurban Bayramlarının arafesi sabahında, her evden kapı kapı gezen çocuklara verilen 6-7 cm. çapında, mayasız hamurdan halka yapılmış bir nevi simit
menzene : yöresel yemeklerden biri
mihla : pezik turşusu yahut ıspanağın, haşlandıktan sonra kavrulmasıyla yapılmış yemek
musur : ahırda hayvanların yem yemesi için yapılmış bölüm

-N-

- nemarek**: neyime gerek

-O-

- oğul verme** : arının yavrulayıp çoğalması

-P-

- patoz** : biçilmiş buğdayı saman ve tanelerine ayıran tarım aleti
penezlenmek : kendini belli etmek
perdah atmak : güreşe başlamadan önce kendine özgü ısınma hareketleri yapmak
peskütan : pişirilmiş yoğurtla elde edilen ve kemikli et ile yemeği yapılan gıda maddesi
pezik : turşusu yapılan pancar sapı
poşu : baş örtüsü
poyraz : kuzeyden esen rüzgâr
pöçüklük : insanın arka kısmını örten bir örtü
puheri : bacalarda dumanın çıkmasını sağlayan silindir şeklindeki kiremit yapı
püryan : kebab

-S-

- sabi** : çocuk
saçak : çatıların binanın dışına sarkan kısmı
saçı : yakmak için kurutulan hayvan gübresi
salaca : üzerine tabutun konulduğu gereç
sazak : kuru ayaz
sadır : üzerlik otu
sekili oda : halkın bilhassa uzun kış gecelerinde bir araya geldiği, hikâyelerin anlatıldığı veya okunduğu, çeşitli eğlencelerin yapıldığı büyük köy odası
soku : bulgur ve yarma elde etmek için buğdayın dövüldüğü taş
sübüra : küçük küçük kesilmiş hamur ve sarmısaklı yourtla yapılan yapılan yöresel yemek

-Ş-

- şakıtmak** : bülbül gibi ötmek
şelek : sırtta taşınan yük
şeneltmek : şenlendirmek
şiref şiref konuşma : ağzını doldurarak, tükrük saçarak konuşma

-T-

teker dönmesi : zamanı geçirme

tekeri taşa olmak : önüne engel çıkmak, işi aksi gitek

tiğ : savrulmaya hazır saman ve buğday yığını

toplucasına : topluca, hep birlikte, hepsi

tork : Doğanşar yöresinde oynanan bir çocuk oyunu

torluk : acemilik, yabancılık

tuman : kilot

tülek : fitneci

-U-

uluşmak: hep birlikte ulumak

-Ü-

üsbeke : kesinlikle

-Y-

yağlıca : bahar mevsimi yetişen çiçek

yağlık : kadın baş örtüsü

yeke : iri

yemlik : tarlalarda biten, bir nevi çayıra benzeyen ve yenilen bitki

yeşme : yayla evlerinin yakınıdaki koyunların sağıldığı, yatırıldığı ve kuzuların emzirildiği düz alan

yıkılğan : kaygan yer, heyelana müsait yer

yüzerlik : üzerlik

-Z-

zelve : öküzün boyunduruğa bağlanmasında kullanılan eğri ağaç

zemheri : ocak ayı

zıvga : dar paçalı, ağı geniş şalvar

zorba zorba : çok çok

KAYNAKÇA

- ACAR, İsmail Hakkı, **Zara Folkloru**, Sivas, 1990.
- ACUN, Hakkı, **Sivas ve Çevresi Tarihi Eserlerinin Listesi ve Turistik Değerleri**, Vakıflar Dergisi, S. XX, Ankara, 1988.
- APAYDIN, Yunus -Ali ÇAVUŞOĞLU, **Kangallı Âşık İlhamî ve Şiirleri**, Ankara, 2004.
- ASLANOĞLU, İbrahim, **Her Yönden Sivas**, Sivas, 1979.
- Âşık İsmetî, **Gönül Pazarı**, Sivas, 1994.
- Âşık Kul Gazi, **Sıla Gözleri**, Sivas, 2000.
- Âşık Sefil Selimî, **Kul Yanmasın**, Ankara, 1989.
- Âşık Sefil Selimî, **Yalınkat**, Sivas, 1978.
- AYDOĞMUŞ, Battal, **Ortaköy Üstüne**, Ankara, (2001).
- AYRAL, Alparslan, **Âşık Gafilî**, Sivas, 1995.
- AYRAL, Alparslan, **Hayattaki Sivaslı Şairler**, Nisan, 1994.
- AYRAL, Alparslan, **Sivaslı Âşık Tabibî**, Ağustos. 1994.
- AYRAL, Alpaslan, **Âşık Alenî**, Sivas, 1995.
- AYRAL, Alpaslan, **Kul Coşkun**, Sivas; (1995).
- BAKAY, Solmaz, **Mustafa Altınay'ın Hayatı ve Şiirleri**, Sivas, 1999.
- BÂKİLER, Yavuz Bülent, **Sivas'a Şiir**, İstanbul, 2002.
- BASEL, M. Fahrettin, **Sivas Bülteni**, Sivas, 1935.
- BENEK KAYA, Ayşe, **Ozan Faruk**, Sivas, 2004.
- ÇAVUŞOĞLU, Ali-Yunus APAYDIN, **Kangallı Âşık İlhamî ve Şiirleri**, Ankara, 2004.

- ÇETİN, Ozan Vahit, **Sözüm Meclisten Dışarı**, Ankara, 1999.
- DEMİREL, Ömer, **II. Mahmut Döneminde Sivas'ta Esnaf Teşkilâtı ve Üretim Tüketim İlişkileri**, Ankara, 1989.
- Doğan Kaya Arşivi.
- [EDGÜER], Rıdvan Nazif-[UZUNÇARŞILI], İsmail Hakki,- **Sivas Şehri**, Maarif Vekaleti Matbaası, İstanbul, 1930.
- ELDEMİR, Nurhan, **Yıldızeli Halk Şairleri**, Sivas, 1994. (Basılmamış Lisans Tezi).
- ERTEKİN, Ali, **Yaşamak Güzel Ama**, Ankara, 2001.
- ERTEKİN, Fazlı, **Unutturma Bana Seni**, İstanbul, 1970.
- Evliya Çelebi, **Seyahatname III**, İstanbul, 1314.
- GENELİ, Mehmet, **Âşık Gül-yanî**, Sivas, 2002, s. 20-21 (Basılmamış Lisans Tezi).
- GÜLHANÎ, Gürünlü, **Birlik Olunca**, Ankara, 1984.
- GÜRLEK, Cengiz, **Âşık Erdem Can-Gurbet Çiçeği**, Sivas, 1996.
- Gürünlü GÜLHANÎ, **Birlik Olunca**, Ankara, 1984.
- HALICI; Feyzi, **Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri-Güldeste**, Ankara, 1992.
- HASKOOP, **Halk Âşıkları Antolojisi**, Ankara, 1992.
- İPEK, Gülnaz, **Mustafa Rahmi'den Şiirler**, Sivas, 1992.
- İRİS, Hasan, **Ey Felek**, İstanbul, 1962.
- KARADENİZ, Bekir, **Son Kırk Yılda**, [Ankara], Tarihsiz.
- KARAGÖZ, Ali, **Karagöz ve Şiirlerim**, Sivas, 2004.
- KARAMAN, Fikri, **Doğanşar İlçesi ve Köyleri Belgeseli**, İstanbul, 2000.
- KARAMAN, Fikri, **İpsile Tozanlı Doğanşar**, İstanbul, 1990.

- KAYA, Doğan, **Âşık İsmetî**, Sivas,1994.
- KAYA, Doğan, **Sızırılı Âşık Hasan (Coşarî)**, Sivas.,1997.
- KAYA, Doğan. **Âşık Zakirî**, Sivas, 1996.
- KAYHAN, Nizamettin, **Hafik'te Zaman**, Hafik, 1996.
- KILIÇ, Kâmil, **Güzel Yaylanın Şiirleri**, İstanbul, 1952.
- KIZILKAYA, Recep. **Kavuşanlar**, Sivas, 1991.
- KÖPRÜLÜ, Fuad, **Osmanlı Devletinin Kuruluşu**, 3. Baskı, Ankara, 1988.
- Kul Gazi, **Rüzgârda Kekik**, Ankara, 1990.
- Kul Mehmet, **Turnalar**, Sivas, 1998.
- Madımak**, Sivas Yüksek Tahsil Talebe Cemiyeti Yayını, Mayıs 1969.
- MAHİROĞULLARI, Adnan, **Dünden Bugüne Zara**, Sivas, 1999.
- Mamak Belediye Başkanlığı-HAŞKOOP, **Halk Ozanları ile Mamak**, Ankara, 1997.
- Mehmet Ali Öz Arşivi.
- METİN, Hüseyin Gazi,**Alevilikte Cem**, Ankara, 1997.
- Mevlüt ÖZHAN-Emine KIRCI-Ömer GÖZÜKIZIL-N. Zeynep ÖZÇÖREKÇİ-Mukadder KÜREN, **Yaşayan Halk Ozanları Antolojisi**, Ankara, 1992.
- ÖZDEMİR, Ahmet, **Şarkışlalı Halk Ozanı Cafer Tuncer'in Hayatı Sanatı ve Şiirleri, Var Efendim Var**, İstanbul, 1988.
- ÖZDEMİR, Baran, **Delice Köyü Folklor Monografisi**, Sivas, 2004, s. 186 (Basılmamış Lisans Tezi).
- ÖZKAN, Göknur, **Âşık Furkanî**, Sivas, 2002. (Basılmamış Lisans Tezi).
- ÖZSOY, Adil, **Şafakta Bülbül-Şiirleri**, Sivas, 1992.

- ÖZTUNA, Yılmaz, **Büyük Türkiye Tarihi**, Ötüken Yayınları, C. I. İstanbul, 1977.
- POLAT, Şükrü, *Âşık Talibî Coşkun ve Suşehri*, **Türk Folklor Araştırmaları**, C. V, S. 117, 4.1959.
- PÜRLÜ, Kadir - Kutlu ÖZEN, *Âşık Feryadî*, Sivas, 1996.
- PÜRLÜ, Kadir, *Âşık Ali Dayı Hayatı ve Şiirleri*, Sivas, 1992.
- PÜRLÜ, Kadir, *Âşık Talip Kılıç Hayatı ve Şiirleri*, Sivas, 1990.
- SAVAŞ, Yasin (Derdî), *Gül*, Basıldığı il yok, 1969.
- Sivas 1973 II Yıllığı**, Ankara.
- ŞARDAŞ, Hale, *Gürünlü Şair Turgut Yalçın*, Sivas, 2004.
- TAMER, Duran, *Baharı Andırır Gözlerin*, Basıldığı yer ve yıl yok.
- TAMER, Duran, *Sevdanın Yeli*, Ankara, 1998.
- TEKTAŞ, Aslan-Musa TEKTAŞ, *Gürün Şiirleri ve Şairleri*, Ankara, 2002.
- TEKTAŞ, Musa -Aslan TEKTAŞ, *Gürün Şiirleri ve Şairleri*, Ankara, 2002.
- TOMBUL, Şair Ömer, *Sır Kapısı*, Sivas, 2003.
- Toros Gazetesi**, 19 Ocak, 1979.
- TURAN, Osman, *Selçuklular ve İslâmiyet*, İstanbul, 1971.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, C. I, Ankara, 1982.
- [UZUNÇARŞILI], İsmail Hakkı,-Rıdvan Nazif [EDGÜER], **Sivas Şehri**, Maarif Vekaleti Matbaası, İstanbul, 1930.
- ÜÇER, Müjgân, *Emekli Muallim Feyzullah Demiray'ın Hayatı ve Şiirleri-Nameler*, Ankara, 1996.
- YALMAN, Ahmet Emin, *Sivas Mühim Sanayi Merkezimiz Olmuştur, Vatan*, Sivas ilâvesi, İstanbul, 26.11.1952.

YASAK, İbrahim-Ahmet KALELİ, **Dünden Bugüne Sivas İli**, 2.
Baskı, Sivas, 1988.

YİĞİT, Bekir, **İrşadiye**, Sivas, 2000.

Yurt Ansiklopedisi, C.IX, Anadolu Yayıncılık.

YÜCEKAYA, Süleyman, **Dertlerimin Dörtte Biri**, Ankara, 1997.

ZERMAN, Cengiz, **Bekir Güzeldağ Hayatı**, Şiirleri, Sivas 1996.